

Obrana

november 2007

Pieta i zamyslenie

„Vtedy to boli takí pekní chlapi a priniesli nám slobodu,“ spomína rodáčka z kraja pod Duklou Anna Kolbasová na československých vojakov. Pristavuje sa pri dnešných osemdesiatnikoch z rôznych kútov Slovenska a Čiech, ktorí si prišli zaspomínať na boje pred 63. rokmi v rámci Karpatsko-duklianskej operácie, ťisko postáť pred hrobmi svojich bývalých bojových druhov a snažiť sa vybaviť ich podobu pred šiestich desaťročí...

Aj takúto podobu mala tohtoročná spomienka výročia krvavých bojov, pri Pamätníku československých vojakov na Dukle, soche generála Svobodu a Pamätníku sovietskych vojakov vo Svidníku za účasti prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča, predsedu parlamentu Pavla Pašku, ministra obrany Františka Kašického a ďalších domácich i zahraničných hostí. Medzi nimi nechýbal ani námestník ministerky obrany Českej republiky generál v zálohe František Padelek. Obyvatelia poduklianskeho kraja obzvlášť srdečne medzi sebou privítali aj dcéru bývalého veliteľa 1. čs. armádneho zboru generála Ludvíka Svobodu pani Zoe Klusákovú – Svobodovú.

Pri ekumenickej bohoslužbe vedľa pamätníka padlých československých vojakov v Duklianskom priesmyku sa mnohým leskli oči. Dojatiu sa neubránili ani bývalí príslušníci zboru, ktorých podiel na oslobodzovaní našej vlasti ocenil minister obrany František Kašický rezortnými vyznamenaniami.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XV, č. 10/2007
Redakčná uzávierka 31. októbra
Do výroby zadané 7. novembra

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane foto z cvičenia
Železná dýka 2007vo VVP Lešť.
Foto **Peter DOVINA**

Nevyžiadaný obrazový materiál
a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Železná dýka 2007

str. 4 - 6

EURO a ofsety

str. 8 - 9

Logisti na Záhorí

str. 14 - 15

Unikátny polygón

str. 22 - 23

Editoriál

Ordinár ozbrojených síl a ozbrojených zborov František Rábek celebraval 30. októbra pri príležitosti Pamiatky zosnulých svätú omšu za všetkých, ktorí počas svojej služby zomreli pri ochrane mieru, poriadku, života či majetku. V centre Bratislavy v kostole ľudovo známom ako „trojička“, vital hlavne ľudí v uniformách. Menoval policajtov, menoval Colnú stráž.... A vojakov? Nie, vojakov nie. Nemohol. Z vojakov totiž neprišiel v uniforme nikto. Nuž, škoda. Je pravda, že v ten deň sme mali internú smútočnú spomienku na ministerstve pri Pamätníku zmierenia. Je fakt, že pár vojakov v oblekoch či rifliach prišlo aj do „trojičky“. No, že v hlavnom katedrálom chráme ozbrojených síl a ozbrojených zborov, aj pred očami bežnej verejnosti, chýbala akákoľvek vojenská uniforma – to v tejto chvíli piety skutočne veselé nebolo. A že účasť bola absolútne dobrovoľná? No veď – o to viac. A že ani zďaleka nie každý je veriaci? To je pravda, ale okrem samotnej omše išlo aj o verejný prejav úcty. Veď práve preto nemohol neprísť minister obrany. Dopoludnia, samozrejme, bol pri Pamätníku zmierenia a večer ešte viedol rokovanie svojho kolégia. Preto nemohol byť celkom od začiatku. No aj ordinárovi nepochybne odľahlo, že ho mohol privítať v záverečnej reči - a že aspoň takto zažehnal otázku týkajúcu sa absentujúcich vojenských uniforiem. Všetci pritom cítime, že nešlo o ordinára.

Nórsky ministerka obrany Anne-Grete Strøm-Erichsenová na strane 7 hovorí, že mladí ľudia vo vojenskej uniforme by sa mali cítiť ako pýcha svojej generácie. Áno, vojakom by takáto vnútorná istota nemala chýbať. No a verejnosť by tento pohľad na základe práce príslušníkov rezortu obrany, vrátane ich verejnej prezentácie, mala prijať za svoj. Logika tiež velí, že politici zastupujúci štát tomu musia napomáhať. A nie je tomu tak? Snaha je. Teraz určite. Začínajúc zlepenými podmienkami služby vychádzajúcimi z nového zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov až po všetky tie verejné rozlúčky a prijatia účastníkov našich mierových misíí. Hej, aj to je o budovaní úcty voči vojakom zo strany verejnosti a o posilňovaní sebadôvery vo vnútri vojenských štruktúr. Tu by pritom iste nie jeden misionár vedel porovnať, že boli časy, kedy ich po návrate do posádok vítala iba ak neistota a závistlivé pohľady – a nie slávnostné nástupy, na ktorých sa usiluje byť vždy prítomný aj minister obrany so zástupcom generality.

Stavovská sebadôvera a potenciál prispieť k prestíži armády či rezortu obrany je aj o vnútorných záväzkoch, ktorých napĺňanie sa prejaví najmä vtedy, keď ide o dobrovoľnosť. Keď nemusím, ale cítim, že treba. Napríklad - čo takto neplánovať si počas blížiacej sa plesovej sezóny v termíne svojho posádkového balu lyžovačku alebo polovačku? A tí kolegovia, ktorí sa na vojenských plesoch síce bavili fajn, ale v obyčajných oblekoch - čo takto prísť parádne - po vojensky? Nuž, ešte je čas porozmýšľať. Ešte je len november. A pozor na chrípku.

Železná dýka 2007

Koncom októbra sa uskutočnilo na území Slovenska pod názvom **Železná dýka 2007** najväčšie vojenské cvičenie od roku 2002. Jeho hlavnou témou bol podľa veliteľa pozemných síl generálmajora Milana Maxima, ktorý bol riadiacim cvičenia: **Prápor ako súčasť mnohonárodnej brigády NRF nasadenej do operácie NATO na podporu (vynútenie) mieru v zahraničí.**

Na cvičení sa zúčastnilo vyše 1300 vojakov, ktorí mali k dispozícii vyše 300 kusov kolesovej a 64 kusov pásovej techniky. Okrem iného aj 42 bojových vozidiel pechoty (BVP-1,2) 8 kusov rôznych modifikácií obrneného vozidla Aligator, 8 kusov 155 mm samohybných kanónových húfnic Zuzana, 3 kusy tankov T-72 či 4 kusy modernizovaného raketometu Modular.

OD ZÁHORIA PO LEŠŤ

„Nejde ale len o počty cvičiacich vojakov či techniky. Cvičenie je výnimočné aj tým, že sa odohrávalo naraz na troch rôznych miestach. Hlavné sily, ktoré predstavoval najmä nitriansky mechanizovaný prápor, cvičili vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Národný podporný prvok (NSE) pôsobil v takmer 250 kilometrov vzdialenom Vojenskom výcvikovom priestore Záhorie a miesto odovzdania zásob pre cvičiace jednotky bolo v posádkovom cvičisku Levice. Práve tieto vzdialenosti kládli veľký dôraz

na správne naplánovanie a zosúladienie činnosti cvičiacich štábov, “ pripomína generálmajor Maxim.

Pre nitriansky mechanizovaný prápor bolo cvičenie Železná dýka 2007 vyvrcholením procesu, ktorý sa začal ešte v novembri 2005, keď bol tento útvar určený pre plnenie Cieľa síl L-0035. Náčelník štábu práporu major Peter Ondrejka sumarizuje predchádzajúce obdobie: „V uplynulom roku bol náš prápor postupne personálne doplňovaný. Aj keď dodnes nám ešte chýba zhruba desať percent príslušníkov. V roku 2006 absolvovali jednotky práporu výcvik v etape družstvo a čata. V novembri spomínaného roku sme úspešne absolvovali kontrolu interoperability v Centre simulačných technológií v Liptovskom Mikuláši. Výcvik rôt sa uskutočnil v máji a júni tohto roku. Posledné taktické cvičenie roty bolo začiatkom októbra. Medzitým v auguste vrcholila príprava veliteľstva a štábu práporu komplexným štábnym návčikom v Spoločnom bojovom a výcvikovom centre vo VVP Lešť. Terajšie práporné taktické cvičenie je pre nás vyvrcholením dvojročného úsilia.“

OBDOBIA CVIČENIA

Nitriansky prápor mal na Lešti k dispozícii rotu podpory velenia, tri mechanizované rot, rotu palebnej podpory, ale aj čatu vojenskej polície, rotu zásob a preprav, delostreleckú batériu a raketometnú čatu. V prvom období cvičenia, po presune jednotiek do priestoru sústredenia uskutočnili organizáciu bojového zabezpečenia a prípravu

osôb, zbraní a techniky na uskutočnenie vlastnej operácie. V druhom období bola nasadená predsunutá skupina praporu. Jej príslušníci uskutočnili prieskum a rekognoskáciu pochodovej osi a určeného pásma presunu, ako aj taktického priestoru sústredenia.

Nasledovala príprava priestorov pre rozmiestnenie jednotlivých prvkov prápornej mechanizovanej skupiny. Jednotky národného podporného prvku (NSE) v tom istom období urobili rekognoskáciu zásobovacej trasy do priestoru pre odovzdanie a prevzatie zásob v brigádnom priestore logistickej podpory. Ten bol v posádkovom cvičisku Levice, vzdialenom od miesta dislokácie NSE vo VVP Záhorie takmer 180 kilometrov. V ďalšom období cvičenia jednotlivé súčasti práporného zoskupenia uskutočnili presun a zaujali priestor sústredenia. Národný podporný prvok v tom istom období robil poľné služby. Okrem iného podľa potrieb cvičiacich jednotiek ťažil a upravoval vodu, piekol v poľnej pekární chlieb a zabezpečil pranie bielizne a odevov pre vojakov.

Všetko úsilie mechanizovaného práporného zoskupenia smerovalo k vedeniu operácie. Podľa operačného rozkazu mnohonárodnej brigády uskutočnila seč na zistené objekty.

Koniec októbra priniesol koniec dovtedy relatívne pekného „babieho leta“. Vystriedal ho chlad, vietor a dážď. Planiny Vojenského výcvikového priestoru Lešť sa zmenili na rozbahnený terén, ktorý sťažoval pohyb vojakov i techniky.

AKO ZLADIŤ DRUŽSTVO?

Náročné podmienky cvičenia poriadne preverili pripravenosť všetkých vojakov. Aj príslušníkov druhého družstva, druhej čaty tretej mechanizovanej roty, ktorej velí kapitán Richard Királyi. Jeho veliteľ rotný Michal Mydlíar minulý rok absolvoval kurz v USA na základni v Quantico.

Získané poznatky sa snažil aplikovať aj do prípravy svojich podriadených. V priebehu cvičenia sa mohol plne spoliehať na svojho zástupcu, čatára Michala Mega, ktorý zažil v uplynulom období celý proces formovania družstva.

„Najdôležitejšie bolo čím skôr do činnosti družstva zapojiť nových vojakov, ktorí k nám postupne prichádzali. Najmä aby pochopili, že pre úspech družstva musia najskôr perfektne zvládnuť svoju zbraň a úlohu, neskôr aj ostatné zbrane družstva a vedieť tak v prípade potreby pomôcť kolegovi. Lebo družstvo nie je o pár výborných sólistoch, ale predovšetkým o dobrom kolektíve. Aj toto cvičenie ukázalo, že sa nám to podarilo,“ so spokojnosťou v hlase hodnotí pôsobenie družstva na cvičení čatár Mego. Rodáka z Nitry, ktorý počas základnej vojenskej služby začínal ako strelec tanku v Štúrove však trápili neustále sa opakujúce technické problémy s guľometom, ako aj rozmernosť a váha základného a vезeného výstroja vojakov, ktoré so sebou družstvo viezlo v bojovom vozidle.

Medzi tých, ktorí mali najmenej skúseností, a vojenskými profesionálmi sú najkratšie časové obdobie, patrí guľometník vojak Peter Györfy a strelec vojak Ján Czuczor. „Bolo to pre mňa prvé veľké cvičenie. Mal som pred ním trochu obavy, ako to všetko dopadne. Aj pre to nepríjemné počasie, keď sme sa museli neraz brodiť doslova záplavou bahna, aby sme sa dostali do určeného priestoru. Keď bolo najhoršie a všetci sme toho už mali plné zuby, povzbudil nás slovami, radami i svojím príkladom čatár Mego. Aj vďaka tomu sme nakoniec prekonali krízové momenty cvičenia,“ konštatuje benjamín družstva, len 21-ročný rodák z Nových Zámkov vojak Czuczor. Svoju premiéru s novou zbraňou zažil na cvičení aj ostreľovač slobodník Henrich Béreš. Ostreľovaciú pušku má len pár mesiacov, predtým bol strelcom, ale nevie si ju vynachváliť. „Je síce trochu rozmernejšia a ťažšia ako samopal, ale veľmi dobrá zbraň,“ hovorí rodák z Nitry, ktorý je vojenským profesionálom už štyri roky.

S NÁHRADNÝMI VELITEĽMI RÔT

Tretia mechanizovaná rota ale bola výnimkou. Vojaci dvoch ďalších rôt z rôznych dôvodov najdôležitejšiu preverku svojich schopností museli absolvovať bez svojich kmeňových veliteľov. Zastúpili ich „požičaní“ z leveckého mechanizovaného práporu. Aj tento moment sťažil podmienky cvičenia pre obe rot. Riadiaci cvičenia generálmajor Milan Maxim však pripomína, že takáto situácia by mohla nastať aj v reálnej bojovej situácii, keď by bolo potrebné doplniť veliteľské kádre. „Som rád, že obaja velitelia sa dobre zhostili svojich úloh. Aj s pre nich cudzími a neznámymi vojakmi odvedli dobrú prácu a splnili všetky úlohy,“ konštatuje generál Maxim. S jeho hodnotením súhlasí aj veliteľ nitrianskeho mechanizovaného práporu podplukovník Ján Parimucha, ktorý mal pred cvičením trochu obavu z toho, ako budú neznámi velitelia a vojaci spolupracovať a plniť úlohy.

Počas denných i nočných presunov dostali poriadne zabráť najmä vodiči. Slobodník Norbert Danko je vojenským profesionálom už šesť rokov. V súčasnosti má na starosti obrnené vozidlo Aligator. Aj napriek niektorým názorom si ho nevie vynachváliť. „Je to dobré vozidlo. Dokázalo sa počas cvičenia vyhrabať aj zo zdanlivo nepriechodného terénu. Na druhej strane ale vyžaduje, aby ho vodič dokonale zvládol. Iba tak dokáže využiť všetky jeho prednosti,“ hovorí slobodník Danko.

V priebehu cvičenia sa vo veľmi dobrom svetle ukázala aj čatárka Alena Pavlíková. Pôsobí ako mladšia pomocníčka operačného oddelenia práporu. Pochádza z vojenskej rodiny. Vojenským profesionálom je jej brat i ne-

vlastný otec. „Vždy som chcela byť vojačkou. Pred piatimi rokmi sa mi splnil môj sen. Som spokojná. V budúcnosti sa vynasnažím, aby som si splnila aj ďalší sen. Chcem veliť mechanizovanému družstvu,“ vyhlasuje ambiciózna vojačka.

NAJVIAC POTEŠIL PRÍSTUP VOJAKOV

Riadiaci cvičenia generálmajor Milan Maxim bol s výsledkami cvičenia Železná dýka 2007 až na niektoré

maličkosti spokojný. Rovnako aj minister obrany František Kašícký, ktorý spoločne so štátnym tajomníkom Jaroslavom Baškom v sprievode náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Ľubomíra Bulíka zavítal medzi cvičiacich vojakov a zhladal niektoré epizódy cvičenia. Okrem iného aj zásah pri vytlačaní davu. „Vláda Slovenskej republiky rozšírila nielen početný stav nášho kontingentu v misii KFOR v Kosove, ale aj jeho mandát. Je celkom možné, že ich čaká na Balkáne aj takáto úloha. Je dobré,

keď sú naši vojaci pripravení zvládaj aj takéto momenty,“ zdôrazňuje minister obrany. Generál Bulík pripomenul, že od nitrianskeho práporu očakával splnenie ešte náročnejších úloh, ako pred časom plnil martinský mechanizovaný prápor. „Aj na základe skúseností martinského práporu sme sa dostali v plnení úloh a cieľov zasa o stupienok vyššie. I toto cvičenie ukázalo prínos profesionalizácie pre naše ozbrojené sily,“ konštatuje náčelník Generálneho štábu generál Ľubomír Bulík.

Podľa generálmajora Milan Maxima boli ciele cvičenia splnené. Rovnako bola úspešná aj národná certifikácia práporného zoskupenia metódou previerky CREVAL, ktorá sa uskutočnila v závere cvičenia. Podarilo sa takto splniť cieľ síl L – 0035.

„Najviac ma ale potešila veľká snaha a vôľa ľudí splniť všetky úlohy cvičenia. Ukázalo sa, že prápor tvoria naozaj dobré kolektívy, v ktorých sa nikto nesnažil vyhnúť plneniu úloh. Vo veľmi dobrom svetle sa ukázal veliteľ práporu podplukovník Ján Parimucha, jeho zástupca major Peter Bagačka i náčelník štábu major Peter Ondrejka. Dokázali, že vedú naplánovať a riadiť činnosť svojich podriadených aj v prípade nasadenia práporu do plnenia úloh v nadnárodnom prostredí. Prijemne ma prekvapilo, že dve roty bez problémov plnili úlohy aj s cudzími veliteľmi. Obzvlášť sa mi páčil prístup veliteľa prvej roty kapitána Antona Majerského, ale aj veliteľa roty palebnej podpory nadporučíka Viliama Jašša. Nemôžem zabudnúť na zástupcu veliteľa topolčianskej brigády plukovníka Jána Bujňáka, ktorý bol aj mojím zástupcom na tomto cvičení a pre neprítomnosť veliteľa úspešne riadi aj činnosť celej brigády,“ hodnotí generálmajor Milan Maxim najväčšie tohtoročné cvičenie slovenských ozbrojených síl Železná dýka 2007.

Jozef ŽIAK
Foto **Peter DOVINA**

Minister obrany v Nórsku

Minister obrany František Kašický uskutočnil 8. a 9. októbra oficiálnu návštevu Nórskeho kráľovstva.

Predmetom rozhovorov s ministerkou obrany Anne-Grete Strøm-Erichsenovou bolo predovšetkým zintenzívnenie bilaterálnej spolupráce. „Bola to pomerne dôležitá návšteva už aj preto, lebo tá posledná sa uskutočnila roku 1995. Nórska strana akceptovala ponuku slovenskej strany ohľadne využitia Vojenského výcvikového priestoru Lešť, ako aj pozvanie na návštevu v centre excelentnosti EOD v Novákoch, ktoré bude slúžiť na likvidáciu výbušnín a prípravu odborníkov v tejto oblasti,“ konštatoval náš minister. Dodal tiež, že nórskej strane sme ponúkli miesto v medzinárodnom kurze ISOC, ktorý bude prebiehať na pôde Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši. „Tiež sme sa dohodli na tom, aby sa naši dôstojníci mohli vo väčšej miere

zúčastňovať na cvičeniach, ktoré organizuje nórska strana – a to hlavne v štažených klimatických podmienkach. Hovorili sme aj o tom, že našim partnerom poskytneme informácie ohľadne slovenských skúseností z regrutácie a doplňovania ozbrojených síl,“ konštatoval F. Kašický. Povedal, že Nórsko nemá úplne profesionalizovanú armádu a ani sa nechystá túto otázku v blízkej budúcnosti riešiť. Povinná vojenská služba má stále silnú podporu verejnosti. „Samozrejme, potrebujú určitú časť profesionálnych vojakov, vrátane dôstojníkov, preto mali záujem zoznámiť sa so systémom, ktorý v rámci regrutácie využívame my. Tiež ich zaujímalo, aké motivačné činitele využívame pre nábor do ozbrojených síl a ako pre profesionálov vytvárame sociálne a finančné zabezpečenie.“

Aj na pôde nórskeho parlamentného Stáleho výboru pre obranu, ako aj na ministerstve zahraničných vecí, F. Kašický

hovoril aj o otázkach, ktoré sa týkajú medzinárodného krízového manažmentu. Venoval sa najmä Afganistanu, kde má Nórsko svoje vojenské jednotky. „Prezentoval som náš zámer posilniť v tejto krajine slovenskú účasť, či už sú to provinčné rekonštrukčné tímy, alebo tréningové centrá, čo malo u našich partnerov pozitívnu odozvu. Uvažujeme aj o vyslaní našich chirurgov do vojenskej nemocnice, ktorá bude v Kábule. Veľmi dôležitá bola aj výmena názorov na témy, ktoré súvisia s transformáciou NATO, s prípravou síl rýchlej reakcie, či so spôsobom financovania ich prepravy na nasadenie zo spoločných zdrojov aliancie. Som rád, že sme dospeli k zhodným názorom,“ konštatoval F. Kašický. Ministerka obrany Anne-Grete Strøm-Erichsenová prijala jeho pozvanie na návštevu Slovenska, ktorá by sa mala uskutočniť budúci rok.

NÓRSKA MINISTERKA OBRANY ANNE-GRETE STRØM-ERICHSENOVÁ:

Vojaci ako pýcha populácie

• **Pani ministerka, koľko ľudí majú nórske ozbrojené sily v medzinárodných operáciách?**

V tomto momente ich je 570. V Afganistane máme teraz 500 vojakov a 70 ich pôsobi v ostatných operáciách ako štátni dôstojníci. Ešte pred mesiacom ich bolo v zahraničí o 200 viac, pretože sme mali zodpovednosť za úlohy týkajúce sa správy letiska v Kábule, pričom sme tam mali jednotky špeciálneho určenia.

• **Ministerku obrany sme na Slovensku ešte nemali, no žien už máme v ozbrojených silách približne deväť percent. Aká je v tomto smere situácia u vás?**

Nórska armáda je otvorená pre službu žien. Môžu u nás zastávať akúkoľvek funkciu, ak sú na ňu spôsobilé. Nateraz ich máme sedem percent a 93 percent mužov. Chceli by sme ešte viac pozícií obsadiť ženami. Urobili sme k tomu aj veľa prvých krokov. Je to pre nás dôležité, je to dôležité pre armádu, a to vrátane našej účasti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

• **Do akej miery vo vašej krajine prebieha diskusia o tom, či povolávať mladých mužov naďalej do armády aj v rámci povinnej prezenčnej služby, alebo prejsť na profesionálne ozbrojené sily?**

V Nórsku je tradícia a pozícia povinnej vojenskej služby veľmi silná. Služba trvá jeden rok a neplánujeme to nijako meniť. Samozrejme, táto povinnosť sa týka mužov a nie žien. V rámci regrutácie sa však chceme v budúcnosti viac venovať ženám a niektorým špecifickým funkciám. Podľa mňa však veľa Nórov stále cíti, že ak sú dôležití pre armádu, potom môžu byť pýchou celej populácie, nielen svojich spolubojovníkov.

• **Aké sú najväčšie výzvy nórskeho ozbrojeného sily?**

Snažíme sa budovať čo najlepšiu armádu, ktorá tu je k dispozícii pre našu vlastnú ochranu, pre Nórsko. Žijeme však aj úlohami, ktoré súvisia so zabezpečením mieru na celom svete. Sú to oblasti ako napríklad Afganistan alebo Dárfúr, ktoré sú veľmi nestabilné. Považujeme preto za dôležité používať naše ozbrojené sily aj pri zapájaní sa do akcií medzinárodného krízového manažmentu, v rámci ktorých existuje medzinárodná zodpovednosť, a v rámci ktorých sa stretávame aj s našimi priateľmi zo Slovenska.

Stranu pripravil **Pavol VITKO**

Štátny tajomník MO SR Jaroslav Baška:

Euro a ofsety

• *Pán štátny tajomník, nakoľko ste boli poverený riadiť pracovnú skupinu na prípravu zavedenia euro v našom rezorte, otázka znie, kde budú ťažiská práce?*

Na používanie euro sa musíme pripraviť v rámci celého ministerstva obrany, ako aj všetkých jeho rozpočtových a príspevkových organizácií či štátnych podnikov a akciových spoločností, ktorých sme zriaďovateľom. Preto bola v auguste tohto roka vytvorená pracovná skupina pre zavedenie euro v našom rezorte, ktorá začala činnosť po tom, ako minister obrany František Kašícký podpísal náš štatút. Okrem mňa v nej pôsobi vedúci služobného úradu, náčelník generálneho štábu, predstavitelia

rozhodujúcich sekcií či riaditeľka Úradu právnych služieb MO SR. Zodpovedáme za bezproblémový priebeh prechodu nášho rezortu zo slovenskej koruny na euro, čo by sa malo stať k 1. januáru 2009. Samozrejme, opakujem, nie je to iba vec ministerstva, ale aj všetkých rozpočtových a príspevkových organizácií, ako aj akciových spoločností, ktorých sme zakladatelia.

• *Čo treba urobiť najskôr?*

Ide najmä o adaptáciu informačných systémov. Jedna z ťažiskových úloh bude na zložkách riadiacich komunikačné a informačné systémy a na spojacom veliteľstve, vrátane jemu podriadených častí.

Postupne začíname komunikovať so zamestnancami, aby sme ich oboznámili ako sa zmenia údaje ich platových výmerov a ostatných náležitostí vyplývajúcich zo zákona. Sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy spolu s Úradom právnych služieb budú mať skutočne čo robiť, aby sa zadefinovali všetky zmeny interných normatívnych aktov a následne uviedli do súladu so zavedením euro. Rovnako ako Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia a ďalšie organizácie. Otázka informovania ľudí je mimoriadne citlivá a dôležitá. Aj preto jednou z úloh pracovnej skupiny je pripraviť komunikačnú stratégiu akým spôsobom informovať všetkých zamestnancov o dopadoch procesu zavádzania euro v rezorte obrany.

• *Dôležitá zrejme bude aj dodávateľsko-odberateľská oblasť...*

Náš rezort má podpísaných tisíce zmlúv. Ďalej sú tu faktúry, objednávky, finančné výkazy – a to všetko bude potrebné zosúladiť s prechodom na euro. Nesmieme pritom zabúdať na finančné vzťahy ministerstva a podriadených zložiek so štátnou

[ROZHOVOR]

pokladnicou a s inými ministerstvami, s bankami, poisťovňami či s daňovými úradmi. Naše príslušné informačné systémy budú musieť byť nastavené tak, aby mohli komunikovať so všetkými inštitúciami vo formáte euro. Samozrejme, že bude musieť byť prispôbené aj účtovníctvo a jeho výkazy, dokonca určitú dobu v dvoch menách, v slovenskej korune aj v euro.

• *Máte už časový harmonogram prípravy?*

Podrobný harmonogram by sme chceli schváliť v najbližších týždňoch. Bude sa týkať legislatívnych zmien, technických záležitostí a komunikačných postupov. Vydáme presné termíny so zodpovednosťou aj úlohami tak, aby sme prešli na euro bez ťažkostí. Naším cieľom je otestovať uvedené systémy už v prvom polroku budúceho roka tak, aby sme ich v druhom polroku už len doladzovali. Mimoriadne dôležitá bude koordinácia, pretože ako som už spomenul, náš rezort má veľmi veľa rôznych príspevkových a rozpočtových organizácií, štátnych podnikov či akciových spoločností.

• *Počas vašej augustovej návštevy našich jednotiek na Balkáne vás vojaci oslovili, či by im vyplácanie zahraničného príspevku nemohlo byť zmenené z dolára na euro ešte skôr...*

Hneď ako som sa vrátil z Balkánu som v tomto smere vydal príslušné úlohy. Sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy má spoločne s generálnym štábnom pripraviť analýzy, v ktorých misiách, a kedy by sme mohli túto zmenu čo najskôr realizovať. Nie je to výhodné len z pohľadu oslabovania dolára a euro ako referenčnej meny pre slovenskú korunu, ale napríklad v misiách na Balkáne sa v bežnom živote aj mimo rozmiestnenia našich jednotiek dá platiť v euro. Na Cypre od 1. januára 2008 bude platiť euro, takže aj tam by bola realizácia tejto zmeny vhodná čo najskôr.

• *Druhou témou nášho rozhovoru sú ofsetové programy. Ako sa vyvíja situácia v tejto oblasti?*

Určite je jasnejšia. Pred časom bola vytvorená medzirezortná ofsetová komisia, ktorá sa skladá zo zástupcov rezortov obrany, hospodárstva, vnútra, financií a Združenia obranného priemyslu. Ako jej podpredseda v nej zastupujem ministerstvo obrany spolu s ďalšími kolegami. Naším cieľom je pripraviť nové zásady ofsetových operácií na Slovensku. Tie staré z decembra 2003 boli totiž priveľmi všeobecné a neboli pre príslušných ministrov ani záväzné. Preto

sme na základe doterajších skúseností, ale aj vzhľadom na úlohu vyplývajúcu nám z programového vyhlásenia vlády, iniciovali nové definovanie a legislatívnu úpravu ofsetových pravidiel pri zásadných investíciách do obrany a bezpečnosti SR. Tieto zásady sú pripravené. Rád by som spomenul aj prácu našej internej ofsetovej komisie na ministerstve obrany, ktorá za nás pripravovala podklady a stanoviská do komisie medzirezortnej. Bol som jej predsedom a všetkým mojim kolegom v nej sa chcem za ich prácu aj túto cestou poďakovať. Aj vďaka ich práci budú ofsetové programy v najbližších týždňoch na programe rokovania vlády a platné by mali byť od 1. januára 2008

• *Čo nové prinesú tieto ofsetové pravidlá?*

Najskôr by som chcel povedať, že takmer všetky štáty EÚ využívajú ofsety. Slovensko bolo jednou z mála krajín, ktorá doteraz ofsety od dodávateľov zákaziek najmä pre bezpečnosť a obranu štátu záväzne nevyžadovalo. Ak ofsety označíme zrozumiteľnejším slovom „kompenzačné opatrenia“, máme záujem, ak platíme zahraničnému subjektu za dodávky týkajúce sa bezpečnosti a obrany štátu, aby nám ich určitým spôsobom mohol ekonomicky kompenzovať. Aby napríklad do výšky hodnoty tendra sprostredkoval investície do slovenského obranného alebo iného priemyslu, aby podporil export slovenských firiem, transfer know-how, investície do budovania znalostnej ekonomiky apod. Tento zámer bude realizovaný prostredníctvom uznesenia vlády, ktorým budú schválené nové zásady poskytovania ofsetov. Na jeho základe ak budú štátni obstarávatelia obstarávať zákazky pre obranu a bezpečnosť, tak budú musieť po splnení určitých pravidiel a podmienok požadovať ofsetové programy. Pôjde o zákazky s hodnotou nad šesť miliónov EUR bez DPH.

• *Aký je rozdiel medzi priamymi a nepriamymi ofsetmi?*

Z priamych ofsetov majú mať prínos tuzemské subjekty so sídlom alebo miestom podnikania v Slovenskej republike, ktoré by sa priamo podieľali na dodaní predmetu zákazky. Nepriame ofsety sa poskytujú mimo týchto zákaziek. Sú to investície do iných odvetví civilného sektora. V tomto smere, v prípade osobitného prínosu pre ekonomiku Slovenskej republiky by sme radi podporili výskum a vývoj, transfer know-how a budovanie znalostnej ekonomiky. Aby sme podporili práve túto oblasť, budeme pri

hodnotení ponúk využívať istý motivačný koeficient, tzv. multiplikátor, ktorý zvýši hodnotu takýchto ofsetových ponúk.

• *Využívali ste aj zahraničné skúsenosti?*

Samozrejme. Najmä z Poľska, Česka, Holandska a Fínska. Môžem konštatovať, že ofsetovú problematiku na úrovni zákona riešia len v Poľsku. Je to ale o dosť komplikovanejšia a menej dynamická cesta, takže sme sa rozhodli využiť radšej inštitút uznesenia vlády, ktorý schváli ofsetové zásady. Treba však povedať aj to, že najmä ekonomicky silné štáty s vyspelými obrannými technológiami, sa na požiadavku ofsetov nepozerajú s nadšením. Ich zbrojárske firmy, do ktorých často investujú nemálo financií, musia totiž popri samotnej dodávke zákazky dodať aj ofsety. Naše rozhodnutie je však zrejme.

• *Vráťme sa späť k obstarávaniu mobilného komunikačného systému MOKYS pre náš rezort. Tam predsa už systém ofsetov využívať bol...*

Áno, jeden článok zmluvy o budúcej zmluve z decembra 2005 hovorí o tom, že dodávateľ, v tomto prípade BAE SYSTEMS, sa zaväzuje na základe takzvaného najlepšieho obchodného úsilia realizovať ponúknuté ofsetové programy, no bez akýchkoľvek sankčných mechanizmov. Nebola to podmienka tendra, dodávateľ tak urobil na základe dobrovoľnosti. My chceme, aby boli ofsety v budúcnosti predpísanou podmienkou obstarávania a aby boli stanovené aj určité sankčné mechanizmy za ich nedodržanie. Celý systém poskytovania ofsetov bude monitorovať príslušný riadiaci výbor a jeho výsledky bude predkladať dvakrát do roka vláde.

• *Pri dodávke ktorých systémov využijeme ofsetové programy?*

Ako som už povedal, bude to každá zákazka pre zahraničný subjekt nad 6 miliónov EUR bez DPH. Je pritom zrejmé, že v najbližšej budúcnosti potrebujeme napríklad obstaráť letecké dopravné kapacity, malé terénne vozidlá, stredné nákladniaky, kolesové obrnené transportéry a ďalšie. V každom prípade využívaním ofsetových programov je zrejmy zámer naplniť programové vyhlásenie vlády týkajúce sa podpory nášho obranného priemyslu a vôbec celého hospodárstva Slovenskej republiky.

Pavol VITKO

Foto **Peter DOVINA**

Skúška profesionality

Získať odbornosť vojenského pyrotechnika a príležitostne zneškodniť nevybuchnutý granát pri cvičení útvaru je jedna vec. Inou je, zoči-voči, čeliť podmienkam, ktoré na pomyslenej stupnici obťažnosti zastávajú priečky najvyššie...

Vie o tom svoje takmer osemdesiat vojakov a príslušníkov rezortu obrany, ktorí sa priamo podieľali na pyrotechnickej asanácii priestorov Vojenského opravárenského podniku Nováky po marcovej tragickej udalosti. Väčšina z nich bola nasadená začiatkom apríla a zotrvala až do skončenia prác koncom októbra. Že vôbec nešlo o jednoduchú prácu svedčí aj skutočnosť, že pre všetkých zúčastnených išlo o prvé skúsenosti z pyrotechnickej činnosti takéhoto druhu a rozsahu. „Rozdiel medzi klasickou pyrotechnickou činnosťou a pyroasanáciou takéhoto rozsahu je podstatný,“ vysvetlil major Marián Goga, veliteľ vyčlenených síl pre odstraňovanie následkov nešťastia. „Ide najmä o kombináciu rizík. Výcvik nášho vojenského pyrotechnika je zameraný zvyčajne na likvidáciu nájdených munícií, o ktorej zväčša presne vie v akom mieste, priestore sa nachádza. Situácia tu bola z odborného pohľadu diametrálne odlišná. Explóziou došlo k rozhodnutiu muničného materiálu rôzneho druhu. Museli sme preto pri pyrotechnickom čistení priestoru voliť špecifické postupy a operatívne ich meniť,“ priblížil zložité podmienky šéf pyrotechnikov.

ODBORNÝ RAST

Nezastupiteľnú úlohu zohrali špecialisti – pyrotechnici z Centra výnimočnosti pre oblasť EOD z Novák. Práve tí

svojimi vedomosťami, skúsenosťami a dokonalou znalosťou konštrukcie našej, ale aj zahraničnej munície, prispeli k bezproblémovej realizácii pyroasanáčnych prác. „Boli sme určení ako vedúci jednotlivých asanačných skupín,“ objasnil Ing. Miloš Král. „Odborne sme svojich ľudí riadili a inštruovali ako treba v tom – ktorom prípade postupovať. Najťažšie boli začiatky. Aj keď pred samotným začatím prác bolo zorganizovaných niekoľko špeciálnych doplnkových školení, aj v samotnom priebehu, bolo na pyrotechnikoch na začiatku badať isté obavy a akúsi slabšiu sebadôveru. Veľmi rýchlo sa zorientovali a napriek tomu, že nikto z nich sa vo svojej praxi dosiaľ nestretol s takouto rozsiahlou pyrotechnickou činnosťou, využili svoje odborné vedomosti na sto percent. Svoj odborný obzor podstatne rozšírili, zreteľný bol aj kvalitatívny posun v ich profesionálnom raste,“ zhodnotil Ing. Král, ktorý v Centre výnimočnosti pre oblasť EOD zastáva funkciu vedúceho skupiny testov ženijnej munície.

Pre tento druh vysoko odbornej a rizikovej činnosti je azda najdôležitejším faktorom nepodľahnúť stereotypu a zachovať si maximálnu úroveň pozornosti. Aj laikovi musí byť jasné, že byť v neustálom strehu a maximálnom sústreďení osem hodín denne, päť dní v týždni počas takmer siedmich mesiacov nie je vôbec jednoduché. Len tak pre zaujímavosť – spolu odpracovali viac ako 28 000 hodín pyročinnosti. Počas prác pyrotechnici nevyužívali iba svoje vedomosti. Prakticky stále museli používať aj silu svojich svalov. Pri odpratávaní sutín išlo o namáhavú a vyčerpávajúcu fyzickú prácu. Je smutné, že práve tieto skutočnosti si v niektorých útvaroch, z ktorých boli vojenský pyrotechnici povolaní, neuvedomovali. Stretli sa aj

s názormi, podľa ktorých si išli do Novák oddýchnuť a „relaxovať“. Nuž, škoda komentovať.

SÚDRŽNOSŤ TÍMOV

Azda pre každého zo zúčastnených – odborných a pomocných pyrotechnikov, či obslúh strojov, bola táto skúsenosť školou života. „Získali sme nielen väčší rešpekt k výbušnám a munícii, ale aj poznanie, že súdržnosť tímu, v ktorom pracujete, je nemenej dôležitá,“ prezradil poručík Juraj Kešľ.

„V skupine bolo veľmi dôležité dávať pozor jeden na druhého. Vela železných elementov trčiacich zo sutín, nestabilný terén, skryté potrubné a kanalizačné šachty, ako aj samotný pohyb okolo strojných mechanizmov bol spojený s rizikom. Počiatočné obavy nám pomáhali prekonať napríklad aj spoločné posedenia. Vtedy sme si často vymieňali skúsenosti čo, kto a za akých podmienok našiel, kedy by hrozila explózia a podobne. Pre „vyčistenie si hlavy“ bol výborný napríklad šport. Mne pomáhal najviac rybolov,“ dodal s úsmevom dvadsaťšesť ročný dôstojník zásobovacej triedy 5 z 21. mechanizovaného práporu Trebišov. „Poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa na pyroasanácii priamo podieľali,“ zdôraznil mjr. M. Goga. „Odviedli vskutku vynikajúcu prácu a dokázali, že sú profesionálmi v pravom slova zmysle. Vďaka však patrí aj veliteľovi Ženijného práporu Sereď a jeho podriadeným. Predovšetkým za okamžité riešenie problémov, spôsobených napríklad poruchami strojov, ako aj za vyčlenenie techniky, ktorá bola vo výbornom stave a mala vynikajúcu vycvičenú obsluhu,“ vyjadril vďaka veliteľ tímu pyroasanáčnych prác major Marián Goga.

dovania sú nemenej dôležité aj záznamy o pohybe lieku. Každý musí byť sledovateľný - od výrobcu až ku konečnému užívateľovi," dodal veliteľ Schiffer. Farmaceutická oblasť je náročná aj z hľadiska legislatívneho. Zodpovední funkcionári základne musia neustále študovať zákony týkajúce sa tejto problematiky. V súčasnosti je platných hneď niekoľko zákonov a ustanovení, ktoré sa zaoberajú starostlivosťou o lieky a ostatný zdravotnícky materiál. Ich pravidelné štúdium je dôležité pre flexibilné prispôbovanie sa novým normám a predpisom.

ČAS NA MODERNIZÁCIU

V súčasnosti patrí do organizačnej štruktúry základne okrem veliteľstva a logistiky aj Centrum materiálového manažmentu so štyrmi oddeleniami. Útvár má štyridsaťjeden príslušníkov, čiže stopercentnú personálnu naplnenosť. Okrem hlavných funkcií plnia zamestnanci základne množstvo ďalších úloh. Patrí medzi nich napríklad evidovanie údajov o technickom stave zdravotníckej a veterinárskej techniky, vykonávanie odborných prehliadok a skúšok vyhradených elektrických a tlakových zariadení na zdravotníckej technike v útvaroch a zariadeniach OS SR, posudzovanie kvality zdravotníckeho materiálu ap. „V nasledujúcich rokoch nás čaká pripraviť v spolupráci s normotvornými orgánmi zdravotníckej služby ozbrojených síl modernizáciu noriem materiálu na operačnú pripravenosť, zdravotnícke zabezpečenie zahraničných operácií a udržiavanie centrálnych zásob rezortu obrany. V neposlednom rade sa musíme intenzívne podieľať na modernizácii zdravotníckeho materiálu a techniky. Veľmi dôležitou úlohou je tiež zabezpečenie dôstojných budúcoročných osláv výročia našej základne," dodal s úsmevom veliteľ pplk. MVDr. Pavol Schiffer.

Dvojstranu pripravil **Vladislav VAVRINEC**

Takmer storoční

Medzi najstaršie útvary našich ozbrojených síl sa hrdó radí aj Zdravotnícka zásobovacia základňa Liptovský Mikuláš. Budúci rok oslávi okrúhle výročie – už deväťdesiat rokov svojej existencie!

Jej história sa datuje od roku 1918, kedy vznikla v Uherskom Hradišti ako 3. zdravotnícky sklad. Počas svojej dlhoročnej histórie zmenila niekoľkokrát názov, pôsobisko, svoju podriadenosť. Jej hlavné kompetencie sa však zásadne nemenili. Vždy bolo hlavnou úlohou skladovať, ošetrovať a distribuovať zdravotnícky materiál. V septembri roku 1927 bola rozkazom ministra národnej obrany premiestnená do svojho súčasného pôsobiska – posádky Liptovský Mikuláš.

SNP, POVODEŇ, ROZDELENIE

V kronike útvaru môžete nájsť veľa zaujímavých udalostí. Za zmienku isto stojí aj aktívna účasť na Slovenskom národnom povstaní. Príslušníci útvaru vytvorili v Korytnici poľný zdravotnícky sklad, zásobovali ružomerskú poľnú nemocnicu a priamo tak podporovali jednotky povstaleckej armády. Dočítať sa môžete aj o udalostiach neveselých. Ako keď sa napríklad v roku 1962 vylial z koryta inokedy pokojný potôčik Mútnik a vytopil čerstvo nanosené zásoby materiálu a spôsobil škodu na zdravotníckych potrebách a budovách za niekoľko miliónov korún.

„Neľahkým bolo aj obdobie po rozdelení republiky," spomína bývalý veliteľ základne plk. v. v. Ladislav Grošo, ktorý velil od roku 1992 až do septembra 2000. „Vtedy sme museli okrem našej bežnej činnosti preberať, triediť, evidovať a následne distribuovať aj materiál dovážaný z Čiech. Po vzniku samostatného Slovenska absentovali istý čas aj niektoré opravárenské služby zamerané na servis zdravotníckej techniky.

Museli sme teda suplovať aj túto oblasť. Medzi rovnako dôležité úlohy patrilo napríklad budovanie zdravotníckeho zabezpečenia pre novo vzniknuté jednotky alebo útvary, ktoré sa presťahovali z Čiech. S málo početným personálom bolo niekedy nad ľudské sily zabezpečiť všetky požadované oblasti. Ale zvládli sme to, a dnes môžem spokojne vyhlásiť, že naša základňa patrí k plnohodnotným skladovým zariadeniam v rámci Ozbrojených síl Slovenskej republiky," dodal L. Grošo (na fotografii hore vľavo), ktorý dnes patrí medzi služobne najstarších príslušníkov útvaru a pôsobí ako farmaceut laboratória na kontrolu liečiv.

Jeho slová potvrdil aj súčasný veliteľ zdravotníckej základne podplukovník MVDr. Pavol Schiffer (na fotografii hore vpravo). „Na skladovanie zdravotníckeho materiálu máme vytvorené podmienky, ktoré spĺňajú aj najprísnejšie kritériá na ukladanie tohto špecifického materiálu. Požiadavky na starostlivosť o lieky, liečivá a iné zdravotnícke potreby sú dosť odlišné, zložitejšie než starostlivosť o akýkoľvek iný, bežný materiál. Veľký dôraz kladíme aj na presnú a detailnú evidenciu liekov. V záznamoch musí byť zaznačené takmer všetko. Okrem spôsobu a času skla-

Brigádny generál Pavel Macko:

Veliteľské povinnosti v Afganistane

Od 2. augusta 2007 až do februára 2008 pôsobí brigádny generál Pavel Macko na Hlavnom veliteľstve operácie NATO ISAF v afganskom Kábuli vo funkcii náčelníka štábu koordinácie a riadenia operácií - CJ3. Je to doteraz najvyššia funkcia, ktorú zastával príslušník OS SR na veliteľstvách operácií medzinárodného krízového manažmentu. Spýtali sme sa ho, v čom všetkom spočíva jeho práca.

„Mojou úlohou je koordinácia a riadenie všetkých prebiehajúcich operácií v rámci ISAF, ako aj koordinácia a zladžovanie operácií ISAF a Operácie Trvalá Sloboda,“ vysvetlil nám brigádny generál Pavel Macko. „Podrobnejšie povedané, mám na starosti koordináciu a riadenie už prebiehajúcich operácií (‘current operations’) ISAF, udržiavanie prehľadu o operačnej situácii v rámci veliteľstva ISAF a nadriadených veliteľských orgánov NATO, plánovanie a koordináciu budúcich operácií a to vrátane palebnej a komplexnej vzdušnej podpory. Ako náčelník štábu koordinácie a riadenia operácií CJ3 zodpovedám za riadenie a chod veliteľstva, ktoré tvorí štáb CJ3 (combined joint staff 3: combined=mnohonárodný, joint=spoločný, teda zahŕňajúci viacero druhov vojsk - pozemné a vzdušné sily),“ dodáva.

Brig. gen. Macko vysvetľuje, že monitorovanie a koordinácia prebiehajúcich operácií sa vykonáva prostredníctvom integrovaného mnohonárodného spoločného operačného centra (CJOC), na čele ktorého stojí americký plukovník - náčelník. Do jeho činnosti patrí monitorovanie všetkých prebiehajúcich operácií, koordinácia pozemnej a vzdušnej palebnej podpory, ako aj koordinácia ďalšej (inej ako palebnej) vzdušnej podpory operácií. Pôsobnosť je samozrejme pre celý Afganistan. Riadi aj činnosť plánovacieho odboru, ktorý upresňuje všetky budúce operácie ISAF v krátkodobom horizonte t.j. od jedného dňa až do 60-90 dní dopredu. Zabezpečuje spracovávanie, záverečnú koordináciu a publikovanie čiastkových operačných rozkazov veliteľa ISAF pre jednotlivé regionálne veliteľstvá.

Generál Macko má na starosti aj riadenie oddelenia ochrany síl (t.j. bezpečnosť a pohotovosť síl ISAF, ochrana ľudí a zariadení ISAF pred útokmi, ďalšia špecifická ochrana objektov a zariadení ISAF, atď.). Tieto sily známe pod označením „theatre force protection“ vydávajú usmernenia pre všetky veliteľstvá a jednotky a robia aj rôzne bezpečnostné analýzy.

V podriadenosti štábu brig. gen. Macka je aj riadenie oddelenia výcviku a metodiky („lessons learnt/training“).

„V krátkom čase by mi malo pribudnúť aj riadenie odboru psychologických operácií a odboru infor-

mačných operácií,“ avizuje slovenský generál. K jeho povinnostiam pritom patrí aj udržiavanie kontaktov a koordinácia operácií ISAF s afganskými ministerstvami obrany a vnútra. Pravidelne má osobný brífing o aktuálnej operačnej situácii v Afganistane u nadriadeného veliteľa v JFC Brunsumme a takisto podáva hlásenie vrchnému veliteľovi NATO (SACEUR) - a to buď priamo v ISAF počas ich pravidelných návštev, alebo raz týždenne prostredníctvom telemostu. „Samozrejme podobné brífingy sú takmer na každodennom poriadku pre VIP návštevy, akými sú prezidenti, ministri a vrchní vojenský predstavitelia krajín podieľajúcich sa na operácii ISAF (momentálne je to 38 krajín).“

„Okrem mňa tu mám zo Slovenska na veliteľstve ešte dvoch vedúcich operačnej zmeny na CJOC a niekoľko ďalších dôstojníkov a poddôstojníkov OS SR z veliteľstiev z Heidelbergu a Ramsteinu. Všetci, rovnako ako naša 57-členná ženijná jednotka na základni v Kandaháre, robia Slovensku v Afganistane len veľmi dobré meno,“ hodnotí brigádny generál Pavel Macko, ktorý v rámci svojej služobnej cesty navštívil aj základňu KAF – Kandahár, kde odovzdal príslušníkom našej Multifunkčnej ženijnej jednotky plniacim úlohy na území Afganistanu medailu ISAF (na foto).

Pavol VITKO

Foto (tj)

[NAŽIVO V MISIÁCH]

HLAVNÉ ÚLOHY ZÁKLADNE MOBILNÝCH KIS

- zabezpečiť prípravu a vyčlenenie spojovacej jednotky do Cieľov síl,
- zabezpečiť požadovanú úroveň interoperability s telekomunikačnými systémami jednotiek ozbrojených síl štátov NATO a so stacionárnou vojenskou komunikačnou sústavou,
- vybudovať telekomunikačné prostredie pre informačnú sieť v priestore bojiska, ktorá poskytne veliteľom, štábom, bojovým a zabezpečovacím prvkom možnosti pre adresnú a spoľahlivú distribúciu informácií v reálnom čase.

Bez spojenia niet ...

Modernizácia ozbrojených síl sa dotýka každej oblasti rezortu obrany. Vzhľadom na potrebu moderného a efektívneho spojenia preto v podriadenosti Spojovacieho veliteľstva síl výcviku a podpory OS SR vznikol k 1. októbru 2007 nový útvar - Základňa mobilných komunikačných a informačných systémov.

Základňa mobilných KIS so sídlom v Ružomberku vznikla zo Spojovacieho práporu Ružomberok a včlenením Spojovacej rotý Spojovacieho veliteľstva a Spojovacieho práporu vzdušných síl Vlkánová. Prvým veliteľom základne sa stal pplk. Štefan Pobijak.

„Vznik základne je novým míľnikom v oblasti komplexného zabezpečenia spojovacích služieb v Ozbrojených silách SR,“ povedal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a dodal: „Čaká nás náročná úloha v oblasti implementácie nových technológií do novovytváraného komunikačného a informačného systému, čo bude vyžadovať vysokú mieru profesionality.“ Jeho slová potvrdil veliteľ Síl výcviku a podpory OS SR generálmajor Ján Kačmár. „Proces výstavby základne MOKIS nie je ani zďaleka ukončený. V nasledujúcej etape musíme útvar budovať po stránke ako personálnej i materiálnej. Hlavnou úlohou bude zavádzanie nových komunikačných prostriedkov pracujúcich v digitálnych režimoch. S tým je úzko spojená aj príprava odbornej obsluhy. Budeme musieť dobudovať a prispôbiť systém vzdelávania spojovacích špecialistov. Všetko ale záleží od toho, kedy základňa reálne dostane plánované moderné komunikačné prostriedky. Naším cieľom je vybudovať takú základňu, ktorá bude kompatibilná a schopná kvalitne zabezpečovať komunikáciu našich vojsk nielen doma, ale aj v zahraničných operáciách,“ spresnil generál Kačmár. Jedným z dôležitých dôvodov vytvorenia základne bolo šetrenie finančnými prostriedkami. V prípade jedného takehoto spojovacieho prvku sa rezort vyhne materiálnemu a personálnemu vybaveniu niekoľkých rovnakých útvarov, ktoré by inak pôsobili pod jednotlivými veliteľstvami. Takáto

„centralizácia“ spojovacej služby bola kompetentnými vyhodnotená ako menej nákladná na techniku, personál a jeho výcvik.

PO NOVOM TECHNIKA AJ ĽUDIA

V súčasnosti plní útvar niekoľko úloh. Medzi nimi je napríklad odsun nadpočetnej techniky bývalého Spojovacieho práporu. Ide o niektoré staré a morálne už zastarané typy spojovacej techniky, ktorá v ozbrojených silách stratila opodstatnenie. „Jednou z ďalších hlavných úloh v nasledujúcom období bude aktívna kooperácia našich odborníkov na vojenských skúškach nových spojovacích prostriedkov. Skúšky týchto zariadení by mali prebiehať od decembra tohto roku až do februára 2008,“ objasnil veliteľ základne pplk. Štefan Pobijak. „V súčasnosti stále zabezpečujeme spojenie prostredníctvom analógových zariadení. Prioritou je čo najskorší prechod na takzvané IP technológie – technológie digitálne. Prvé prototypy, v súčasnosti vo svete momentálne najmodernejších spojovacích zariadení, očakávame hneď po vykonaní potrebných legislatívnych

a preverovacích úkonov v priebehu roka 2009. Plne vyzbrojený novou digitálnou technológiou by mal byť náš útvar do roku 2013. Ruka v ruku s novými prístrojmi a zariadeniami sa sústreďuje pozornosť aj na oblasť stabilizácie personálu. Predovšetkým špecialistov spojárov. Dnes základňa KIS nemá s odborným personálom problém. Jej naplnenosť je okolo 80 %, z kľúčového personálu nám chýbajú štyria dôstojníci s potrebným ČVO. Skutočnosťou je, že vojenské vysoké školstvo v súčasnosti nepripravuje žiadneho dôstojníka v odbornosti ČVO 600 – spojár, čo sa môže prejavíť o niekoľko rokov ako vážny problém. Jednou z možností ako tento stav riešiť je napríklad regrutácia potrebných odborníkov z civilného sektoru,“ dodal veliteľ pplk. Štefan Pobijak.

Základňa mobilných KIS je základným prvkom poľného komunikačného systému a veliteľských stanovišť, ktorá svojimi technickými a prevádzkovými vlastnosťami a možnosťami umožní prenos informácií všetkých druhov vojsk a služieb na operačnej a taktickej úrovni velenia pri ich vyvedení do priestorov bojovej činnosti. Základňa je zaradená do síl nižšej pripravenosti.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

[SPOJÁRI]

Národný podporný prvok **pripravený**

Vojenski profesionáli národného podporného prvku (NSE) musia byť pripravení od začiatku budúceho roka plniť úlohy, s ktorými sa doteraz nestretli. V prípade vyslania martinského mechanizovaného práporu v rámci nemeckej brigády nemecko – holandského zboru v silách rýchlej reakcie (NRF) NATO do niektorej z krízovej oblasti sveta, ho po celý čas vyslania budú zabezpečovať po logistickej stránke. Októbrové vyvedenie do Vojenského výcvikového priestoru Záhorie bolo preto pre nich ďalšou previerkou pripravenosti.

Hlavne pre jadro NSE, ktoré pozostáva z velenia prvej multifunkčnej rotu hlohovského multifunkčného práporu a prvej rotu opráv techniky martinského práporu opráv techniky. Zástupca veliteľa multifunkčného práporu major Boris Pisár hovorí, že hlavným cieľom vyvedenia je preveriť činnosť vyčlenených jednotiek pri zabezpečení mnohonárodnej brigády.

PRESUN SMEROM NA LEŠŤ

„Využili sme príležitosť, keď príslušníci nitrianskeho mechanizovaného práporu uskutočňujú vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť taktické cvičenie a zároveň aj národnú certifikáciu uvedeného útvaru na precvičenie schopností jednotlivých súčastí národného podporného prvku. Napríklad vojaci prvej multifunkčnej rotu prepravili materiál v paletách i kontajneroch do vzdialenosti zhruba 160 kilometrov. Ukázalo sa, že na

plnenie podobných úloh sú dobre pripravení. Veliteľ spomínanej rotu kapitán Stanislav Planka dokázal svojich podriadených vhodným spôsobom motivovať,“ s uspokojením v hlase konštatuje major Pisár. Zároveň však pripomína, že do konca roku bude potrebné rotu ešte doplniť niektorým materiálom. Ide hlavne o družstvo ťažkej prepravy, ktorému chýbajú niektoré vozidlá a prepravníky na prepravu techniky do 60 ton.

Vojak v poľných podmienkach je obzvlášť citlivý na svoje zabezpečenie. Celkom oprávnené, veď úlohy plní celé dni a noci často v náročných poveternostných podmienkach. Koniec októbra priniesol so sebou aj ochladenie, vietor a dážď. Národný podporný prvok zabezpečuje cvičiace jednotky všetkým potrebným materiálom od pohonných hmôt, cez strelivo, náhradné dielce na techniku, až po čisté oblečenie či vodu. Vo výcvikovom priestore je stredom pozornosti ostatných vojakov aj čata poľných služieb poručíka Dušana Hrnčiara. Príslušníci jeho družstva hygieny zabezpečujú hygienu pre podporované i vlastné jednotky, družstvo údržby ľahkej výbavy zasa pranie, družstvo úpravy a distribúcie vody jej ťažbu, úpravu a následnú distribúciu a družstvo poľnej pekárne výrobu a distribúciu pekárenských výrobkov.

NAJLEPŠIE CHUTIL SLANINKOVO CESNAKOVÝ

Najmä posledne menované družstvo je pod drobnohľadom všetkých. V poľnom tábore bolo umiestnené trochu bokom. Za zopár borovicami a malou piesočnou

dunou. Ale keď začal fúkať ten správny vietor a z jeho smeru sa začala šíriť po celom tábore neodolateľná vôňa, vojaci skúšali podľa nej uhádnuť, aký chlieb ich práve dnes čaká. Veliteľ družstva čatár Milan Briš so svojimi pomocníkmi ich majú vo svojom repertoári hneď niekoľko. „Na tomto vyvedení pečieme slaninkovo cesnakový, ktorý ide najviac na obdby. Úspešne sme si vyskúšali aj chlieb s údeným mäsom. Naša poľná pekárňa sa nedávno vrátila z opravy vo Vojenskom opravárskom podniku v Moldave nad Bodvou. Je vynovená, lepšie prispôbená našim potrebám i súčasným technológiám prípravy chleba. Pracuje sa nám na nej lepšie,“ spokojne poznamenáva veliteľ družstva poľných pekárňí, ktorý pred rokmi ukončil v Žiline vojenskú strednú odbornú školu.

Kvalitu vojenského chleba ocenila počas prvých národných leteckých dní v Piešťanoch aj civilná verejnosť. Pred poľnou pekárňou bol vždy dlhý rad mladých i starších, ktorí ho chceli ochutnať. Neraz bolo počuť žartovné poznámky, že už len pre ten chlieb sa oplatí vstúpiť do ozbrojených síl. Do konca roku by sa vojenski pekári mali podľa všetkého dočkať aj úplne novej kontajnerovej pekárne.

AKO SA ZBAVIŤ PRACHU A BLATA

Všadeprítomný prach a piesok na Záhorí sa poriadne podpísal pri plnení úloh cvičenia aj na uniformách vojakov. Aj preto bola v neustálej permanencii poľná pracovňa. Podľa zástupcu veliteľa družstva čatára

Drahomíra Polca sa do práčky zmestí naraz 120 kilogramov bielizne. „Zhruba za tri štvrté hodiny vyperieme 45 kusov uniforiem aj s kabáťmi. Ďalších tridsať minút trvá ich sušenie. Za deň sa nám darí všetkých obliecť do čistého. Pre práčku i sušičku je to poriadna previerka ich výdrže. Zatiaľ sa nám až na zopár maličkostí poruchy vyhýbali,“ hovorí čatár Polc a jeho kolegovia privážajú k práčke ďalšiu zásielku poriadne zaprášených uniforiem.

Veliteľ roty kapitán Stanislav Planka poznamenáva, že kosťu jednotiek tvoria predovšetkým skúsení vojaci, ktorí prišli k multifunkčnému práporu tesne po jeho reorganizácii a profesionalizácii koncom roka 2004. „Prešli mnohými cvičeniami a vyvedeniami. Úspešne sa podieľali na certifikácii martinského mechanizovaného práporu. Vždy sa na nich môžem plne spoľahnúť. Dokážu zabrať aj vtedy, keď je počasie pod psa, niektorí reptajú, technika neposlúcha tak ako by mala a všetci majú toho plné zuby. Samozrejme aj oni, ale napriek tomu sa dokážu premôcť a povzbudiť aj ostatných. Taký je napríklad aj veliteľ hygienického družstva rotný Ján Černý či vodič ťahača kontajnerového družstva desiatnik Ján Štúr,“ spomína veliteľ roty.

PRÍPLATOK ZA VYVEDENIE POMOHOL

Major Pisár zdôrazňuje, že do konca roka sa chcú sústrediť na zdokonalenie prípravy každého jednotlivca národného podporného prvku. Zlepšiť jeho zručnosti a návyky v streleckej i taktickej príprave, ochrane proti radiačným, chemickým a biologickým zbraňam, ale aj ich zdravotnícku prípravu. Vodiči by mali získať ďalšie skúsenosti z nočných presunov a používania prístrojov nočného videnia, ktoré pred časom dostali. Urýchlenným tempom pokračuje aj jazyková príprava veliteľov a vojakov. V nej musia pridať. Pomôcť by mohlo aj vedenie niektorých zamestnaní v angličtine.

Veliteľ roty kapitán Planka si pochvaľuje, že účasť na cvičení sa oproti minulosti zvýšila. „Ukázal sa pozitívny dopad znovu priznaného príplatku za vyvedenie. Motivuje to aj tých, ktorí sa v minulosti rôznym spôsobom snažili takémuto vyvedeniu vyhnúť, lebo za tie isté peniaze mohli byť spokojne v domovskej posádke,“ hovorí veliteľ. K jeho úplnej spokojnosti chýba už len obsadenie tabuľky lekára.

Počas vyvedenia na Záhorí si vojaci dôkladne preverili aj svoje vedomosti a praktické návyky z poskytovania prvej pomoci a vyťahovania „zranených“ z vozidiel. To bola parketa pre podriadených veliteľa čaty evakuácie poručíka Radoslava Špiriaka, najmä družstvo zberu a vývozu ranených. Vojaci skúšali vyťahovať svojich zranených kolegov z rôznych typov vojenskej techniky, poskytnúť im správnu prvú pomoc a dopraviť čím skôr na bezpečné miesto. Zistili, že to nie je až také ľahké, ako si mnohí pri teoretickej príprave predstavovali. Najmä keď ich zdravotníci neraz upozornili, že pri presune kolegu na nosidlá by mu svojím prístupom skôr poškodili, ako pomohli. Major Pisár sledoval počínanie svojich podriadených. „Nesmieme nič podceňiť v tejto príprave. Aj keď samozrejme tie naimitované zranenia, s ktorými tu prichádzajú do styku by v reálnej situácii, keď by všade striekala naozajstná krv a museli by riešiť pod psychickým tlakom na príklad otvorené zlomeniny, vyzerali trochu inak,“ pripomína zástupca veliteľa hlohovského multifunkčného práporu major Boris Pisár.

Jozef ŽIAK
foto Peter DOVINA

Protokol: dôležitý každý detail

Oficiálna akcia beží. Jednotlivé body programu nasledujú jeden za druhým bez náhlych zmien. Hostia sú na svojich miestach. Každý vie, čo má robiť. Neviditeľná ruka, ktorá oficiálne podujatia riadi, má svoje meno. Protokol – dozerajúci na to, aby všetko klaplo.

Oddelenie protokolu Ministerstva obrany SR je súčasťou Kancelárie ministra obrany. Protokolárne záležitosti zabezpečujú dvaja profesionálni vojaci a sedem civilných zamestnancov. „Slovenská republika je členom medzinárodných spoločenských. Tieto sa riadia pravidlami pracovného a spoločenského styku. Protokol pomáha pri ich aplikovaní a dodržiavaní. My – pracovníci protokolu sa snažíme nielen našim hlavným predstaviteľom, ale aj všetkým príslušníkom ozbrojených síl uľahčiť orientovanie sa v presne stanovených pravidlách a princípoch,“ hovorí Silvia Torbová, vedúca oddelenia (na fotografii hore a vpravo). Základným dokumentom sú pravidlá diplomatického protokolu, ktoré sa nedávno aktualizovali a upravovali v súlade s potrebami súčasnej doby.

NIELEN PO BOKU MINISTRA

Pracovníci protokolu pri oficiálnych podujatiach sprevádzajú ministra obrany, štátneho tajomníka, náčelníka Generálneho štábu, koordinujú akciu a sú im vždy k dispozícii. Nezainteresovaný divák sa často domnieva, že práca protokolu je len prezentovanie sa po boku hlavných predstaviteľov rezortu. Nie je to pravda - zabezpečenie každej akcie si vyžaduje množstvo práce už pred jej konaním. Začína sa komunikáciou s domácim alebo zahraničným partnerom, zahŕňa zabezpečenie programu hosťa, prípravu protokolárnej knižky, výber vhodného menu a ubytovania, kompletnú organizáciu spoločenského programu, prípravu rokovacej miestnosti, zabezpečenie tlačovníka... Počas služobnej cesty na Slovensku aj v zahraničí plní pracovník protokolu tiež množstvo úloh. Kapitán Miloš Arnold, starší dôstojník oddelenia protokolu (na fotografii dolu celkom vpravo), opisuje dôležitosť aj zdanlivých maličkostí. „Dôležitý je každý detail. Ak niekto nepozná a nedodržiava protokolárne zásady, nevhodne sa spoločensky správa, môže druhú stranu uraziť a medzi krajinami môže vzniknúť

nedorozumenie, ktoré sa potom ťažko vysvetľuje.“ Úlohou protokolu je aj poradiť ako riešiť bežné situácie, ktoré sa vyskytnú v pracovnom a spoločenskom živote. Či je to zorganizovanie slávnostného nástupu, odovzdávanie medailí, vysvetlenie skratiek na pozvánke, čo si obliecť a ako sa upraviť pri špeciálnych príležitostiach a podujatiach, aké sú zásady pri oslovovaní a predstavovaní sa. Poradia aj so zásadami stolovania. „Treba si uvedomiť, že nereprezentujeme len seba samých, ale aj ozbrojené sily a našu republiku. Preto je dôležité dodržiavať a uplatňovať schválené medzinárodné a vnútroštátne princípy,“ dodáva S. Torbová.

RÔZNORODÁ PRÁCA

Zoberme si konkrétnu akciu, napríklad kladenie vencov pri príležitosti Dukliansko – karpatskej operácie. Zabezpečenie spočíva v prvom rade v príprave miesta konania akcie. Protokolisti musia zosúladiť časový harmonogram kladenia vencov pri všetkých troch pamätníkoch, rozposlať pozvánky pre pozvaných hostí, dbať aby boli

vyvesené potrebné vlajky na mieste konania akcie, zabezpečiť vence... Pred samotným aktom precvičiť samotný akt s príslušníkmi útvaru Čestnej stráže ozbrojených síl Slovenskej republiky, pripraviť protokolárne poradie kladenia vencov, zabezpečiť občerstvenie pre pozvaných hostí. Na akcii koordinujú hostí, usmerňujú jednotlivé delegácie na vopred určené miesto.

Okrem plánovania, zabezpečenia, realizácie, koordinácie a vyhodnocovania zahraničných a tuzemských aktivít ministra obrany SR, štátneho tajomníka aj náčelníka Generálneho štábu OS SR, má oddelenie protokolu MO SR ďalšie úlohy. Spracúva materiály určené na rokovanie vlády SR týkajúce sa schvaľovania zahraničných ciest predstaviteľov ministerstva. Protokol sa podieľa na vypracovaní, alebo priamo vypracováva protokolárnu korešpondenciu ministra, štátneho tajomníka a náčelníka Generálneho štábu OS SR a zostavuje návrhy interných normatívnych aktov vo svojej pôsobnosti. Pri príprave programu zahraničných návštev pracovníci protokolu intenzívne komunikujú so zástupiteľskými úradmi akreditovanými v SR a so zástupiteľskými úradmi Slovenskej republiky v zahraničí.

MNOŽSTVO SKÚSENOSTÍ

Kapitán M. Arnold pracuje na oddelení protokolu už 14 rokov v rôznych funkciách. Získal mnoho skúseností a pozná tento chlebk dopodrobna. „Práca protokolu je časovo náročná, neraz znamená veľa odriekania. To, čo je ale najviac dôležité, musí byť precízna a dôsledná. Za posledné obdobie môžem spomenúť jednu z najväčších akcií - prípravu spoločnej vojenskej rozlúčky s tragicky zosnulými príslušníkmi OS SR, ktorí zahynuli pri nehode vojenského leteckého špeciálu pri obci Hejce. Táto protokolárna aktivita vyžadovala zosúladienie mnohých záležitostí vo veľmi krátkej a nie priaznivej dobe. Ale aj mnoho iných veľmi významných

aktivít, napr. stretnutia CENCOOP, stretnutia krajín V-4 a rovnako dôležitých aktivít,” opisuje svoju prácu kpt. Arnold. „Na týchto aktivitách sa podieľali nielen ľudia, ktorí pracujú na protokole Ministerstva obrany SR dnes, ale aj tí, ktorí už nie sú súčasťou protokolu, ale v minulosti svojou prácou veľmi pomohli. Patrí im za to veľká vďaka,” na tomto konštatovaní sa zhodli S. Torbová aj kpt. Arnold.

NEVYHNUTNOSŤ VZDELÁVANIA

Počas zabezpečovaní aktivít hlavných predstaviteľov ministerstva obrany, ktoré podliehajú dodržiavaniu protokolárnych zásad, v útvaroch a zariadeniach rezortu sa často stretávajú s mnohými nedostatkami, ktoré vychádzajú

z nedostatočnej znalosti protokolárnych zásad. Kpt. Arnold zdôrazňuje potrebu ďalšieho vzdelávania. „Som rád, že aspoň pri príprave vojakov do severoatlantických štruktúr a v kurzoch vo vojenskej akadémii dostal protokol priestor na odovzdanie svojich skúseností. Považujem za potrebné, aby v blízkej budúcnosti bol tento priestor širší, aby ešte viac vojakov a zamestnancov poznalo protokolárne zásady a mohlo lepšie reprezentovať Slovenskú republiku doma a v zahraničí. Je na každom veliteľovi, aby prehodnotil znalosti svojich podriadených v tejto oblasti a umožnil im zlepšovať sa.”

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto **Peter DOVINA, Pavol VITKO**

Vyzbrojovanie v NATO (2)

Strategickým cieľom Aliancie v oblasti vyzbrojovania je taký proces akvizície, ktorý zaručí rýchle aplikovanie nových technológií, techniky a materiálu do operačného použitia. Zámerom je docieľiť aj interakciu medzi výskumom, vývojom, produkciou a operačnou oblasťou (NRF). Jej výsledkom by mal byť efektívny systém spätnej väzby, ktorý zaručí implementáciu skúseností z operačného použitia do procesov výskumu vývoja a technológií.

CNAD kladie v súčasnosti mimoriadny dôraz na splnenie vojenských požiadaviek Aliancie zameraných na poskytnutie mobility, logistickej podpory, rozvoj C3 systémov, informačnú prevahu (rozvoj C4ISR systémov), presnosť akcií a schopnosť jednotlivých systémov operačných spôsobilostí Aliancie vzájomne spolupracovať v sieti (NNEC). Pritom boj proti terorizmu, rozširovanie zbraní hromadného ničenia, protiraketová obrana a aliančný systém pozemného prehľadu bude naďalej dlhodobou hlavným záujmom CNAD - teda záujmom Aliancie.

PRIORITY VYZBROJOVANIA

Hlavné skupiny vyzbrojovania, ktoré pracujú v spoločnosti CNAD zameriavajú pozornosť prioritne do týchto oblastí spolupráce:

- **Rámcový rozvoj** – rozvoj politiky systémových nástrojov na dosiahnutie potrebných schopností (Jointness, CBP, implementácia LTCRs).
- **Harmonizácia požiadaviek** – harmonizácia požia-

daviek na vybavenie (techniku a materiál) v súlade s identifikovanými oblasťami spoločného záujmu.

- **Dosiahnutie interoperability** – zabezpečenie minimálnej úrovne interoperability a štandardizovaného prostredia v prospech spoločných operácií.
- **Obstaranie výbroje** – hľadanie efektívneho spôsobu spolupráce vo vyzbrojovaní a harmonizácia systému akvizície.
- **Výmena informácií** – výmena informácií o národných programoch vyzbrojovania, o technológiách a priemyselných kapacitách.
- **tzv. „Fast fielding“** – rýchle uvedenie získaných spôsobilostí do operačného použitia.

Uplatňovaním novej strategickej koncepcie prijatej vo Washingtone v roku 1999 Aliancia vyzýva na zriadenie takých síl, ktoré budú schopné dosiahnuť požadovaný úspech v širokom spektre spojených a kombinovaných vojenských operácií. Tieto trendy by mala zohľadniť aj SR vo svojom vlastnom systéme vyzbrojovania od plánovania vyzbrojovania, cez realizáciu akvizičného procesu až po vyradovanie z použitia a nakladanie s prebytočným majetkom štátu s práve rozpočtovej organizácie – Ministerstvo obrany SR. Pritom významným a nezastupiteľným prvkom, ktorý založí základy efektivity je uplatňovanie zásad manažmentu životného cyklu.

MANAŽMENT ŽIVOTNÉHO CYKLU

Dosiahnutie celého spektra operačných spôsobilostí a splnenie vojenských požiadaviek vyžaduje úzku

spoluprácu medzi zainteresovanými zložkami prostredníctvom aplikácie integrovaného a cenovo efektívneho manažmentu životného cyklu. Hlavným cieľom manažmentu životného cyklu (SLCM) je efektívne a rýchlo dodať, používať a udržiavať požadované operačné schopnosti z pohľadu techniky a materiálu. Optimalizovať obranné schopnosti rešpektujúc ich výkon, efektivitu, náklady na ich dosiahnutie, kvalitu, operačné prostredie, logistickú podporu. Rozhodujúce je zmiernovať riziká, redukovat časovú náročnosť akvizície a riadiť proces manažmentu životného cyklu. SLCM musí spolupracovať s obranným priemyslom a najmä uplatňovať civilné normy vždy ak je to vhodné, čím sa znižuje nákladnosť konkrétneho projektu na dosiahnutie požadovanej schopnosti. Základom, aj v kontexte dosahovania interoperability, je spolupráca s Agentúrou NATO pre štandardizáciu (NSA), ktorá je hlavným orgánom NATO pre rozvoj relevantných noriem NATO (Standardization Agreements – STANAGs) a spojeneckých publikácií (Allied Publications).

Preto by sa v budúcnosti mala SR zamerať na rozvoj vlastného systému manažmentu životného cyklu. Jeho implementáciou a zohľadnením požiadaviek sa predíde nesystémovosti a neefektívnemu vynakladaniu zdrojov na akvizičný proces.

OBRANNÝ VÝSKUM A TECHNOLÓGIE

Základnou úlohou prvkov a štruktúr NATO v oblasti obranného výskumu a rozvoja technológií je zabezpečiť, aby Aliancia disponovala najlepšimi vedeckými

a technickými kapacitami podporovanými zdieľanými možnosťami jednotlivých členských štátov. Primárnym cieľom tejto úlohy je, prostredníctvom aplikácie vedecko-technických poznatkov, pripraviť nové schopnosti pre budúce použitie v podmienkach Aliancie. Plnenie je závislé od úzkej spolupráce vojenských orgánov NATO a štruktúr CNAD úzko previazaných na aktívnu participáciu členských štátov.

Prvky a štruktúry NATO v oblasti obranného výskumu a rozvoja technológií sa musia plne zapojiť nielen do transformačného procesu Aliancie, ale aj do transformačných procesov vo vlastných členských štátoch tak, aby vedecké poznatky mohli byť priamo aplikované v operáciách opierajúc sa o nový prístup rozvoja – prístup z hľadiska rozvoja spôsobilostí (Capability Based Approach). Tento cieľ vyžaduje aktiváciu nových nástrojov urýchľujúcich zavádzanie nových technológií (Demonstration and Experimentation) a zabezpečujúcich úzke previazanie vedy a výskumu s ozbrojenými silami.

Nové chápanie úloh obranného výskumu a rozvoja technológií vyvoláva podstatné zvýšenie úrovne koordinácie a spolupráce nielen medzi prvkami a štruktúrami NATO, ale aj medzi jeho členskými štátmi. Zo záverov stratégie NATO v oblasti obranného výskumu a rozvoja technológií vyplývajú pre členské štáty a teda aj pre Slovenskú republiku základné tézy pre organizáciu a orientáciu obranného výskumu a rozvoja technológií: Akceptovať výskum a rozvoj technológií ako hybnú silu rozvoja obranných schopností a nástroj zvyšovania ich efektívnosti. Výskum a rozvoj technológií orientovať na podporu rozvoja požadovaných schopností, ale zároveň provokovať ich identifikáciu systematickou analýzou nedostatočnosti. Formou ukážok a experimentov hlbšie zapojiť potenciálneho používateľa do procesov obranného výskumu a rozvoja technológií.

Základným predpokladom progresu je definovanie vlastných ambícií. Slovensko nemá doposiaľ definované ambície v oblasti vyzbrojovania, výskumu a technológií prostredníctvom funkčnej Národnej stratégie vyzbrojovania. Dôležité je eliminovať aktivity, ktoré objektívne nie sú pre SR zaujímavé a naopak zamerať sa na aktivity a oblasti, ktoré s ohľadom na definované ciele reformy obrany a rozvoja OS SR by logicky mali byť predmetom prioritného záujmu.

Aby mohlo dôjsť k harmonizácii prístupu NATO a existujúcich národných systémov plánovania a realizácie vyzbrojovania je nevyhnutné, aby spojenci boli ochotní investovať do reformy vlastných systémov vyzbrojovania, plánovacích disciplín, a aby boli ochotní harmonizovať aspoň v nevyhnutnej miere svoje vlastné systémy so systémom Aliancie.

BOJ PROTI TERORIZMU (CNAD POW DAT)

Defence Against Terrorism (DAT) je pre CNAD prioritou. Úloha Slovenska, ako vedúcej krajiny pre oblasť EOD je v rámci procesu naplňovania cieľov CNAD POW DAT nezastupiteľná vzhľadom na potrebu Aliancie zriadiť CoE pre oblasť EOD. Osobitnou kapitolou v ďalšom úsilí CNAD bude s najväčšou pravdepodobnosťou rozvoj tzv. „humánnych zbraní - Non Lethal Weapons“. Tento smer rozvoja kapacít

a schopností Aliancie vychádza z najvyššej priority CNAD, ktorou je boj proti terorizmu.

ALIANCIA A JEJ STRATEGICKÉ PROJEKTY

Súčasťou transformačného úsilia Aliancie a naplňovania vojenských požiadaviek strategických veliteľov je identifikácia a realizácia širokej škály programov/projektov v pôsobnosti relevantných výborov (pracovných skupín) NATO. Ide najmä o hlavné programy/projekty Aliancie:

- Aliančný systém pozemného prehľadávania (Alliance Ground Surveillance - AGS)
- Aktívne vrstvená protiraketová obrana bojiska (Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence - ALTBMD)
- Systém velenia a riadenia letovej prevádzky (Air Command and Control System - ACCS)
- Letecký systém včasnej výstrahy (Airborne Warning and Control System - AWACS)
- Poľný komunikačný a informačný systém (Deployable Communication and Information System - DCIS)
- Komunikačný systém NATO (NATO General Communication System - NGCS)

Systémy vyvinuté v rámci týchto projektov by v budúcnosti mali byť súčasťou NATO Network Enabled Capabilities (NNEC) t.j. siete, ktorá umožní jednotlivým prvkom na bojisku vytvoriť informačnú a rozhodovaciu prevahu nad protivníkom.

Nasaditeľnosť síl zlepšuje Aliancia implementáciou programov/projektov v oblasti Strategickej leteckej prepravy (Strategic Airlift - SAL), Strategickej námornej prepravy (Strategic Sealift - SSL) a Dopĺňovania paliva za letu (Air to Air Refueling - AAR). Udržateľnosť síl nasadených v operáciách bude zabezpečovať vývojom a realizáciou systémov prevádzkových služieb, prieskumu, spravodajských a informačných služieb, prieskumu prehľadu a presného určenia cieľa, ale najmä vývojom logistického systému dopĺňovania a dodávok.

STREDNODOBÝ PLÁN ZDROJOV

Strategické priority a ciele vojenských orgánov NATO (NMA) obsiahnuté v Strednodobom pláne zdrojov (Medium Term Resource Plan – MTRP) sú určujúcim faktorom pre plánovanie spoločných zdrojov na programy a projekty Aliancie strednodobého a dlhodobého charakteru.

Programy/projekty v rámci Aliancie je možné financovať zo spoločných zdrojov NATO (NSIP a MB), z národných prostriedkov a z viacnárrodných prostriedkov. Na zabezpečenie jedného konkrétneho cieľa môže NATO schváliť niekoľko balíkov schopností (Capability Packages-CP), ktoré sú financované z prostriedkov NSIP alebo z MB (Military Budget - MB). Na zabezpečenie požadovanej spôsobilosti je možné použiť aj inú formu financovania a zabezpečenia zdrojov, ako je napríklad projekt AGS, ktorý bude financovaný z národných prostriedkov za použitia kľúča NSIP pre výpočet výšky príspevku jednotlivých krajín do projektu.

V rámci Aliancie sú identifikované a realizované ďalšie menšie programy, projekty a podporné projekty na zabezpečenie strategických cieľov, priorit a minimálnych vojenských požiadaviek vojenských predstaviteľov NATO. Ich realizovaním môže Aliancia dopĺňať projekty rozsiahlejšieho charakteru. Typickým príkladom môže byť projekt AGS, kde je na rôznych pracovných úrovniach riešená problematika podporných prvkov tohto projektu. Napríklad vývoj TCAR a jeho integrácia do systému AGS, harmonizácia s vývojom systému AWACS, projekt interoperability súčasne existujúcich národných systémov a systémov ktoré plánujú ozbrojené sily členských štátov Aliancie obstaráť v kontexte s budúcim systémom AGS.

V kontexte hlavných programov/projektov NATO je v súčasnosti Slovenská republika účastníkom v AGS, ACCS a SAL (SALIS, SAC C 17). Osobitnou kapitolou sú aktivity SR v projekte budovania EOD CoE, ktorý vychádza z programu práce CNAD v obrane proti terorizmu. Tento projekt nemožno chápať, ako hlavný projekt Aliancie, aj keď jeho výsledkom by malo byť budovanie doplnkových aliančných schopností v oblasti EOD pre účely NRF. Z pohľadu kapacít v oblasti EOD, ktoré OS SR plánujú budovať podľa FG 2004, bude však mať tento projekt pre SR mimoriadny význam.

PILIERE STRATEGICKEJ VÍZIE

- Zohľadnenie systémových zmien v tejto oblasti v Aliancii do definovania národného prístupu k daným otázkam. Pričom rozvoj národných nástrojov CBP a „Jointness“ by mal byť určujúcim v tejto oblasti.
- Zameranie sa na rozvoj vlastného systému manažmentu životného cyklu ako súčasť plánovania vyzbrojovania.
- Reflexia priorit Aliancie a priorit CNAD, NC3B a NSA do národných plánov rozvoja OS SR.
- Definovanie národných ambícií v danej oblasti so zvýraznením ambícií SR v kľúčových projektoch/programoch NATO.
- Harmonizácia prístupu SR k otázkam budovania obranných spôsobilostí so zameraním na vyzbrojovanie, výskum a technológie v rámci NATO a EÚ.
- Zvláštnou kapitolou ambícií SR v tejto oblasti je definovanie formy a rozsahu spolupráce priemyslu SR s priemyslom spojencov a Partnerov.
- Harmonizácia požiadaviek vojenských orgánov NATO na schopnosti s národnými vojenskými požiadavkami (v kontexte vyzbrojovania, výskumu a technológií).
- Zohľadnenie významu spolupráce s NATO vo vybraných oblastiach pôsobnosti CNAD, NC3B a NSA. Pričom definovanie priorit ratifikácie a implementácie štandardizačných dokumentov NATO bude hrať významnú úlohu v ďalšom rozvoji OS SR.

plk. Gabriel MERŇÁK

predstaviteľ národného riaditeľa pre vyzbrojovanie (NADREP)

Ilustračné foto **Peter DOVINA**

S ministrom USA na Ukrajine

Počas zasadnutia Rady ministrov obrany krajín juhovýchodnej Európy v Kyjeve sa dňa 22. októbra 2007 minister obrany SR František Kašícký stretol so svojim rezortným kolegom ministrom obrany USA Robertom M. Gatesom. Okrem iného ho informoval aj o rozhodnutí vlády SR, ktoré sa týka posilnenia našich jednotiek v Afganistane a Kosove. Americký minister zdôraznil, že Slovenská republika si záväzky, ktoré jej vyplývajú z členstva v NATO, zodpovedne plní a je príkladom dôveryhodného partnera v kontexte plnenia úloh medzinárodného krízového manažmentu. V rámci bilaterálnej spolupráce F. Kašícký poukázal na niektoré možné spoločné projekty. Príkladom vzájomnej spolupráce by mohlo byť napríklad riešenie spoločných aktivít v boji proti terorizmu a využitie nášho špeciálneho výcvikového centra vo VVP Lešť.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Schválili rozšírenie mandátu

Vláda Slovenskej republiky schválila 17. októbra 2007 návrh na ďalšie pôsobenie príslušníkov ozbrojených síl SR v operácii ISAF v Afganistane a Návrh na zmenu mandátu a vyslanie ďalších príslušníkov OS SR pôsobiacich v operácii KFOR v Kosove.

„Sme si vedomí našej zodpovednosti ako člena Severoatlantickej aliance a uplatňujeme si suverénne rozhodnutia o účasti našich vojakov v zahraničných operáciách,“ povedal na tlačovej konferencii po zasadnutí vlády minister obrany František Kašícký.

Súhlasom s predloženým návrhom vláda odobрила ďalšie pôsobenie multifunkčnej ženijnej jednotky OS SR v operácii ISAF na leteckej základni Kandahár v počte 57 príslušníkov. Zároveň odsúhlasila vyslanie maximálne piatich príslušníkov OS SR na veliteľstvá ISAF, pričom podľa slov ministra sa predpokladá vyslanie štyroch vojakov. Počty slovenských vojakov sa zvýšia aj v provinčných rekonštrukčných tímoch a operačných a výcvikových tímoch, a to o maximálne piatich ľudí. Mandát súčasnej jednotky OS SR v Kosove sa podľa schváleného návrhu rozšíri. Päťica našich vyšších dôstojníkov bude v druhom polroku 2008 vyslaná aj na veliteľstvá KFOR. Vláda zároveň súhlasila s vyslaním dvoch kusov dopravných vrtuľníkov Mi-17. Oba vládou schválené návrhy budú ešte predložené na schválenie Národnej rade SR.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto **Peter DOVINA**

Bojové skupiny EÚ

Zástupcovia ozbrojených síl krajín Česka, Poľska, Maďarska, Nemecka, Rakúska, Ukrajiny a Slovenska rokovali vo štvrtok 18. októbra na pôde ministerstva obrany SR o budovaní a využití bojových skupín EÚ (EU BG). „Zefektívnenie prípravy plne vycvičených a zabezpečených jednotiek do EÚ je katalyzátorom modernizácie a implementácie reforiem v ozbrojených silách na národnej úrovni. Rezort obrany prijal opatrenia na harmonizáciu príspevkov do bojových skupín EÚ aj do sil rýchlej reakcie NATO,“ povedal minister obrany F. Kašícký.

Prvou krajinou V4, ktorá získala reálne skúsenosti z uvedenia bojovej skupiny do stavu pohotovosti je Maďarsko, ktoré v rámci bojovej skupiny pod talianskym vedením drží pohotovosť až do konca roka 2007. Ďalšia v poradí je česko-slovenská bojová skupina, ktorá bude v pohotovosti v druhom polroku 2009 a Slovensko do nej plánuje prispieť tromi stovkami vojakov. Nasleduje mnohonárodná bojová skupina pod poľským vedením, v ktorej ďalej participujú Nemecko, Slovensko, Litva a Lotyšsko. V pohotovosti by mala byť od prvej polovice roka 2010 a slovenská strana deklarovala príspevok do 250 vojakov,“ konštatoval František Kašícký.

(r)

Bilaterálne rokovania

V rámci neformálneho rokovania ministrov obrany krajín NATO v holandskom Noordwijku v dňoch 24.-25. októbra sa minister obrany František Kašícký stretol s ministrom obrany Holandského kráľovstva Eimertom van Middelkoopom. Hovorili o bilaterálnej slovensko-holandskej spolupráci v operáciách medzinárodného krízového manažmentu v rámci NATO a participácii Holandska v spoločnom vzdelávacom kurze ISOC. S ministrom obrany Afganskej islamskej republiky Abdulom Rahim Wardakom minister Kašícký diskutoval o ďalšej materiálnej pomoci SR Afganskej národnej armáde v súlade s podpísanou dohodou v roku 2007. Skúsenosti z prístupového procesu do NATO a z transformácie ozbrojených síl SR ponúkol na bilaterálnom rokovaní F. Kašícký albánskemu ministrovi obrany Fatmirovi Mediumovi.

(kh)

Pamiatka zosnulých

V spoločných modlitbách sa 30. októbra 2007 stretli pri Pamätníku zmierenia v areáli ministerstva obrany najvyšší predstavitelia rezortu spolu s predstaviteľmi duchovnej služby OS SR a príslušníkmi ozbrojených síl. Modlitbová spomienka spojená s pietnym aktom kladenia vencov za zosnulých vojakov bola pri príležitosti pripomenutia si pamiatky zosnulých. „Na tomto mieste si pripomíname všetkých vojakov, ktorí položili svoj život vo vojnových konfliktoch v zahraničných misiách a pri plnení dôležitých vojenských a občianskych povinností,“ povedal minister obrany František Kašický. „Ešte dnes v nás všetkých doznievajú tragické udalosti z 19. januára 2006, kedy zahynulo 42 našich vojakov, ktorí sa vracali domov po splnení si svojich povinností v Kosove,“ dodal minister obrany.

Súčasťou spomienkového aktu bola aj spomienka na rtm. in memoriam Miroslava Hrušku, ktorý zahynul 8. júna 2004 pri plnení úloh v misii UNFICYP. Symbolickým aktom bolo uloženie prste zeme z Cypru na pietne miesto medzi urny z krajín, v ktorých zahynuli slovenskí vojaci.

Humanitné právo a ozbrojené sily

Pod týmto názvom sa 22. až 25. októbra 2007 uskutočnil v Papierničke odborný seminár s medzinárodnou účasťou organizovaný Úradom právnych služieb Ministerstva obrany SR. Na prednáškach sa zúčastnilo vyše päťdesiat odborníkov zo Slovenska, Českej republiky, Rumunska, Litvy a Veľkej Británie. Medzi významných hostí patrili experti zo Slovenského červeného kríža, Medzinárodného výboru Červeného kríža (ICRC) a Úradu právneho poradcu generálneho tajomníka NATO. Spoluprácu so Slovenskou republikou a aktívny prístup zodpovedných inštitúcií vyzdvihol aj Richard Desgagne z Medzinárodného výboru Červeného kríža (ICRC). „V oblasti spolupráce s ozbrojenými silami sa náš cieľ trochu zmenil,“ vysvetlil regionálny právny poradca právneho oddelenia ICRC so sídlom v Budapešti. „Aj naďalej školíme príslušníkov ozbrojených síl, no pozornosť v súčasnosti zameriavame predovšetkým na aktualizáciu informácií a vedomostí právnych poradcov v ozbrojených silách na základe aktuálnych poznatkov z ozbrojených konfliktov z celého sveta.“ Úrad právnych služieb MO SR okrem teoretickej prípravy pripravuje aj zamestnania zamerané na praktický výcvik aplikácie humanitného práva v praxi. Ide o riešenie konkrétnych situácií „v teréne“. Účastníci si majú možnosť vyskúšať aplikovanie svojich teoretických vedomostí v modelových situáciách.

Štyridsaťročný vojenský archív

Vojenský archív – centrálna registratúra oslávil v októbri štyridsať rokov svojej pôsobnosti v posádke Trnava. Toto významné výročie si jeho príslušníci pripomenuli 11. októbra tohto roku v priestoroch trnavských kasární SNP, v ktorých archív sídli. Na slávnosti sa zúčastnil minister obrany František Kašický, riaditeľ Bezpečnostného úradu MO SR Ing. Štefan Jangl, prítomné boli delegácie partnerských vojenských archívov z Českej republiky, Maďarska, Poľska a ďalší významní hostia. „Vojenský archív vystupuje ako spracovateľ a zároveň ochrana jednej časti historického a národného dedičstva, v ktorom sú všetky archívne dokumenty vojenského charakteru,“ povedal v príhovore minister obrany. Vyslovil poďakovanie všetkým, ktorí budovali a zveľaďovali archív po celú dobu jeho existencie. Minister Kašický potom predstavil nový znak vojenského archívu – centrálnaj registratúry. Zamestnancom útvaru, ako aj ich kolegom z Českej republiky udelil Pamätnú medailu ministra obrany. F. Kašický hovoril aj o nutnosti začať s výstavbou nového archívu, ktorý bude spĺňať všetky požadované kritériá bezpečnostného charakteru. „Pri jeho výstavbe zohľadňujeme aj sociálny rozmer nášho rozhodovania a chceme tiež využiť odbornú skúsenosť zamestnancov. To nás viedlo k rozhodnutiu vybudovať nový archív opäť v Trnave,“ dodal.

Stranu pripravil **Vladislav VAVRINEC**

Foto **Peter DOVINA** (2)

Unikátny výcvikový polygón

V Ustave špeciálneho zdravotníctva a výcviku Ministerstva obrany Slovenskej republiky vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť vzniká polyfunkčná základňa s výcvikovými polygónmi pre prípravu armádných i policajných, protiteroristických, záchranných a ďalších jednotiek.

Situácia v Afganistane alebo v Iraku ukazuje s akými ťažkosťami čelia najvyššie armády polovojenským či teroristickým skupinám, ktoré najmä v mestských oblastiach uplatňujú netradičný (asymetrický) spôsob boja. Súčasnú najmodernejšiu techniku neraz nie je možné použiť vzhľadom na prítomnosť civilného obyvateľstva. Klasické bojisko teda neexistuje, v civilných odevoch operujúci útočníci sa nedajú až do poslednej chvíle rozoznať, po nečakanom útoku sa opäť ukrývajú v mestskej zástavbe, takže je ťažké proti nim viesť odvetný úder ťažšou pozemnou technikou alebo letectvom. Na netradičný spôsob bojovej činnosti preto najvyššie armády reagujú vývojom a zavádzaním nových zbraňových systémov či vybavenia, modifikujú operačné postupy a používajú kvalitatívne nový spôsob prípravy a výcviku príslušníkov pozemných jednotiek. Práve dosiahnutie čo najlepšej pripravenosti jednotlivca i menších jednotiek sa považuje za jeden z rozhodujúcich predpokladov pre úspešnosť akcie v spomínaných bojových podmienkach i pre minimalizáciu vlastných strát. To, aký nebezpečný je asymetrický boj, potvrdzuje aj situácia v Iraku, kde povojnové straty americkej armády prevyšujú počet padlých vojakov vo vlastnej vojne v roku 2004. Preto sa predovšetkým v Spojených štátoch budujú - alebo už prevádzkujú - nové špecializované výcvikové centrá. Spomínané centrá sa začínajú objavovať aj v ďalších krajinách. V Európe je to predovšetkým Holandsko, Nórsko a Fínsko. Teraz sa k nim pripája i Slovensko, ktoré pomerne v tichosti, ale zato intenzívne, buduje rozsiahly špecializovaný komplex. Svojou veľkosťou, možnosťami a úrovňou výcvikových prostriedkov, dokonalou simuláciou a prepojením s ďalšími zariadeniami, bude svojim významom presahovať štátne hranice.

ŽELEZNICE, TUNELY, DOPRAVNÉ LIETADLO...

V roku 2006 slovenská vláda schválila aktualizovaný národný akčný plán boja proti terorizmu. V polovici tohto roka sa začala intenzívna výstavba výcvikovej osady Jakub Village. Rozdelená je do dvoch etáp a po dokončení v roku 2009 by mala obsahovať taktické špecifické objekty vo vnútri vlastnej osady a vonkajšie účelové polygóny. Nevyhnutná je sieť komunikácií, zabezpečovacie systémy a terčové zariadenia. Areál Jakub Village realizuje slovenská pobočka českej firmy Ledic, a.s. spolu s piatimi slovenskými subdodávateľmi. Podľa jej riaditeľa Vladimíra Jaroša do projektu vložila svoje know-how (obsahuje 12 chránených úžitkových vzorov) a dodáva iba komponenty, ktoré sa na Slovensku nevyrábajú. Všetko ostatné, od vykonávacích projektov, cez stavebné práce až po konečné terénne úpravy majú na starosti slovenské firmy. Takto sa vytvorilo až desiatky pracovných miest.

Základom areálu Jakub Village je funkčný model osady s bežnými budovami. Ide o štylizovanú dedinskú zvončku s rozmermi 15 x 8 x 3 m (dĺžka, šírka, výška) s malou vežičkou, postavenú z prefabrikátov a ocele. Vo vnútri sú dve väčšie samostatné osvetlené miestnosti. Ďalšie oddelené miestnosti sú vybavené zariadením pre zadymenie a imitáciu požiaru.

Kostol stojí medzi dvoma tzv. takticko-streleckými domami s rozmermi 10 x 5 x 3 m s dvomi miestnosťami meniteľných tvarov. Ako už napovedá ich označenie, umožňujú aby sa vo vnútri strieľalo bojovou muníciou. Preto sú steny a strop obložené patentovo chránenými balistickými panelmi, ktoré zabraňujú odrazu projektílov. V najviac exponovanej oblasti - od podlahy až do výšky dvoch metrov - sú použité tzv. ťažké panely zhotovené zo špeciálnej švédskej ocele Hardox v hrúbke 8 mm pokryté 85 mm vrstvou zvláštnej gumy. Nad výšku dva metre stačí stredná ochrana (5 mm ocele a 40 mm gumy), strop má ľahkú ochranu z 5 mm ocele a 20 mm gumy. Spomínaná ochrana je identická aj v ostatných budovách a umožňuje použitie krátkych i dlhých palných zbraní využívajúcich muníciu 7,62 mm Browning, 9 mm Luger, redukované strelivo

7,62 x 39 mm (samopal vz. 58) a brokové náboje 76 mm, 8,43 Magnum, resp. 76 mm a 3,50 Magnum. Okrem toho možno použiť i útočné granáty. V osvetlených miestnostiach sú na diaľku ovládané cieľové stavy, voliteľné účelové vybavenie a celý interiér je možné zadymovať alebo v ňom založiť kontrolovaný požiar. Domček má aj jedny drevené dvere určené pre násilné otváranie výbuchom alebo brokovnicou, ktoré sa po „použití“ budú vymieňať ako spotrebný materiál.

Priestorovo najmarkantnejším prvkom osady sú dve strelecké haly s rozmermi 82 x 18,5 x 4 m. Prvá z nich umožňuje bojovú combat streľbu (rovnakým typom munície ako v taktických domoch) na rôzne druhy diaľkovo ovládaných terčov v troch samostatných častiach haly, pričom každú z týchto častí možno rozdeľovať pevnými stenami alebo rôznymi prekážkami. Druhá, rovnako veľká hala je zaujímavá v tom, že je určená pre bojovú streľbu zo stojacích alebo idúcich motocyklov či automobilov. Hala nie je vnútorne členená a je dimenzovaná i na prejazdy kolesových obrnených transportérov. Všetky nové budovy v Jakub Village majú modulové usporiadanie, ktoré umožňuje jednoduché opravy a výmeny poškodených častí alebo sa dajú rozobrať a premiestniť.

Užitočným prvkom predovšetkým na prípravu záchrannárov je tzv. zbornisko s rozmermi 60 x 30 m, ktoré verne simuluje niekoľko budov zničených živelnou katastrofou alebo teroristickým útokom. Jeho základ tvoria dva železobetónové tubusy s priemerom 1,6 m, ktoré sú zasypané stavebným materiálom z dvoch zámerne zbúraných budov. V každej chodbe je dvojcestný komunikačný systém, z ktorého ústia štyri horizontálne i vertikálne situované uzamykateľné výstupy, do ktorých sa budú umiestňovať zachraňované osoby.

Niektoré účelové objekty v osade (v intraviláne) možno označiť za prechodové, pretože plnia zároveň funkciu i v taktických polygónoch v extraviláne osady. To je prípad dvojice hasičských domov. Majú rozmery 10 x 5 x 3 m, jeden je riešený ako poschodový, druhý predstavuje prizemnú podpivničenú stavbu prispôbenú na simulovanie skutočného požiaru v celom objekte vrátane strechy.

Na spomínané zariadenie vnútornej časti osady nadväzuje oblasť tzv. extravilánu, zatiaľ s dvojicou účelových taktických polygónov. Výraznú dominantu predstavuje policajný polygón, pretože na jeho otvorenej a osvetlenej ploche bude stáť skutočné veľké dopravné lietadlo s dvomi uličkami v interiéri kabíny pre cestujúcich. Tri osobné automobily, dva autobusy a nákladné vozidlo dotvárajú atmosféru letiskovej plochy. Polygón je využiteľný nielen pre policajné a zásahové jednotky (oslobodzovanie rukoječníkov z lietadla uneseného teroristami), ale aj na výcvik vojakov, hasičov, záchranárov a zdravotníkov. Druhý polygón umožňuje praktický výcvik rôznych hasičských činností, slúži však aj na výcvik vojakov, policajtov, záchranárov a zdravotníkov.

UNIKÁT NA OBZORE

Stavba Jakub Village je rozdelená do dvoch etáp. V budúcom roku by sa malo začať ďalšie rozširovanie, čím vznikne kompletný model osady, resp. zastavanej oblasti dedinského typu. Jeden z nových prvkov možno označiť za ozajstnú raritu. Ide o skutočný 80 m dlhý tunel s dvoma oddelenými, z oboch strán priechodnými tubusmi. Jeden pre železničnú a druhý pre cestnú dopravu. Sú konštruované tak, aby sa do nich dali robiť prieryzy. Neoddeliteľnou súčasťou tunela bude záchytná betónová vaňa, čistička odpadových vôd, zariadenie pre vytváranie požiaru, dymu či závalu. Ráta sa aj s komplexným monitorovacím systémom, filtračnou sústavou i núdzovými východmi. Tento polygón sa nepochybne stane veľmi užitočným výcvikovým prvkom. Nehody v cestných tuneloch v posledných rokoch ukazujú, aké katastrofálne následky môžu mať, a aké náročné i nebezpečné sú zásahy záchranných zložiek.

Nedaleko tunelu vznikne železničný prvok. Okrem balistickej chránenej staničnej budovy s rozmermi 20 x 10 x 4 m s väčšou halou s niekoľkými miestnosťami, tu bude nástupisko, asi 300 m dlhé koľajisko s výhybkami a železničným priecestím (križenie koľají s cestou). Pochopiteľne nemôžu chýbať osobné vagóny, nákladný vagón, cisterna a malá lokomotíva. Celý železničný polygón plní taktickú i streleckú funkciu a je využiteľný na výcvik vojenských, policajných i záchranných jednotiek.

Z ďalších plánovaných výcvikových prvkov v rámci 2. etapy dostavby spomeňme záchytný tábor s budovami, plotmi či strážnymi vežami. Umožní nácvik zaobchádzania s väčším počtom osôb – od zdravotníckych prehliadok, dezinfekcie či očkovania až po napr. distribúciu humanitárnej pomoci. Statický - osem metrov nad zemou umiestnený modul umožní nácvik zlaňovania z vrtuľníka. Evakuačný tréner by zase slúžil na osvojovanie techník pri záchrane osôb z lanovky alebo z trojice 10 m nad terénom sa tiahnucich drôtov vysokého napätia.

ŠIROKÉ SPEKTRUM

Po dobudovaní v roku 2009 bude mať Jakub Village rozlohu asi 2 km² a vzhľadom na svoj charakter ponúkne široké spektrum výcvikových možností. Ministerstvám obrany, vnútra, spravodlivosti a financií, dopravy, zdravotníctva a školstva toto polyfunkčné zariadenie umožní rozmanitú, a bez stereotypov prebiehajúcu prípravu príslušníkov armády, polície, hasičského zboru, väzenskej služby, colnej správy a zdravotníckeho záchranného personálu vrátane ich vzájomnej spolupráce a koordinácie.

Stále väčší význam majú činnosti pri mierových misiách, medzi ktoré patrí napr. organizácia a služba na kontrolných stanoviskách, zvládnutie odporu civilných skupín, poskytovanie, či distribúcia humanitárnej pomoci. Užitočný isto bude i výcvik správania sa v prípade zajatia.

V oblasti zdravotníckej a záchrannárskej činnosti možno prakticky precvičovať prieskum a vyhodnotenie situácie v osade pri živelní alebo ekologickej katastrofe, postupy pri požiari alebo cestných, železničných či leteckých nehodách.

Možno trénovať vyhľadávanie a vyslobodzovanie osôb, prvú pomoc, transport zranených, krízové zdravotníctvo atď.

VÝHLAD DO BUDÚCNOSTI

Jakub Village zaberá iba menšiu časť Vojenského výcvikového priestoru Lešt, ktorý sa rozkladá na celkovej ploche okolo 20 x 30 km. Aj pre ďalšie časti tohto priestoru existujú smelé plány výstavby. Ide o spoločné bojové výcvikové centrum na simuláciu boja s využitím laserových súprav Miles. V jednom z údolí vznikne približne 20 km dlhý priestor s veľkou strelnicou na konvoje s možnosťou paľby z oboch strán.

Priestor bývalého sovietskeho sídliska, s až sedemposchodovými obytnými domami, nájde využitie pri vytváraní areálu predstavujúceho celú mestskú aglomeráciu stredoeurópskeho typu a na nácvik boja v meste. Jedna, alebo dve sedemposchodové budovy by mali dostať komplexnú vnútornú balistickú úpravu, ktorá by umožňovala strelbu bojovou muníciou od pivnice až po povahu. Spomínaný výcvikový prvok by rozhodne nebol samoúčelný alebo zbytočný. Predpokladá sa, že do necelých piatich rokov bude až 75 percent obyvateľov planéty žiť vo veľkých zastavaných aglomeráciách. Preto mestá predstavujú najpravdepodobnejšie bojiská a výcvikové strediská špecializujúce sa na mobilné operácie v zastavaných oblastiach sa stávajú nutnosťou.

Budovaný komplex na Lešti má ešte jednu podstatnú výhodu. Bude totiž fungovať z kapacít už niekoľko rokov fungujúceho ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku. To umožní komplexnú diagnostiku zdravotného stavu osôb pred začiatkom a počas výcviku a po jeho skončení. Okrem toho ponúkne aj následnú odbornú regeneráciu a rehabilitáciu. „Riadená regenerácia síl urýchlí tréningový proces o 30 až 40 percent,“ vraví riaditeľ Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR brigádny generál MUDr. Pavol Maslík, PhD., ktorý sa špecializuje na problematiku fyziologickej záťaže v bojových situáciách. Ústav má v tejto oblasti hotový komplexný výskum, v rámci ktorého vyšetrili asi 20 000 osôb. To umožňuje na základe telesných schopností robiť výber jedincov pre špičkový výcvik a následné nasadenie v ťažkých podmienkach. „Ušetrí sa tak značné finančné prostriedky“, vysvetľuje gen. Maslík, podľa ktorého vycvičenie špičkového príslušníka špeciálnych jednotiek trvá štyri až päť rokov a môže si vyžiadať finančné náklady až 20 miliónov korún.

VŠETKO V JEDNOM

Výstavba areálu na Lešti si vyžiadala a ešte vyžiadá značné finančné náklady. Pokiaľ však Slovensko vybuduje všetko podľa plánu, investície sa v budúcnosti nepochybne vrátia. Nielen z hľadiska kvality pri-

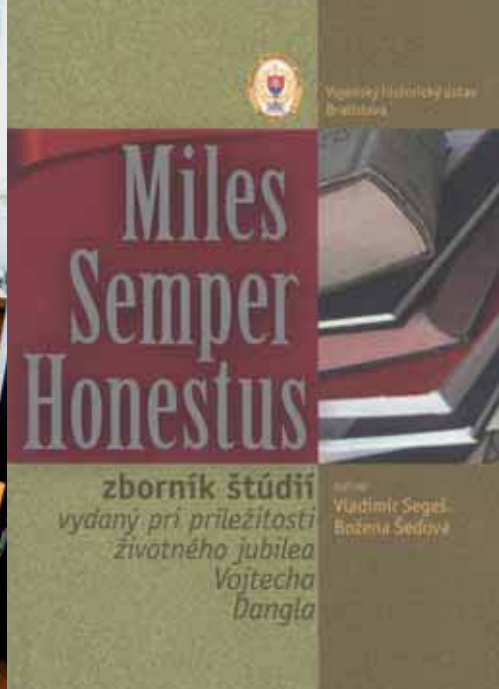
pravených špecialistov, ale i z hľadiska medzinárodného významu. Čo sa však finančne vyjadriť vôbec nedá, je medzinárodný význam.

Vznik tohto špecializovaného zariadenia, ktoré nemá minimálne v strednej a východnej Európe ekvivalent, možno považovať za dobrý príklad príspevku menšieho člena Aliancie do spoločného úsilia pri riešení krízových situácií vo svete a v boji s terorizmom. Po dokončení celého priestoru bude možné, aby tu v jednom dni cvičilo až 800 osôb naraz. Vďaka tomu môže Slovensko čast kapacit svojho areálu ponúkať i zahraničným záujemcom z členských krajín NATO i ďalších krajín, ktoré podobné zariadenia nemajú a podobnú službu uvítajú.

Michal ZDOBINSKÝ

(autor je redaktor partnerského českého časopisu A-Report)

Cnostný rytier

Miles Sempers Honestus – tak znie názov zborníka historických štúdií, ktorý pri príležitosti 70-tych narodenín významného slovenského vojenského historika Vojtecha Dangla (na foto) vydal Vojenský historický ústav. Ako v predhovore vysvetľuje jeden z jeho súputníkov Vladimír Segeš, názov zborníka by sa dal preložiť ako vždy cnostný rytier, alebo vždy čestný bojovník. Nuž – a názov má vystihovať práve Vojtecha Dangla.

Jubilujúci historik sa narodil v roku 1937 v Šahách. Dejiny vyštudoval na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Pracoval v Múzeu SNP v Banskej Bystrici a Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave. Od roku 1970 pôsobil na oddelení vojenských dejín Slovenska v hlavnom meste Slovenska, ktoré bolo súčasťou Vojenského

historického ústavu Praha. Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky a skonštituovaní Vojenského historického ústavu v Bratislave bol PhDr. Vojtech Dangl, CSc., vymenovaný do pozície riaditeľa Odboru vojenskohistorických výskumov VHÚ. Z významných počínov, ktoré riadil, alebo na ktorých sa autorsky podieľal, je možné spomenúť napríklad zatiaľ štyri zväzky vydaných Vojenských dejín Slovenska. V roku 2004 síce skončil pracovný pomer vo Vojenskom historickom ústave, ale naďalej je predsedom vedeckej rady VHÚ, pôsobí v orgánoch SAV, vo vydavateľských radách historických časopisov a je napríklad aj členom Newyorskej akadémie vied. Bol tiež dlhoročným spolupracovníkom časopisu OBRANA.

A čo prináša zborník, ktorý je najlepším ocenením práce V. Dangla, legendy slovenskej vojenskej histórie? Spolu 29 autorov v ňom prezentuje informácie napríklad o bitke pri Bratislave v roku 907, o využití armády pri rekatolizácii Uhorska, o pomoci západných spojencov SNP či o Československej dunajskej flotile v rokoch 1919 až 1939. Editori Vladimír Segeš a Božena Šedová do hodnotnej tristostranovej publikácie zaradili tiež štúdie o vojenskej cenzúre korešpondencie v 1. svetovej vojne, o „sovietizácii“ československej armády v rokoch 1945 až 1948 či o zbrojnom priemysle na Slovensku v 50-tych rokoch minulého storočia.

Pavol VITKO

Foto **Peter DOVINA**

Nielen vojaci

19. októbra 2007 sa v Martine stretli uniformovaní muži a ženy z ozbrojených síl, štátnej, železničnej i mestskej polície, hasičského zboru, rýchlej zdravotníckej pomoci, ale aj klubu vojenskej histórie.

Podujatie organizoval Posádkový klub OS SR Martin v spolupráci s uvedenými zložkami. „Cieľom akcie bola okrem prezentácie Ozbrojených síl SR a ostatných uniformovaných profesií predovšetkým osвета v oblasti brannej prípravy. Išlo o praktické ukážky s odborným výkladom,“ informovala Mgr. Alena Pisáriková, vedúca PK Martin. „Na zvedavé otázky stredoškôľakov a mladých ľudí odpovedali pracovníci regrutačného strediska. Dobové zbrane, techniku a výstroj zasa predvedli členovia Klubu vojenskej histórie Bukovina, ktorý pracuje pri našom klube,“ dodala. „Pre plnenie našich úloh je bezprostredný kontakt s potenciálnymi záujemcami z radov mladých ľudí – študentov bezpodmienečný,“ vysvetlil čatár Dušan Štaffer z Regrutačného strediska Žilina. Medzi atraktívne časti podujatia patrilo dynamické zneškodnenie unikajúceho páchatela príslušníkmi mestskej polície a simulovaný zásah Hasičského a záchranného zboru spojený s názornou prezentáciou poskytnutia prvej

pomoci osádky vozidla rýchlej zdravotníckej pomoci a vojenských zdravotníkov. Vplyv nepriaznivého a daždivého počasia sa úspešne snažili tlmiť aj kynológovia zo Železničnej polície Žilina, k príjemnej atmosfére prispeli svojím vystúpením Turčianske mažoretky.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Nové technológie

Komunikačné a informačné technológie a ich využitie v podmienkach rezortu patria medzi jeho hlavné priority. Aj preto prijal minister obrany František Kašický záštitu nad v poradí už štvrtou vedeckou konferenciou s medzinárodnou účasťou KIT 2007, ktorá sa uskutočnila 3. až 5. októbra vo Vojenskej ošetrovni Tatranské Zruby. Jej organizátormi garantmi bola pobočka AFCEA (Slovenská asociácia dodávateľov a užívateľov vojenských komunikačných a informačných systémov) a Akadémia Ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, najmä jej katedra informatiky.

Predseda júci konferencie zástupca vedúceho katedry informatiky AOS Liptovský Mikuláš plukovník v zálohe prof. Ing. Jozef Štulrajter, CSc. vidí hlavný prínos stretnutia odborníkov zo Slovenska, Českej republiky a Poľska v prezentácii najnovších výsledkov výskumu, vývoja technológií a riešení poznatkov a informácií v tejto oblasti.

VMENA SKUSENOSTI

„Poslaním konferencie, ktorej vedeckými garantmi bol profesor Ján Chmúry z našej Akadémie ozbrojených síl a profesor Ivan Plander z trenčianskej univerzity, bolo vytvoriť platformu na odbornú diskusiu o aktuálnych otázkach a trendoch so zameraním na komunikačné a informačné technológie a ich uplatnenie v procese vzdelá-

vania, vedeckej činnosti, riadení štátnej a verejnej správy. Nás samozrejme zaujímali najmä ich aplikácie na podmienky našich ozbrojených síl. Bolo dobré, že sme sa mali možnosť oboznámiť aj so skúsenosťami našich kolegov z Českej republiky a Poľska v tejto oblasti,“ konštatuje prof. Štulrajter.

Jednotlivé príspevky konferencie odznali v celkom siedmich odborných sekciách. Prvá sa zaoberala digitálnym spracovaním signálov, druhá learningovými technológiami a aplikáciami, tretia informačnými technológiami a technickými prostriedkami, štvrtá programovaním a informačnými prostriedkami, piata komunikačnými technológiami, najmä telekomunikačnými sieťami a službami, šiesta systémami a technológiami komunikačných technológií a siedma rozvojom a implementáciou informačných technológií v ozbrojených silách.

V rámci poslednej sekcie major Vladimír Belák z ministerstva obrany a doc. Martin Marko z katedry elektroniky AOS Liptovský Mikuláš oboznámili prítomných s určením, princípmi i základnými komponentmi mobilného komunikačného systému MOKYS s dôrazom na jeho členenie a postupné zavádzanie do ozbrojených síl. Systém predstavuje integráciu najmodernejších informačných, sieťových a rádiových technológií spolu so systémom bezpečnosti. V súčasnosti prebiehajú práce na výrobe prototypov jednotlivých prevádzkárni a na príprave dokumentácie pre sériovú výrobu. Po zavedení MOKYS umožní využitie a rozmiestnenie pre potreby slovenských ozbrojených síl nielen na území

Slovenska, ale aj v medzinárodných misiách, kde slovenskí vojaci plnia svoje úlohy.

VÝZNAM NOVÝCH TECHNOLOGIÍ

Prof. Ladislav Buřita z katedry KIS Univerzity obrany v Brne sa zaoberal interoperabilitou informačných systémov a novými trendmi, ale aj problémami v tejto oblasti. Dôležitosť ich odstránenia je čoraz najľahavejšou najmä v súvislosti s čoraz väčším zapájaním ozbrojených síl jednotlivých štátov do medzinárodných operácií v rôznych rizikových častiach sveta. Buď pod záštitou OSN či NATO. Major Petr Hruza z Ústavu operačno taktických štúdií Univerzity obrany v Brne oboznámil účastníkov konferencie s operačno taktickým systémom velenia a riadenia pozemných síl Armády Českej republiky. Zdôraznil, že celý systém je možné plne využívať len za predpokladu dobre odborne pripravených vojenských profesionálov. Zaoberal sa tiež využitím prvkov simulácie a diaľančného vzdelávania.

Ing. Michal Turčaník z Národnej akadémie obrany Liptovský Mikuláš zvýraznil stále väčší význam využívania informačných systémov v moderných ozbrojených silách. A to nielen vo veľkých armádach aké majú v USA, Nemecku či Francúzsku, ale dnes už aj v menších ozbrojených silách, ako napríklad v Dánsku. Zaujímavú skupinu informačných systémov dnes predstavujú systémy na podporu velenia a riadenia, ktoré umožňujú v podstatnej miere zjednodušiť a zrychlíť nielen proces prípravy a plánovania operácie, ale aj jej realizácie.

Major Radoslav Masnica z MO SR vo svojom spoločnom príspevku s riaditeľom CSBC Bratislava Ing. Ivanom Plichtom a riaditeľom DELInfo Brno prof. Ing. Václavom Jindrom, CSc. zhodnotili súčasný stav budovania systémov velenia a riadenia C2 v slovenských pozemných silách a ich riešenia na taktickom stupni. Zdôraznili, že na zvládnutie požiadaviek sieťovo orientovaných spôsobilostí (NEC) bude okrem iného potrebné modernizovať aj súčasný systémy (ŠbIS, ADMIS, LOGIS).

MEDZINÁRODNÉ TRENDY

Ing. Petr Tomeček z Ústavu operačno taktických štúdií Univerzity obrany Brno poznamenal, že budovanie NEC v českých ozbrojených silách je jednou z hlavných priorít a záväzkom Českej republiky voči NATO a spojencom. Pripomenul, že súčasne s vývojom nových technológií, novým bezpečnostným prostredím a ďalšími faktormi, ktoré môžu ovplyvniť NEC bude potrebné počítať aj s novými hrozbami a rizikami v tejto oblasti.

Na konferencii, ktorá sa uskutočňuje každé dva roky, sa okrem odborníkov z poriadateľskej Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši zúčastnili ich kolegovia z Národnej akadémie obrany maršala A. Hadika v Liptovskom Mikuláši, z brnianskej Univerzity obrany, univerzít z Bratislavy, Košíc, Žiliny, Trenčína, Ružomberka, Prahy, Brna, Ostravy, ale aj Vojenskej technickej akadémie vo Varšave, SAV i Výskumného ústavu spojov. Prítomní boli aj odborníci z rezortu obrany, ktorí sa zaoberajú komunikačnými a informačnými technológiami. Konferenciu spestrili aj odborné prednášky jednotlivých firiem a spoločností, ktoré dodávajú svoje produkty do ozbrojených síl.

Predseda júci konferencie prof. Jozef Štulrajter konštatuje, že súčasný ozbrojený sily ako ukázali aj posledné vojnové konflikty sú v čoraz väčšej miere závislé od využitia mobilných komunikačných systémov. Môžu integrovať prenos dát, hlasu a videa. Veľmi dôležité je, že modálne systémy umožňujú rýchlu výstavbu a prístup k informačným technológiam a sieťovým službám aj v prostredí bez akejkoľvek podpornej infraštruktúry.

Jozef ŽIAK

Ilustračné foto **Peter DOVINA**

Hornet zaplní medzeru po F-111

Austrália by mala nakúpiť nové americké lietadlá F-35 Lightning II, celý program však sprevádza silná kritika. Najviac výhrad sa týka ceny a trvania dodávok. Nové F-35 budú k dispozícii najskôr v roku 2013, možno až po roku 2018. Austrálske letectvo tak čelí hrozbe dočasného obmedzenia svojich možností najmä po roku 2010, kedy majú vyradiť 22 útočných lietadiel s dlhým doletom F-111.

Austrália preto teraz oficiálne požiadala USA o predaj 24 strojov F/A-18F Block II Super Hornet. Tieto dvojmiestne lietadlá majú o niečo menej paliva ako jednomiestne verzie E, ale druhý člen posádky je platný ako zbraňový operátor pri útočných misiách. Verzia Block II prináša navyše mnohé vylepšenia elektroniky – tou najvýznamnejšou je nový radar AN/APG-79 AESA.

Stroje Super Hornet tak doplnia austrálske Hornety F/A-18A práve v čase, keď vznikne medzera po F-111 a nové F-35 ešte nebudú dodané. Napriek názvu nemá Super Hornet s Hornetom veľa spoločné. Super Hornet je väčší a má iba 25-30 percent spoločných dielov. Lietadlá však majú podobnú štruktúru logistickej podpory. Vďaka nákupu Super Hornetov pravdepodobne austrálske letectvo čiastočne zoškrtná svoj modernizačný program pre staršie F/A-18A.

Pomstiteľ do Egypta

Egyptská armáda už používa vyše 50 amerických protiletadlových systémov Avenger (Pomstiteľ). Teraz prejavila záujem o ďalšie.

Avenger predstavuje kombináciu terénneho vozidla Humvee s odpaľovacími zariadeniami pre protiletadlové strely krátkého dosahu FIM-92 Stinger. Rakety dopĺňa guľomet kalibru 12,7 mm. Protiletadlový komplet používa optický zameriavač, infračervené prístroje a laserový diaľkomer. V roku 1998 časť Avengerov modernizovali tak, aby fungovali automaticky podľa pokynov z predsunutých veliteľských a kontrolných stanovišť.

Spolu bolo vyrobených 1004 Avengerov, z ktorých asi 800 slúži v amerických ozbrojených silách. Taiwan ich má 70 a spomínaný Egypt viac ako 50. Teraz chce ďalších 25 a k nim 164 rakiet Stinger a radary. Ak sa naplnia všetky možnosti vrátane logistickej podpory, náhradných dielov a výcviku, môže hodnota kontraktu dosiahnuť 83 miliónov dolárov.

Saudská Arábia chce ďalšie transportéry

Saudská Arábia v roku 2006 požiadala USA o predaj osemkolesových obrnených vozidiel LAV za 5,8 miliardy dolárov. Stroje majú byť určené pre Saudskú národnú gardu. Rokovania o predaji ešte prebiehajú, obchod by mali uzavrieť niekedy na budúci rok. Už teraz však Saudská Arábia prejavila záujem o ďalšie LAV, tentoraz pre ďalšie zložky ozbrojených síl.

Nová požiadavka je výrazne menšia ako tá prvá. V sume 631 miliónov dolárov sú zahrnuté okrem obrnených vozidiel aj terénne Humvee, nákladné autá, guľomety, kanóny kalibru 25 mm či prístroje na nočné videnie. V tejto druhej várke chce Saudská Arábia 48 štandardných obrnených transportérov LAV-PC, 25 strojov LAV-25 vyzbrojených 25 mm kanónom, 37 útočných vozidiel LAV-AG s kanónom kalibru 90 mm, 5 prieskumných strojov s dodatočnými senzormi, 5 ambulancií LAV-A a 3 odťahovacie LAV-R vybavené žeriavom a navijakom.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **USAF, US Army, USMC, Rheinmetall**

Vrtuľníky do kašmírskych hôr

Do druhého a posledného kola v súťaži o ľahkú helikoptéru pre indickú armádu postúpili Eurocopter AS 550 Fennec a Bell Textron 407. Podľa posledných správ indických médií sa víťazom stal AS 550 Fennec, i keď obchod by mali uzavrieť až koncom roka.

India kúpi 197 vrtuľníkov pre svoju armádu. Cena kontraktu je 600 miliónov dolárov. Záujem prejavilo aj indické námorníctvo, takže ďalšia objednávka môže nasledovať. Súčasťou kontraktu je aj transfer technológií. Prvých 67 helikoptér totiž vyrobia vo Francúzsku, na zvyšku sa už bude podieľať domáca firma Hindustan Aeronautics Limited.

Eurocopter AS 550 má maximálnu rýchlosť 287 km/h a dolet 650 km. Jednomotorový stroj váži 2,8 tony. Môže prepravovať 4 pasažierov alebo takmer pol tony nákladu. Možno je aj výzbroj neriadenými raketami, 20 mm kanónmi alebo guľometmi. Doteraz ich vyrobili vyše 2500 a lietajú vo viac ako 70 krajinách.

V Indii majú tieto ľahké helikoptéry operovať vo veľkých výškach v horách v Kašmíre. Ich maximálny dostup je 5280 metrov. Fennecy majú nahradiť starnúce stroje Alouette II a Alouette III.

Nemecké „byvoly“ v Grécku

Grécka armáda prevzala šesť obrnených vyťahovacích vozidiel Büffel. Ďalších šesť ešte majú dodať.

Büffel vyrába nemecká firma Rheinmetall na podvozku tanku Leopard 2, ktoré grécka armáda už používa. Ide v podstate o tank, ktorý je zbavený veže. Namiesto nej má namontované ženijné vybavenie - radlicu, žeriav a navijak. Stroj váži 54 ton a na vlastnú obranu má guľomet a vrhače dymových granátov. Posádka je chránená aj pred účinkami zbraní hromadného ničenia. Büffel slúži najmä na odťahovanie poškodených či pokazených tankov z ťažkého terénu do bezpečia.

Okrem gréckej armády používa Büffel, známy aj ako Bergepanzer 3, Nemecko, Holandsko, Rakúsko, Španielsko, Švédsko a Švajčiarsko.

Vyniká aj bez pilota

Boeing úspešne testuje svoj bezpilotný vrtuľník A160 Hummingbird, ktorý má mať podstatne lepšie výkony, ako všetky doterajšie stroje podobnej koncepcie.

Hummingbird je dlhý 10,6 metra a jeho rotor má priemer 11 metrov. Unesie náklad 140 kg, čo by sa mohlo zdať málo, ale jeho ďalšie parametre vyrážajú dych. Dolet je 4600 km, rýchlosť 260 km/h a dostup až 9000 metrov, čo je asi o tretinu viac ako zvládne väčšina súčasných helikoptér. Tajomstvom je optimalizácia otáčok rotoru. Tie môže operátor alebo bezpilotný stroj automaticky meniť v rôznych výškach, aby zvýšil účinnosť a šetрил palivo. Konvenčné rotory majú zvyčajne rovnaké otáčky bez ohľadu na letovú výšku.

Hummingbird má slúžiť na sledovanie a zameriavanie cieľov, prenos dát a zabezpečovanie komunikácie, či zasobovanie jednotiek v poli. Môže niesť aj zbrane a slúžiť pri špeciálnych operáciách.

Verzia A160T má výkonnejší turbínový motor. Doterajšie prototypy mali štvorvalcové alebo šesťvalcové piestové motory. Pri testoch koncom septembra zvládla helikoptéra A160T osemhodinový let s nákladom 450 kg.

Krátko

Maroko objednalo od firmy Northrop Grumman protiraketový systém pre svoje vládne lietadlo. Systém LAIRCM (Large Aircraft Infrared Countermeasures) používa senzory na odhalenie blížiacich sa infračervené navádzaných rakiet a potom ich vychýli cielenými laserovými pulzmi. Maroko by zaň malo zaplatiť 15 miliónov dolárov.

Americká firma ISR Systems dostala objednávku za 187 miliónov dolárov na laserové varovné systémy AN/AVR-2B(V). Armáda USA by ich mala v nasledujúcich piatich rokoch prevziať 855 kusov. Systém AN/AVR-2B(V) dokáže odhaliť laserové diaľkomery, zameriavače či navádzacie lúče. Posádku vozidla či vrtuľníka tak včas varuje, že bola zameraná a odkiaľ hrozba prichádza.

Iracká armáda objednala ešte minulý rok obrnené vozidlá ILAV vychádzajúce z amerického typu Cougar. Prvé z nich prevzali v auguste 2006. Tento rok v septembri objednali ďalších 55 a v októbri ešte 27. Spolu ich teda iracká armáda bude mať už 425. O vozidlo ILAV zároveň prejavil záujem aj Jemen, ktorý od firmy BAE Systems objednal 18 kusov.

Británia kúpi pre svoje jednotky v Afganistane ďalších 140 obrnených vozidiel Mastiff, ktoré vychádzajú z amerického typu Cougar. Ministerstvo obrany vyčlenilo na nákup 100 miliónov libier. Spolu tak bude mať britská armáda 248 Mastiffov. Tieto vozidlá lepšie odolávajú výbuchom mín a nástrahných náloží ako bežné obrnené s plochým dnom.

Po dlhých rokoch dohadovania a odkladov sa turecká armáda konečne rozhodla a potvrdila nákup nových bojových helikoptér. Zatiaľ objednala 50 kusov talianskych strojov Mangusta, ktoré v Turecku ponesú označenie T129. Cena za jeden kus je okolo 32 miliónov dolárov. Do úvahy pripadá opcia na nákup ďalších 40 strojov. Vrtuľníky A129 Mangusta doteraz používali iba talianske ozbrojené sily.

Spojené arabské emiráty kupujú 1200 rakiet vzduch-zem Hellfire II. Štvrtina z nich bude mať výbušnú fragmentačnú hlavicu proti neobrným cieľom. Zvyšok bude v protitankovej verzii. Jedna raketa Hellfire II váži 48 kg a má dosah 8000 metrov. Najčastejšie ich používajú vrtuľníky AH-64 Apache, ktorých majú Spojené arabské emiráty 30. Jeden Apache unesie až 16 týchto rakiet.

Austrália sa rozhodla nakúpiť pre svoju armádu terénne vozidlá Mercedes-Benz G500. Tieto 2,5-tonové autá sa vyrábajú od konca 70. rokov minulého storočia a v množstve verzií ich používajú armády 18 štátov. Teraz k nim pribudne Austrália. Jeden G500 vo vojenskej verzii stojí približne 35-tisíc dolárov. So sadou prídavného pancierovania sa jeho cena vyšplhá až na 66-tisíc dolárov.

„Trojmotoráky“ Savoia-Marchetti

Pri návratoch do histórie 2. svetovej vojny sa stále dostávajú štáty druhej kategórie a ich výzbroj. Isteže, veľmoci vzhľadom na svoj obrovský materiálny i ľudský potenciál mohli vyvíjať a do praxe zavádzať tie najkvalitnejšie zbrane a techniku, ale ani menšie krajiny sa za viaceré produkty svojich zbrojoviek vôbec nemuseli hanbiť.

Týka sa to i talianskych stredných trojmotorových bombardérov firmy Savoia-Marchetti, ktoré v predvečer a začiatkom 2. svetovej vojny mohli nad severnou Afrikou, Španielskom a Stredozemným morom smelo konkurovať svojim súperom.

„JASTRAB“ A „NETOPIER“

Z profilu, najmä vďaka silnému pancieru nad kokpitom, ktorý prekryval dozadu strielajúci 12,7 mm guľomet, tento stroj skutočne pripomínal útočiaceho jastraba, takže prívlastok „Sparviero“ si zaslúžil. Vtipkári ho volali aj „Il Gobbo“ – „Hrbáč“. Vynikajúci konštruktér Alessandro Marchetti ho navrhol ako rýchle dopravné lietadlo pre vzdušné závody na dlhých trasách. Prototyp, ktorý po prvý raz vzlietol v októbri 1934, však preteký Anglicko – Austrália zmeškal.

Už druhý prototyp bol koncipovaný ako rýchly stredný bombardér a prišiel práve včas, aby sa v roku 1935 stihol za-

pojiť do útoku Talianska proti Habešu (Etiópia) a o rok neskôr podporiť fašistického generála Franka v španielskej občianskej vojne. Lietadlá Savoia-Marchetti S.M.79 „Sparviero“ úspešne zachytili aj začiatok veľkej vojny. Taliani ich ako dopravné a bombardovacie efektívne nasadili na Balkáne a v úlohe torpédových bombardérov spôsobili vážne straty aj britskej flotile, najmä na trase z Gibraltaru na Maltu. „Jastraby“ boli nielen rýchle, ale poskytovali osádkam aj dosť pohodlia a ochrany, za čo ich letci mali radi.

Ďalší trojmotorový bombardér firmy Savoia-Marchetti S.M.81 „Pipistrello“ sa objavil v roku 1935, takže tiež stihol októbrový útok proti Habešu a podobne ako „Jastrab“ sa zapojil aj do vojny v Španielsku, kde slúžil najmä vo frankistických jednotkách Aviazione Legionaria. Prívlastok „Netopier“ dostal preto, že plnil nielen úlohy denného bombardovania, prepravy a prieskumu, ale slúžil aj ako nočný bombardér.

Robustný stroj vychádzal z konštrukcie dopravného lietadla Savoia-Marchetti S.M.73 a Taliani s ním lietal počas celej 2. svetovej vojny. Niekoľko týchto strojov slúžilo v Aeronautica Militare Italiana až do roku 1951. Keďže však v porovnaní s „Jastrabom“ S.M.79 mal „Netopier“ S.M.81 nižšiu rýchlosť i nosnosť, už od roku 1940 plnil najmä dopravné úlohy. Napriek tomu vo viacerých parametroch prevyšoval nemecký Junkers Ju 52/3m, na ktorý sa dosť ponášal.

s „Jastrabom“ mal namiesto guľometného streliska na streche kokpitu novú vežu Lanciani Delta E s guľometným dvojčatom Breda-SAFAT (niektoré zdroje uvádzajú aj Scotti/Isotta Fraschini) kalibru 12,7 mm s celokruhovým odmerom. Strelbu dozadu uľahčovali dvojité smerové kormidlá na chvoste, čím sa tiež odlišoval od S.M.79, ktorý mal iba centrálnu smerovku. Ďalšie dva 12,7 mm guľomety boli v gondole na bruchu a z každého boku stroja ešte mohol páliť jeden 7,7 mm guľomet.

Napriek slávnemu vzoru nebol S.M.84 zďaleka ideálny a nedostatky sa prejavili už pri prvých skúškach. Pomerne ťažké lietadlo malo problémy pri vzlete i pristávaní, ťažšie sa s ním manévrovalo a bezchybne nefungovali ani jeho motory. Riešením mala byť modifikácia S.M.84 bis, ktorá dostala nové krídlo, účinnejšie chladenie motorov a ďalšie menšie vylepšenia. Niekoľko týchto strojov malo vo výzbroji aj letectvo vojnovnej Slovenskej republiky.

Po zlých skúsenostiach s dodávkami nemeckých lietadiel Bratislava začala v apríli 1943 rokovať s Talianmi. Z objednaných 20 strojov v auguste 1943 v Trenčíne prijali a prevzali tri S.M.84 bis (farebná kresba i ČB foto). Po mnohých peripetiách však až pred vypuknutím SNP v auguste 1944 pristáli v Piešťanoch ďalšie tri stroje, ktoré neskôr preleteli do Trenčína a potom na Mokrad, resp. Tri Duby. Počas SNP niektoré z týchto lietadiel poslúžili ako zdroj súčiastok na opravu iných strojov, alebo padli za obeť nemeckým náletom na letiskách Mokrad a Tri Duby. Iba jednému stroju sa podarilo s delegáciou povstalcov preletieť na Ukrajinu, kde ho 10. októbra 1944 zhabali Rusi ako vojnovú korisť.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

S.M.79 „Sparviero“: stredné bombardovacie a torpédové lietadlo; rozpätie – 21,20 m; dĺžka – 15,60 m; pohon – tri 9-valcové hviezdicové motory Alfa Romeo 126 RC.34 s výkonom po 582 kW; max. rýchlosť – 430 km/h; dostup – 6 500 m; dolet – 1 900 km; max. vzletová hmotnosť – 10 500 kg; výzbroj – 3 x 12,7 mm guľomet, 1 x 7,7 mm guľomet, 1 250 kg bômb alebo jedno torpédo kalibru 450 mm; osádka – 4 až 5 osôb.

S.M.81 „Pipistrello“: stredné bombardovacie a dopravné lietadlo; rozpätie – 24,00 m; dĺžka – 17,80 m; pohon – tri 9-valcové hviezdicové motory P.X.RC.35 Piaggio s výkonom po 522 kW; max. rýchlosť 340 km/h; dostup – 7 000 m; dolet – 2 000 km; max. vzletová hmotnosť – 9 300 kg; výzbroj – 5 x 7,7 mm guľomet, 1 000 kg bômb; osádka – 6 osôb.

S.M.84 bis: stredné bombardovacie a torpédové lietadlo; rozpätie – 21,25m; dĺžka – 17,93 m; pohon – tri 14-valcové hviezdicové motory P.XI.RC.40 Piaggio s výkonom po 746 kW; max. rýchlosť 450 km/h; dostup 9 000 m; dolet – 1 830 km; max. vzletová hmotnosť 13 560 kg; výzbroj – 4 x 12,7 mm guľomet, 2 x 7,7 mm guľomet, 1 600 kg bômb alebo dve torpéda kalibru 450 mm; osádka – 4 až 5 osôb.

V SLOVENSKÝCH FARBÁCH

Na S.M.79 „Sparviero“ konštrukčne nadviazalo stredné bombardovacie a torpédové lietadlo Savoia-Marchetti S.M.84, ktorého prvý prototyp vzlietol v máji 1940. V porovnaní

Štefan Jurech

(1898 – 1945)

Narodil sa 9. 6. 1898 v Bošáci. V roku 1910 začal chodiť na gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským. Jeho bohatá vojenská kariéra sa začala v roku 1916, keď ako jednoročný dobrovoľník v Szászvárose absolvoval dvojmesačný výcvik a potom školu pre výchovu dôstojníkov v zálohe.

Bojoval na rumunskom, talianskom potom na francúzskom fronte, vykonával funkciu zástupcu, potom veliteľa čaty. Od roku 1918 bol poručíkom v zálohe. Po návrate domov 26. 12. 1918 sa prihlásil do formujúcej sa československej armády u náhradného praporu bývalého pešieho pluku 71 v Trenčíne. Od konca marca do augusta 1919 sa zúčastnil bojov proti maďarskej Červenej armáde. 1. augusta 1919 sa stal dôstojníkom z povolania. Niekoľko rokov bol inštruktorom a od roku 1924 veliteľom roty v Olomouci. V roku 1929 ako kapitán pechoty začal chodiť na prestížnu pražskú Vysokú školu válečnú, ktorú absolvoval v roku 1932. V 30. rokoch pôsobil na štáboch 9. divízie a Zemského vojenského veliteľstva v Bratislave, potom na štábe III. zboru v Brne, kde bol prednostom.

KARIÉRY POSTUP

Mjr. gšt. Štefan Jurech 14. marca 1939 nastúpil službu vo vznikajúcej slovenskej armáde. Ako mnohí iní dôstojníci mal spočiatku rýchlu kariéru. 1. mája 1939 ho ustanovili za náčelníka štábu Hlavného vojenského veliteľstva /HVV/, ktoré bolo vlastne generálnym štábom slovenskej armády. Dňa 17. mája 1939 bol povýšený do hodnosti podplukovníka gšt. a 20. ok-

tóbra 1939 sa stal veliteľom 2. divízie. 1. januára 1940 dosiahol hodnosť plukovníka gšt. Ešte 30. septembra 1940 bol ustanovený za náčelníka štábu Veliteľstva pozemného vojska (VPV) v Banskej Bystrici, ale krátko na to začal mať problémy s nadriadenými pre údajné nedodržanie subordinácie, čiže obchádzaním svojich nadriadených priamo korešpondoval s nemeckou vojenskou misiou. Na základe návrhu ministra

národnej obrany gen. I. tr. Ferdinanda Čatloša bol za trest „odložený“: od februára 1941 sa stal vojenským atašé v Budapešti. Po návrate domov 1. mája 1942 sa stal veliteľom Veliteľstva vzdušných zbraní /VVZ/ v Trenčíne. O dva mesiace neskôr, 17. júla 1942 odišiel do poľa, kde 23. septembra 1942 prevzal velenie Rýchlej divízie /RD/.

Plk. gšt. Š. Jurech vystriedal vo velení RD gen. Jozefa Turanca. Útvary RD sa vtedy držali v obrane na severných predhoríach Kaukazu. Plk. gšt. Š. Jurech na fronte na vlastné oči videl krutosť vojny a čoskoro pochopil, že sa nevedie za slovenské záujmy. Vedel, že ani vojaci sa do veľkej miery nestotožňujú s vojnovými cieľmi slovenského režimu a stretával sa s nechutou vojakov bojovať. Hľadal kontakty s protifašisticky orientovanými dôstojníkmi. V okruhu týchto dôstojníkov sa utvrdilo jeho presvedčenie o nevyhnutnosti skončiť účasť divízie na ťažení Wehrmachtu prechodom k Červenej armáde.

STRATÉGIA

1. januára 1943 sa stal Štefan Jurech generálom II. triedy. I napriek tomuto nepochybnému uznaniu, gen. Š. Jurech neprestal zvažovať možnosť prechodu na stranu Červenej armády. Cez npor. Gustáva Donovala a slob. Šedíka sa nakontaktoval na sovietske velenie. Sovietom navrhol, aby prechod RD bol pred Nemcami maskovaný tým, že ČA prelomí front u pravého suseda RD a oslobodí obec Saratovskaja alebo ovládne cestu Saratovskaja – Krasnodar, čím odreže ústupovú cestu RD. Vzhľadom na úspechy ČA voči susedom RD, nemecké velenie sa rozhodlo stiahnuť RD z obrany na hornom toku riečky Psekups. Preto bola

RD z obrany postupne sťahovaná na dolný tok rieky Psekups. Nečakaný Nemcami nariadený ústup RD bol pre jej veliteľa prekvapením i sklamaním. Ústupom za riekou Kubáň bola zmarená posledná možnosť masového prechodu RD k ČA. Po presune RD na Krym došlo k výmene veliteľa divízie. Gen. II. tr. Š. Jurecha 11. apríla 1943 vo velení vystriedal pplk. Pavol Kuna. Po návrate z dovolenky zo Slovenska 8. júna 1943 velenie opäť prevzal generál II. tr. Š. Jurech. Koncom júla 1943 bola RD reorganizovaná a premenovaná na 1. pešiu divíziu (pd).

Gen. II. tr. Š. Jurech bol 10. septembra 1943 vo funkcii veliteľa 1. pd vystriedaný plk. E. Lendvaym a 26. septembra 1943 sa vrátil na Slovensko. Jeho úsilie o prechod RD sa vyzradilo, po návrate z frontu ho ihneď začali vyšetrovať (spolu s npor. G. Donovalom) za spoluúčasť na vojenskej zrade a sabotáži v poli. V období vyšetrovania prípadu bol ako pacient dočasne zaistený vo vojenskej nemocnici. Vyšetrovanie bolo bezvýsledné.

VOJENSKÝ ODBOJ

Začiatkom roka 1944 v čase zjednocovania vojenského odboja pri hľadaní vedúcej osobnosti sa vyskytlo aj meno gen. II. tr. Š. Jurecha, ktorého navrhovali príslušníci vojenského odboja na čelo vojenskej odbojovej skupiny. Vzhľadom na to, že bol pod dozorom, sa predpokladalo, že kontakty s ním budú ťažké. Práve s ohľadom na tieto informácie prezident E. Beneš v marci 1944 poveril dočasným vedením vojenských akcií na Slovensku pplk. gšt. J. Goliaha a nie gen. II. tr. Š. Jurecha.

V lete 1944 gen. II. tr. Š. Jurech býval a slúžil v Trenčíne a zostal v úzadí. 1. augusta 1944 MNO ho preložilo do výslužby, ale zároveň s platnosťou od toho istého dňa bol povolaný do činnnej služby a menovaný veliteľom Vojenského vedeckého ústavu v Trenčíne. V čase vyhlásenia povstania neodišiel do Banskej Bystrice. 6. septembra 1944 v Bratislave ho zatkla nemecká bezpečnostná polícia a odviekla do Nemecka, kde vo februári 1945 zahynul.

PhDr. František CSÉFALVAY, CSc.
Vojenský historický ústav

tupne získať alebo vyčleniť dajú. Aj úradníkov, ktorí by tvorcov radi organizovali (alebo im chceli veliť), bude vždy dosť a dosť.

HĽADÁ SA TALENTOVANÝ AUTOR...

Možno by to chcelo príklad. Nuž – naše vydavateľské oddelenie dostalo prednávnou ponuku spracovať a vydať memoáre generála Jozefa Marka. Muža, ktorý pôsobil počas Slovenského národného povstania v Slovenskej národnej rade a bol aj významný spojovací dôstojník. Tento hrdý účastník odboja, ako to po nástupe totality bolo u nás zvykom, skončil v 50-tych rokoch vo väzení. Príbusní generála Marka nám (aj Vojenskému historickému ústavu, ktorý tiež nemá kapacity) nedávno ponúkli stovky strán jeho kedysi tajne spísaných memoárov. Autentických, zasvätených, pútavých. Skvelé - nie? Lenže - v našom rezorte obrany bolo vydávanie kníh za posledných pätnásť rokov postupne zatlačené do úplného útlmu (od nového roka späťne prijmem jedného redaktora). Aj to by sa dalo prekonať, ak by sme v civile našli človeka, ktorý by sa vedel orientovať v politických súvislostiach, vývoji v armáde – a mal by ešte talent tvorcu. Takého, ktorý by

Nielen akcia, ale aj komunikácia VI.

Kinopremiérú tohtoročného tretieho augustového týždňa sa u nás podľa časopisu Moment stalo dielo osvedčeného režiséra veľkofilmov Michaela Baya pod názvom Transformers. Zápornými hrdinami sú gigantickí a bojovo naladení roboti. Nosný príbeh, ako inak, tvorí láska chlapca a dievčaťa. V úlohách správnych chlapcov vystupujú minister obrany John Keller (hrá John Voight) a americkí vojaci, ktorých si takmer všetkých zahráli armádni profesionáli. Produkcia: Steven Spielberg.

Aj preto, lebo na výrobe filmu sa výdatne podieľalo americké ministerstvo obrany (pozri Moment, 33/2007, s. 27 – Bernáth Daniel - Superroboti ovládli kiná), je tento príklad dobrý ako ilustrácia k naznačeniu jedného z hlavných komunikačných trendov rezortov obrán.

DEFICIT TVORCOV

Stratégovia mediálnych a verejných vzťahov rezortov obrán si postupne uvedomujú, že ak by komunikácia bola len dielom vojakov alebo štátnych úradníkov, vždy bude mať tendenciu degenerovať smerom ku viac alebo menej skost-

natenej podobe oficiálnej propagandy bez využitia celej škály farieb komunikačnej dúhy - až na čiernu a bielu. Nuž – a to je v dnešnej ére obrovskému prístupu ku zdrojom informácií a zároveň mediálnej zábavy žalostne málo. Vo svete je aj vo sfére obrany čoraz viac cenená a kultivovaná spolupráca s umelcami, scenáristami, dokumentaristami či spisovateľmi. S takými, ktorí majú aspoň trochu vzťah k armáde, aspoň kúsok snahy pochopiť jej život a ciele – a schopnosť pretlmočiť ich verejnosti. Len tak mimochodom - České ministerstvo obrany na film Tobruk, ktorý zachytáva boje česko-slovenských vojakov cez druhú svetovú vojnu pri tejto severoafrickej pevnosti, nedávno zvýšilo dotáciu. Zo 7 miliónov Kč stúpla na 15. Rozpočet filmu je 80 miliónov. Ministerstvo ako hlavný partner filmu poskytuje známemu režisérovi Václavovi Marhoulvi a jeho štábu aj svojich poradcov. Zabezpečilo tiež výcvik pre hercov atď. (pozri www.tobruk.cz). Je dobré, že na výrobu tohto diela by malo prispieť aj naše ministerstvo obrany.

Ak vzťahy s tvorcami oficiálne štruktúry zanedbajú, ak ich dlhodobo nekulтивujú, ak nebudujú tradíciu, okrem iného sa stane napríklad to, že v uvedenej oblasti sa vytratí tvorivý potenciál. To je problém! A peniaze? Nie – tie sa pos-

vedel tento skvelý príbeh zaznamenaný v dosť komplikovaných zápiskoch sprehľadniť a pretlmočiť do dnes vnímateľnej reči. Odhadom – je to na rok práce. A vlastne – sme opäť pri peniazoch. Nikto nemusí pochybovať o tom, že kniha by bola z hľadiska zisku nerentabilná. Lenže – je v záujme armády štátu, vydať také dielo? Je to vo verejnom záujme? Je svedectvo generála Marka pre nás z hľadiska našej (vojenskej) historickej pamäte nevyhnutné? Áno, áno, áno! Takže: hľadá sa talentovaný spisovateľ vojenskej memoárovej prózy.

Keď sme už pri knižnej produkcii, rezorty obrán k nej pristupujú rozlične. Napríklad naši susedia v českej Agentúre vojenských informácií a služieb ročne vydajú okolo osemdesiat publikácií. To je absolútne skvelé a aj na európske pomery ťažko porovnateľné číslo. Je síce pravda, že tieto knihy nemôžu distribuovať na verejný trh. Idú však do knižníc, čerpajú z nich študenti aj historici – a tak pre historickú pamäť národa robia veľmi veľa. Podobne je to v Slovinsku a v iných malých štátoch, kde takáto literatúra nikdy nebude zisková. Rovnako ako nebude zisková v pobaltských alebo niektorých severských štátoch. Rezorty obrán ho tam postavili na udeľovaní grantov. Ak príde

súkromné vydavateľstvo s projektom, ktorý je aj o štátno-vojenských tradíciách, má veľkú šancu získať podporu. Je to dobrý systém a má budúcnosť. Aj za týmito projektmi musia byť však okrem ich manažérov predovšetkým tvorcovia.

Ešte raz – ak si tých pár ľudí, čo svoj tvorivý talent venujú obrane, nebudeme vážiť, ak ich nebudeme dlhodobo podporovať, budeme musieť tvorivosť nakupovať u cudzích. Že je to prehnané tvrdenie? Ale nie je. Prvé tri televízne dokumenty o našich vojakoch v misiách boli pred tromi rokmi postavené predovšetkým na českých tvorcach. Tie ďalšie budú tiež v ich réžii. O českých vojenských knihách, ktoré sa veľakrát týkajú aj našej histórie, sme už hovorili. A ešte jeden príklad. Asi pred polrokom prišiel za mnou majiteľ bohatého zahraničného vydavateľstva, ktoré sa špecializuje na obranu a bezpečnosť. Chcel u nás začať v slovenskej mutácii vydávať svoj časopis a produkovať tvorbu kníh. Peniaze neboli v rámci rozbehu problém. Čo mu teda chýbalo? Áno – vy to už viete! Tvorcovia. Tých päť a pol človeka, čo by bolo schopných tvorivo aj odborne realizovať jeho zámery, je už dnes na roztrhanie. Ďalších niet.

BULHARSKÁ CESTA

Povedzme si aspoň zopár postrehov z 28. kongresu Európskej asociácie vojenskej tlače, ktorý sa uskutočnil 19. až 23. septembra v Slovinsku (na fotografii počas kongresu v Ljubljane sa nový prezident asociácie plukovník Jorg Aschenbrenner, šéfredaktor rakúskeho vojenského dvojmesačníka Truppendienst, zdraví so slovinským ministrom obrany Karlom Erjavcom, pričom ich sleduje Roman Bric, šéfredaktor domáceho časopisu Slovenska vojska). Až neuveriteľne prekvapili jeho noví účastníci z Bulharska. Skoro 90 vojenských novinárov z 26 krajín takmer nechcelo veriť Georgijovi Spasovovi, riaditeľovi Centra vojenských prostriedkov masových informácií a hlavnému redaktorovi Vojenského televízneho kanála. Zatiaľ čo ostatní sa bavili o tom, či v ich armáde opäť zrušili dajaký časopis, alebo im naopak výrazne pridali na vojenské médiá zopár miliónov euro, Spasov vyrukoval s projektom bulharskej vojenskej televízie. V roku 2003 začala vysielať 4 hodiny denne. Od roku 2004 si ju možno naľadiť nepretržite. „Vysielame cez satelit tak, aby nás mohla chytiť celá Európa, východná časť severnej Ameriky a veľká časť Ázie. Ide nám o našich vojakov v misiách, ako aj o početnú bulharskú emigrantskú komunitu. No a samozrejme, ide nám o našich občanov doma, preto vysielať ponúkame do všetkých káblových televíznych sietí“ konštatoval riaditeľ. Podotýkam, že do kábloviek aj cez satelit je vojenský kanál ponúkaný zadarmo. Všetko financuje rezort obrany. Koľko to stojí? Ročný rozpočet majú milión 300-tisíc Euro. Vojenská televízia (<http://mtc.eamci.bg>) zamestnáva 150 ľudí (my máme na televíziu dokumentaristiku zamestnaných dvoch kolegov). Má tri regionálne štúdiá a buduje si sieť dopisovateľov. A čo

vysiela? „Denne máme okolo 10 hodín premiérových programov, čo sú rôzne besedy, dokumenty z vojenského života. Vysielame tiež publicistiku nakúpenú od produkcií z celého sveta, ako aj hrané filmy. Oblíbené sú jazykové kurzy. Niektoré veci sa nám darí získať aj zadarmo – ako napríklad 28-dielny seriál o terorizme, ktorý nám sprostredkovalo Veľvyslanectvo USA.“

Nuž – a to je na armádu, ktorá je len o niečo väčšia, ako tá naša, naozaj sila. Je pravda, že svoj televízny kanál majú aj ozbrojené sily USA, Nemecka či Británie – ale že už aj nie veľké a nie najbohatšie Bulharsko? A to ešte nie je všetko! Bulharský rezort obrany ako jediný v Európe vydáva svoj denník. Rumjana Strugarova, šéfredaktorka Bulharskej armády hovorí, že má 54 zamestnancov, z ktorých je 24 pišúcich novinárov. Ich 16 až 24-stranové noviny majú 20-tisícový náklad. Nuž – nič proti a nech sa im darí, ale trend čo sa týka vydávania denných novín je v armádach už dávno prekonaný. V každom prípade – ďalších päť

novinárov spolu s administráciou pripravuje mesačník Bulharský vojak. Desať knižných redaktorov vydáva neperiódické publikácie určené len pre armádu. Navyše príspevková organizácia rezortu s názvom Vydavateľstvo Svätého Juraja s 30-timi pracovníkmi vydá mesačne aspoň dve nové knihy pre verejný trh. „Už sa tešíme na nové Vojenské kontaktné centrum Bulharskej armády a NATO, ktoré staviame v centre Sofie. Jeho súčasťou bude aj hotelová časť či kongresové sály, ale aj redakcie všetkých vojenských médií. Bude to do dvoch rokov a budú to hypermoderné priestory s najnovšou technikou. Príď sa pozrieť,“ seabedome sa pousmiala Rumjana Strugarova... Uff.

TREND JE INDE

O tom, prečo ani jeden jediný rezort obrany v Európe nerezignoval na interné vydávanie svojho „vlajkového“ časopisu, spravidla mesačníka, azda niekedy nabudúce. Aj o tom, prečo sa vydávanie vojenských časopisov značne scentralizovalo a čo do počtov aj čiastočne zredukovalo. Pohovoríme aj o tom, prečo na druhej strane rezorty obrán v poslednom čase výraznejšie podporujú vydávanie časopisov organizácií, ktoré spolupracujú s armádou.

Na záver už len jedna viziya byvalej pravej ruky mediálneho magnáta Lea Kirscha a v súčasnosti jedného z najvplyvnejších európskych televíznych a filmových producentov, slovinského emigranta Jána Mojta. Bola to pri príležitosti otvorenia Fakulty masmédií Bratislavskej vysokej školy práva 13. júna tohto roku. Mojto avizuje, že s postupným príchodom množstva digitálnych televíznych staníc význam ich vlastníctva v komunikačnom biznise ustúpi oproti dnešku hlboko do úzadia. Na mediálnom poli v boji o finančnú úspešnosť, ale aj o spoločenskú prestíž či verejnú dôveru, neporovnateľne viac uspejú tvorivé skupiny a kreatívne organizácie. Také, ktoré si už teraz systémovo budujú zázemie tvorcov, hľadajú a kultivujú vo svojej oblasti výrazné talenty, školia nadaných profesionálov. Také, ktorých produkty budú žiadané a ktoré si budú vyberať, ktorej televíznej stanici z hľadiska svojich komerčných či iných záujmov svoje filmy, dokumenty či relácie ponúknu. Samozrejme, týka sa to aj prezentácie obrannej politiky a vecí s ňou súvisiacich. Aj v tomto svetle sa oproti bulharskému príkladu javí ako lepšia voľba systém, ktorý realizujú v Belgicku. Tamojšie ministerstvo obrany zamestnalo o. i. niekoľko kvalitných televíznych štábov, ktoré vysiela do posádok aj misii. Pripravené príspevky sa im už teraz darí odvyslať v centrálnych aj regionálnych televíziách. Samozrejme, k základným predpokladom úspešnosti patrí odbornosť aj talent ich nadaných a primerane honorovaných tvorcov. A tak treba už len dodať, že ak sa nám podarí v pripravovanej komunikačnej stratégii rezortu myslieť aj na tvorcov a kultiváciu tvorivého potenciálu, bude to krok správnym smerom.

Text a foto **Pavol VITKO**

Ilustrácia **Anton LEDNICKÝ**

Novelizácia Zákonníka práce

S účinnosťou od 1. septembra 2007 došlo k rozsiahlej novelizácii Zákonníka práce. Vzhľadom na jej dôležitosť chceme upozorniť na niektoré zásadné zmeny. Došlo k stanoveniu podmienok, za ktorých môže zamestnávateľ zhromažďovať osobné údaje o zamestnancovi a ktoré osobné údaje o ňom môže zhromažďovať. Došlo k definovaniu závislej práce, a to pozitívnym spôsobom (čo sa považuje za závislú prácu) i negatívnym spôsobom (čo sa za závislú prácu nepovažuje). Priamo v Zák. práce je definovaný zamestnanec so zdravotným postihnutím (ktorý svojmu zamestnávateľovi predloží rozhodnutie o invalidnom dôchodku). Rozhodnutie musí byť samozrejme právoplatné.

Došlo k podstatným zmenám poskytovania odstupného. Kým právna úprava platná do 31. augusta 2007 vylučovala súčasne poberanie odstupného a čerpanie výpovednej doby, nová právna úprava to už umožňuje. Podľa novej právnej úpravy zamestnancovi, s ktorým zamestnávateľ skončí pracovný pomer výpoveďou z dôvodov uvedených v ustanovení § 63 ods. 1 písm. a) alebo b) alebo z dôvodu, že zamestnanec stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobú spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu alebo dohodou z tých istých dôvodov, patrí pri skončení pracovného pomeru odstupné v sume najmenej dvojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku. Ak pracovný pomer zamestnanca trval u zamestnávateľa najmenej päť rokov, patrí mu odstupné v sume najmenej trojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku.

Bol teda zrušený inštitút skončenia pracovného pomeru pred začatím plynutia výpovednej doby a zamestnancovi

v prípade, ak mu je daná výpoveď z niektorého z vyššie uvedených dôvodov, skončí pracovný pomer uplynutím výpovednej doby a súčasne mu vznikne nárok aj na odstupné vo výške najmenej dvojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku. Okrem toho mu súčasne vznikne nárok aj na odstupné podľa rezortnej Kolektívnej zmluvy na roky 2007 – 2008, a to vo výške až osem násobku funkčného platu v závislosti od dĺžky zamestnania. Ak skončí pracovný pomer z dôvodu uvedeného v § 63 ods. 1 písm. a) alebo b) Zák. práce, bude patriť zamestnancovi odstupné aj podľa Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2007 vo výške najmenej jedného funkčného platu. Odstupné podľa Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2007 teda nepatrí v prípade, ak dôjde k skončeniu pracovného pomeru zo zdravotných dôvodov.

Nemá už teda žiadny právny význam, či dôjde k skončeniu pracovného pomeru na základe výpovede alebo dohodou. Rozhodujúci je výlučne len použitý dôvod skončenia pracovného pomeru. Zamestnancovi tak v optimálnom prípade môže patriť odstupné až vo výške dvanásť násobku funkčného platu.

Okrem toho zamestnancovi, s ktorým zamestnávateľ skončí pracovný pomer výpoveďou alebo dohodou z dôvodov, že zamestnanec nesmie vykonávať prácu pre pracovný úraz, chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou, alebo ak na pracovisku dosiahol najvyššiu prípustnú expozíciu, patrí pri skončení pracovného pomeru odstupné v sume najmenej desaťnásobku jeho funkčného platu. Ide o úplne nový právny inštitút.

K zmenám došlo pri právnej úprave pracovného pomeru na určitú dobu, keď došlo k obmedzeniu možnosti pracovný pomer predĺžiť alebo opätovne dohodnúť. Kým podľa doteraz platnej právnej úpravy bolo možné pracovný pomer

na dobu určitú v rámci trojročnej doby predĺžiť alebo dohodnúť neobmedzene, podľa novej právnej úpravy už možno pracovný pomer na určitú dobu predĺžiť alebo opätovne dohodnúť v rámci troch rokov najviac jedenkrát. Prípadné ďalšie predĺženie alebo opätovné dohodnutie pracovného pomeru na určitú dobu do troch rokov alebo nad tri roky je možné len so súhlasom zamestnanca a v zmysle a doplnení niektorých zákonov.

V prípade opätovného uzatvárania pracovného pomeru na určitú dobu a ani v prípade predĺženia pracovného pomeru na určitú dobu už nie je možné dohodnúť skúšobnú dobu, pretože skúšobnú dobu možno dohodnúť len pri vzniku pracovného pomeru. Pritom treba mať na zreteli, že pracovný pomer na určitú dobu sa musí uzatvoriť v písomnej forme. Nedodržanie písomnej formy pri uzatváraní pracovného pomeru na určitú dobu, ale aj neurčenie doby jeho trvania alebo nesplnenie iných zákonných podmienok pri uzatváraní pracovného pomeru na určitú dobu má priamo zo zákona za následok, akoby došlo k dohodnutiu pracovného pomeru na neurčitý čas.

V pracovnom pomere na kratší pracovný čas došlo k zníženiu rozsahu pracovného času na menej ako 15 hodín týždenne, pričom výpovedná doba je 30 dní a začína plynúť doručením výpovede.

Preradiť zamestnanca na inú prácu zo zdravotných dôvodov alebo skončiť s ním pracovný pomer výpoveďou zo zdravotných dôvodov už nemožno na základe rozhodnutia orgánu štátnej zdravotnej správy alebo orgánu sociálneho zabezpečenia, ale len na základe lekárskeho posudku. To znamená, že aj v prípade, ak bude občan uznaný za invalidného, bude mu môcť byť daná výpoveď len na základe lekárskeho posudku. Výpoveď však takémuto zamestnancovi možno dať

len s predchádzajúcim súhlasom príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, inak je výpoveď neplatná. Ak však zamestnanec nepredloží zamestnávateľovi rozhodnutie o invalidnom dôchodku, uvedená obrana sa na neho nebude vzťahovať (to znamená, že v takomto prípade zamestnávateľ nemusí mať predchádzajúci súhlas príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, a aj napriek tomu bude výpoveď platná).

K podstatným zmenám došlo aj pri právnej úprave pracovného času. Zákonník práce používa ako základnú časovú jednotku týždenný pracovný čas, pričom týždňom sa na účely určenia rozsahu pracovného času a rozvrhnutia pracovného času myslí sedem po sebe nasledujúcich kalendárnych dní. Zákonný pracovný čas je vymedzený ako najvyšší prípustný rozsah týždenného pracovného času, čo predstavuje 40 hodín týždenne. Ide o tzv. čistý pracovný čas, pretože prestávky na jedenie a oddych sa do neho nezapočítavajú. Nie je v ňom zahrnutá ani prípadná práca nadčas. Ustanovený týždenný pracovný čas je pracovný čas, ktorý ustanoví zamestnávateľ pre všetkých zamestnancov alebo jednotlivé organizačné útvary v medziach zákonného týždenného pracovného času. Určený pracovný čas je čas, ktorý je povinný konkrétny zamestnanec odpracovať v príslušnom týždni po rozvrhnutí ustanoveného týždenného pracovného času.

Podľa novej právnej úpravy priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas zásadne nesmie prekročiť 48 hodín. Výnimku majú len zdravotnícki zamestnanci, avšak len v prípade, ak s takým rozsahom pracovného času súhlasia. Ani u zdravotníckych zamestnancov však rozsah týždenného pracovného času nesmie prekročiť 56 hodín. Uvedené obmedzenie sa vzťahuje len na zamestnancov v pracovnom pomere. To teda znamená, že do rozsahu 48, resp. 56 hodín týždenne sa nezapočítava pracovný čas na základe dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov.

Zamestnanec už nemusí vždy mať raz za týždeň dva po sebe nasledujúce dni nepretržitého odpočinku. Za zákonom

stanovených podmienok môže zamestnávateľ rozvrhnúť pracovný čas tak, aby zamestnanec mal raz za týždeň najmenej 24 hodín nepretržitého odpočinku, ktorý by mal pripadnúť na nedeľu s tým, že zamestnávateľ je dodatočne povinný poskytnúť zamestnancovi náhradný nepretržitý odpočinok v týždni do ôsmich mesiacov odo dňa, keď mal byť poskytnutý nepretržitý odpočinok v týždni.

Zmenili sa podmienky čerpania dovolenky a poskytovania náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku. Pri čerpaní dovolenky je zamestnávateľ povinný určiť zamestnancovi čerpanie aspoň štyroch týždňov dovolenky v kalendárnom roku, ak má na ne nárok, a ak určeniu čerpania dovolenky nebránia prekážky v práci na strane zamestnanca. Zamestnanec teda zásadne musí v kalendárnom roku vyčerpať aspoň štyri týždne dovolenky. Ak však zamestnanec nemohol

dovolenku vyčerpať v kalendárnom roku preto, že zamestnávateľ neurčil jej čerpanie alebo pre prekážky na strane zamestnanca, zamestnávateľ je povinný poskytnúť ju zamestnancovi tak, aby sa skončila najneskôr do konca nasledujúceho kalendárneho roka. Za časť dovolenky, ktorá presahuje štyri týždne základnej výmery dovolenky, ktorú zamestnanec nemohol vyčerpať ani do konca nasledujúceho kalendárneho roka, patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku. Avšak za nevyčerpané štyri týždne základnej výmery dovolenky nemôže byť zamestnancovi vyplatená náhrada mzdy, s výnimkou, ak si túto dovolenku nemohol vyčerpať z dôvodu skončenia pracovného pomeru.

JUDr. Jozef BRTÁŇ

Ilustračné foto **Vladislav VAVRINEC**

Hudba starého cintorína

Na vojenskom cintoríne v Petržalke sa 1. novembra po 70-tich rokoch nezáujmu opäť spomínalo na tých, ktorí sú tu pochovaní od 1. svetovej vojny. Je to 330 Slovákov, Čechov, Maďarov, Rakušanov, Nemcov, Srbov, Rusov a vojakov ďalších národov, ktorí v rokoch 1917 a 1918 zomreli na následky zranení a chorôb prevažne v bratislavskej vojenskej nemocnici.

„Vojenský cintorín bol úplne zdevastovaný a pripomínal skôr džungľu, ako dôstojné pietne miesto. Preto sme sa pred dvoma rokmi pustili do jeho rekonštrukcie,“ povedal nám Cyril Vaňo, riaditeľ bratislavského Pamingu - mestského investora pamiatkovej obnovy. Nateraz vyčistili priestor, upravili okolie pôvodného centrálného kamenného križa a vybudovali časť betónových chodníkov. „Cintorín by sme radi uviedli do takmer pôvodného stavu približne do dvoch rokov. Bude to závisieť aj od financií mesta. Veríme, že pomôže tiež ministerstvo vnútra, ktoré má vojenské hroby na starosti. Možno sa v niečom pridá aj ministerstvo obrany,“ konštatoval C. Vaňo. Poznamenal ešte, že pietne spomienky sa na petržalskom vojenskom cintoríne konali do roku 1938. Počas minulého režimu bolo toto miesto, ležiace len niekoľko desiatok metrov od hranice s Rakúskom, v zakázanej zóne. Súčasťou vyše hektárového pozemku, ktorý vlastní mesto, je aj bunker postavený pred druhou svetovou vojnou. Lokalita by sa mala stať pietnou oddychovou zónou.

„Trvalo to dlho, až nepochopiteľne dlho, ale aj tak som rád, že konečne došlo i na obnovu tohto cintorína, ktorý si pamätám ešte spred druhej svetovej vojny,“ s uspokojením povedal generálmajor Anton Petrák. Muž, ktorý cez 2. svetovú vojnu bojoval za slobodu na Západnom fronte a počas totality bol väzený, nastúpil po skončení vojenskej akadémie ako poručík práve do kasárni v Petržalke. Zanedlho, po obsadení petržalského brehu Dunaja fašistickým Nemeckom, odišiel bojovať proti fašistickému zlu po boku Britov. Počas totality bol väzený a šikanovaný. Dnes s manželkou, rodenou Petržalcankou, opäť žije v tejto bratislavskej mestskej časti.

Po príhovoroch katolíckeho kňaza Andreja Fordinála, evanjelického duchovného Vladimíra Kmošenu a po spomienkových rečiach zástupcov Petržalky a mesta si ľudia so vzťahom k vojenskej histórii vypočuli hudbu v podaní C+K komorného dychového orchestra. Orchester vystupuje v rakúskych uniformách z 1. svetovej vojny a medzi dobovými skladbami zaznela aj Modlitba pred bitkou, čo bola oficiálna C+K pohrebná skladba. Smútočnú taliansku skladbu Mal som kamaráta zahrali aj preto, lebo na cintoríne sú pochovaní aj Taliani.

Text a foto **(pv)**

Ako skvalitniť dodávky

Najmä ďalším skvalitňovaním dodávok pre ozbrojené sily a postupným zavedením obranného plánovania založeného na rozvoji schopností podľa požiadaviek NATO do vyzbrojovania sa v Trenčíne 16. októbra zaoberala prvá medzinárodná konferencia: Trendy v štátnom overovaní kvality. Zúčastnili sa na nej Národný riaditeľ pre vyzbrojovanie Ing. Stanislav Szabo, PhD. (na fotografii), prezident Združenia obranného priemyslu SR doc. Ing. Jozef Mihok, PhD., riaditeľ Úradu pre obrannú štandardizáciu a štátne overovanie kvality v Trenčíne Ing. Ľuboš Socha a niekoľko desiatok zástupcov podnikov a organizácií, ktoré sa zaoberajú dodávkami materiálu a techniky pre ozbrojené sily. Nechýbali ani zástupcovia slovenských vysokých škôl, certifikačných spoločností, ministerstva obrany a jednotlivých veliteľstiev. Prednášajúci z brnianskej Univerzity obrany účastníkov konferencie oboznámili so súčasnými trendmi v tejto oblasti v českej armáde v súlade s požiadavkami NATO a svoj referát zaslali aj predstavitelia poľského úradu pre overovanie kvality.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Predstavil „svoje“ pozemné sily

„Som úprimne vďačný za túto moju prvú možnosť stretnúť sa s vami“, prihovárал sa 9. októbra prvákovi a druhákovi Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v úvode svojej prednášky v predmete Ozbrojené sily SR veliteľ Pozemných síl generálmajor Milan Maxim. Zanietené predstavil „svoje“ pozemné sily, hlavnú zložku OS SR, kde, ako predpokladá, po absolvovaní školy začne svoju dôstojnícku kariéru väčšina terajších študentov AOS. Hovoril o aktuálnych problémoch, ktorými pozemné sily v súčasnosti žijú, ale aj o perspektívach, ktoré budú aktuálne až v čase nástupu súčasných prvákov a druhákov k vojenským útvarom. „Zaujali ma hlavne informácie o našich úlohách v NATO a EÚ a urobil som si aspoň akú takú predstavu o svojej budúcej práci a prostredí, do ktorého po škole nastúpim“, hodnotil vystúpenie prvák Pavol Galko. Jeho spolužiaka Petra Janečka zas najviac upútali informácie o výzbroji. „Študenti boli veľmi pozorným publikom“, pochvaloval si „vyučujúci“ generál Maxim, „... to sa potom hovorí dobre. Škola určite nikoho nemôže naučiť všetko, ale keďže sú na štúdium vybraní skutočne len tí najkvalitnejší uchádzači, absolventi sú inteligentní a učenliví a v praxi sa rýchlo zorientujú a učia.“

Text a foto **Soňa JAROŠOVÁ**

Ďakujem z Poľska

Augustový XII. Medzinárodný výstup na Kriváň absolvoval aj profesionálny vojak poľskej armády kpt. Zbigniew Izraeli. Do redakcie nám napísal, ako tento výnimočný zážitok naplno precítil aj so svojimi synmi – Gregorom a Markom, ktorí kráčali s ním. „A hoci počasie nebolo ideálne, odhodlanie vystúpiť až na vrchol, bolo pre nás silným motívom. Odmenou bol nezabudnuteľný pohľad z končiaru a aj skvelý pocit z dobrého výkonu. – Organizátorom úprimne ďakujeme.“

(r)

Zbigniew IZRAELSKI

Nová ubytovňa v Prešove

Profesionálni vojaci, príslušníci prešovskej leteckej základne doteraz bývali v nevyhovujúcej ubytovni. Piateho októbra ich potešilo odovzdanie nového objektu za účasti Ing. Miroslava Sima vedúceho služobného úradu MO SR. Na dvoch podlažiach modernej budovy nájde komfortné ubytovanie v dvojlôžkových izbách s kompletným sociálnym zabezpečením sto profesionálnych vojakov. Veliteľ leteckej základne plukovník Miroslav Korba konštatuje, že zvyšné dve podlažia novej budovy využili na kancelárske priestory. „Premeštili sme do nich predovšetkým tie zložky, ktoré pôsobili v už nevyhovujúcich podmienkach. Konečne si polepšia príslušníci technického krídla a logistického oddelenia. Budú mať k dispozícii aj zhromažďovaciu a multimediálnu učebňu,“ hovorí plukovník Korba. V novom objekte je aj bufet, práčovňa a kultúrne miestnosti s veľkoplošným televízorom. Podľa správkyni ubytovne Evy Molčanovej sa výrazne zvýšil štandard poskytovaných služieb. Každá ubytovacia bunka je vybavená chladničkou, varičom, mikrovlnkou a rýchlovarnou kanvicou.

Jozef ŽIAK

Kravata od ministra

Redaktorka regionálneho týždenníka Pod Vihorlatom pani Anna Šimkuličová má tak trochu zvláštnu záľubu. Zbiera kravaty od významných ľudí. „Svoju zbierku som začala vytvárať pred pár rokmi. Podľa mňa je práve kravata jedným zo symbolov muža, ktorý ho svojim spôsobom charakterizuje“ hovorí zberateľka. Vo svojej zbierke má v súčasnosti už takmer 500 kravát od rôznych osobností. Nechýbajú v nej dary od prezidentov Slovenska, veľvyslancov, známych športovcov, umelcov a politikov. Po oslavách 63. výročia Karpatsko – duklianskej operácie a Dňa obetí Dukly do jej zbierky pribudla aj kravata od ministra obrany Františka Kašického.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

OZNAM

V súvislosti so zámerom doplniť existujúcu Sieň cti a slávy v Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši o históriu a vývin vojenského školstva na Liptove, obracajú sa organizátori na širokú vojenskú i nevojenskú verejnosť s požiadavkou o poskytnutie, resp. zapožičanie exponátov – dokumentov, fotografií, dobových predmetov, písomností a iných dokladov, ktoré predstavujú a približujú históriu formovania vojenského školstva, vzdelávania, výcviku vojakov, resp. ich aktivity v oblasti športu, kultúry a voľného času.

Kontakt:

Inštitút strategických štúdií
Národná akadémia obrany maršala Andreja Hádika
Demänová 393
P. O. BOX 45, 46
031 19 LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

e-mail: homola@nao.sk,
martinko@nao.sk
tel.: 0960 42 26 28, 42 26 08
fax: 0960 24 20 11

Protokol v praxi (23) Sekretariáty - 2. časť

Správne fungujúci sekretariát efektívne využíva čas, dbá na dodržiavanie termínov. Ide nielen o správne využívanie času pracovníkov sekretariátu, ale aj správnu koordináciu úloh vedúceho pracovníka.

Sekretariát zaznamenáva všetky povinnosti vedúceho, stanovuje priority pri plnení vlastných úloh, účelne organizuje svoj pracovný deň, v ktorom má svoj systém a rytmus.

Dobry výsledok práce sekretariátu závisí aj od spolupráce vedúceho a členov sekretariátu. Vedúci pracovník by si nemal nechávať pre svoju potrebu rôzne termíny, ktoré mu vyplynuli z rôznych rokovaní, telefonických rozhovorov a korešpondencie. Mal by o tom informovať svoj sekretariát, ktorý by mu viesť evidenciu všetkých úloh a termínov.

V súčasnosti by mal sekretariát venovať pozornosť hlavne veciam, ktoré súvisia s dôležitými úlohami, ekonomicko-hospodárskymi aktivitami, protokolárnymi aktivitami a ďalšími požiadavkami, ktoré určujú dobré meno organizácie.

Niektoré sekundárne úlohy by mali byť automaticky presúvané na ďalších pracovníkov podľa danej problematiky. Vedúci pracovník by mal byť o tom stručne informovaný, odstúpenie danej úlohy by malo byť zaevidované a priebežne kontrolované. Kontrolovať treba aj plnenie úloh, ktoré vyplynuli z porád u vedúceho pracovníka.

Veľmi dôležité je rozdelenie pracovného času do jednotlivých etáp počas celého pracovného dňa. Napr. telefonické hovory je lepšie vybavovať v ranných hodinách, triedenie a evidovanie pošty v dopoludňajších hodinách, písanie korešpondencie, faxov a mailov nechať na popoludnie. Potrebné je zaviesť systém osobnej komunikácie s vlastnými pracovníkmi tak, aby sekretariát nebol vyrušovaný počas celého dňa.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD

príslušník oddelenia protokolu KaMO

Oprava pamätníkov

Počas leta zrekonštruovali príslušníci mínometnej čaty, roty palebnej podpory, 11. mechanizovaného práporu Martin tri pamätníky na Martinských Holiach. Jeden je venovaný povstaleckým delostrelcom, ktorí bojovali na začiatku SNP proti Nemcom postupujúcim na Martin. Ďalšie dva pamätníky sú venované delostrelcom z 1. čs. armádneho zboru, ktorí zvädzali urputné boje počas oslobodzovania Malej Fatry a Žiliny. Príslušníci mínometných jednotiek 11. mpr organizujú každoročne výstup a kladenie vencov k týmto pamätníkom, kde si uctia pamiatku padlých delostrelcov.

Text a foto **pplk. Alexander KOLLARIK**

Novela zákona o službe v armáde **motivuje**

V júli 2007 vstúpila do platnosti novela zákona č. 326/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov. Jedným z cieľov tejto novely malo byť zatraktívnenie služby v ozbrojených silách. Ako sa naplnili očakávania predkladateľa zákona v tomto smere? Odpoveď na túto otázku sme hľadali pri spracovaní predbežnej analýzy pre ministra obrany. Táto analýza, ktorá vznikla v septembri 2007, ukázala, že po prvých dvoch mesiacoch od účinnosti novelizácie zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov je možné konštatovať, že zlepšenie podmienok služby prinieslo očakávané výsledky – záujem o službu v armáde sa zvýšil.

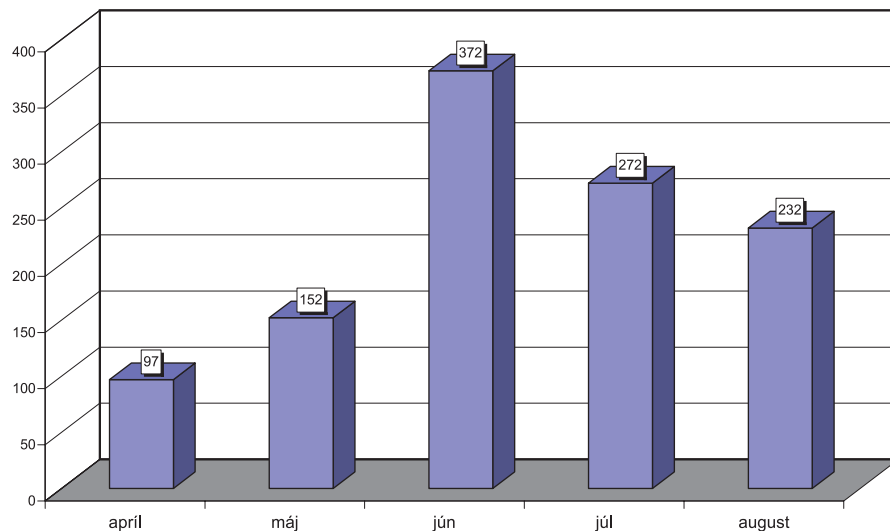
Z údajov, ktoré máme k dispozícii od pracovníkov Personálneho úradu OS SR vyplýva, že už v mesiaci jún sa počet záujemcov o službu v profesionálnej armáde zvýšil a vysoký záujem pretrval aj v mesiacoch júl a august. Toto naše konštatovanie potvrdzujú údaje v grafe č.1.

Veľký záujem o službu v ozbrojených silách prejavil v júni, teda mesiac pred nadobudnutím účinnosti novely zákona, je mimo iného dôsledkom toho, že pracovníci regrutačných stredísk začali už v priebehu mája propagovať medzi civilnou verejnosťou, predovšetkým na stredných školách, zmeny, ktoré priniesie novela zákona. Zdôrazňovali najmä zlepšenie finančných podmienok služby pre hodnotnú kategóriu mužstvo.

O tom, že novelizácia pomohla zvýšiť záujem o Ozbrojených silách SR svedčí aj výsledok internetovej ankety na stránke www.profesionalnaarmada.sk. Táto anketa trvala štyri týždne, od polovice septembra do polovice októbra. Podľa nášho predpokladu sa do nej zapojili najmä tí, ktorí na stránke hľadajú informácie o možnosti pracovať v ozbrojených silách. Prostredníctvom ankety sme získali jednoznačnú informáciu o tom, že návštevníci tejto internetovej stránky považujú novelu zákona za motivujúcu, že podľa nich zvýši záujem o službu mladých v našej profesionálnej armáde.

Len 16% odpovedajúcich v ankete na internete sa domnieva, že novela neprispieje k zvýšenému záujmu o službu v armáde, vyše 74% sa domnieva, že áno, dokonca 63% odpovedajúcich uvažuje pod vplyvom novely o službe v armáde.

Počty podaných žiadostí o vstup do OS SR po vybraných mesiacoch roku 2007

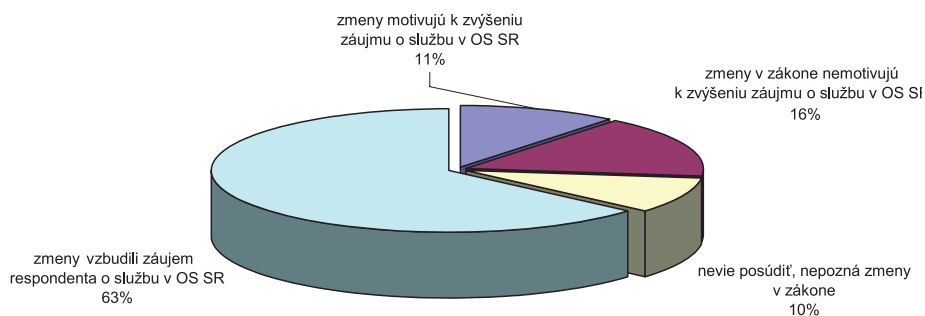
Zaujímavý je aj fakt, že 10% nepozná obsah novely a zmeny, ktoré prináša. Nielen v súvislosti s týmto výsledkom internetovej ankety, treba považovať, ako najšť vhodnú formu na zvýšenie informovanosti mládeže o tom, čo je nové v oblasti finančného a materiálneho zabezpečenia profesionálnych vojakov.

Napriek pozitívnym výsledkom našej „rýchlej analýzy“ si myslíme, že je predčasné už teraz jednoznačne

hodnotiť celkový dopad novelizácie zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov na zvýšenie záujmu mladých ľudí o službu v OS SR, respektíve hodnotiť tieto výsledky tak, že novelizácia zákona vyriešila natrvalo a všetky problémy regrutácie do ozbrojených síl.

Karol ČUKAN, Ľuboš BERKY

Ako novela zákona o št. službe prof. vojakov zapôsobila na záujem o službu v OS SR (n = 431)

Usilujú sa o výhody pre nás

Klub generálov, ktorého jedným z hlavných cieľov a poslania je analýza každodenných problémov členov klubu, príslušníkov ozbrojených síl ako aj ostatných zamestnancov silových ministerstiev a súvisiacich organizácií, prichádza s novými alternatívami riešení niektorých starostí a problémov.

BÝVANIE

V predchádzajúcich mesiacoch prebiehala na pôde Klubu generálov podrobná analytická činnosť, zameraná na stav a možnosti pomoci riešiť potreby vojakov, ako aj ostatných príslušníkov ozbrojených síl a ich neuniformovaných kolegov v oblasti dostupnosti a zabezpečenia vlastného bývania.

Keďže príspevok na bývanie sa stal realitou, jednou z otázok bola aj problematika jeho optimálneho využívania v súlade so zámermi Ministerstva obrany SR. Skúsenosti a praktické poznatky členov Klubu jednoznačne smerovali k nasledovným záverom:

- Vstupné investície do vlastného bývania vo veľkej väčšine presahujú okamžité možnosti najmä mladých príslušníkov, ozbrojených síl.
- Riešenie potrebných financií, formou úverových programov, nie je vždy optimálne najmä z hľadiska formy a podmienok jednotlivých pôžičiek.
- Využívanie príspevkov na bývanie nie je vždy v súlade so požadovaným zámerom.
- Neexistuje možnosť získania výhod a osobitného prístupu finančných inštitúcií k definovanej skupine príslušníkov ozbrojených síl.
- Takmer absentujú možnosti podporných produktov finančného trhu pre cieľovú skupinu a to najmä životné poistenie.

Vzhľadom na zistené poznatky oslovil Klub generálov spoločnosť Beneficiu Group a.s., s ktorou už v minulosti spolupracoval pri príprave a implementácii projektu doplnkového dôchodkového sporenia, a požiadal zástupcov tejto spoločnosti o vypracovanie návrhu možností smerujúcich na vytvorenie skupinových výhod pre príslušníkov ozbrojených síl. Po vstupných konzultáciách predložila spoločnosť Beneficiu Group a.s. Klubu generálov návrh na vývoj osobitných bankových produktov ako aj životného a neživotného poistenia, a to v spolupráci s renomovanými finančnými inštitúciami, ktoré pôsobia na Slovensku.

V predložených projektoch bola plne akceptovaná podmienka, že navrhované produkty musia zvýhodňovať definovanú cieľovú skupinu, teda príslušníkov ozbrojených síl, ako aj ostatných zamestnancov silových rezortov. Na základe uvedených skutočností pristúpil Klub generálov k podpisu zmluvy so spoločnosťou Beneficiu Group a.s., v rámci ktorej bol definovaný vzájomný mechanizmus pri príprave nových produktov, osobitne zvýhodnených pre príslušníkov ozbrojených síl a zamestnancov silových rezortov, ako aj povinnosť spoločnosti Beneficiu Group a.s. poskytovať v rámci distribúcie produktov aj konzultačnú činnosť pre uvedenú cieľovú skupinu.

ÚVERY A POISTENIA

K dnešnému dňu boli pripravené prvé zvýhodnené produkty a to v oblasti bankových úverov a produktov komerčného poistenia.

V oblasti bankových produktov bolo rozhodnuté o spolupráci s renomovanými bankovými domami Tatra banka a.s. a Slovenská sporiteľňa a.s. a boli dohodnuté nasledujúce výhody:

prednostné služby na pobočkách, zníženie úrokovej sadzby hypotekárneho a spotrebného úveru oproti vypočítanej sadzbe, odpustenie resp. znížené poplatky za vybavenie a poskytnutie úverov, zvýhodnené podmienky za vedenie účtov a kreditných kariet.

V oblasti poistných produktov sme v spolupráci s Allianz – Slovenskou poisťovňou a.s. vyvinuli poistný program **Život v armáde**, ktorý predstavuje kombináciu rizikového životného poistenia, kapitálového poistenia a úrazového poistenia. Je určený príslušníkom ozbrojených síl SR, štátnym zamestnancom a zamestnancom, ktorí tvoria civilný personál ozbrojených síl SR a ktorí sa podieľajú na plnení úloh ozbrojených síl.

Výhodou tohto, na slovenskom trhu jedinečného produktu, je najmä jeho variabilita a tiež prehľadnosť a jednoduchosť. Je prispôsobený požiadavkám a potrebám vojakov, ktorým ponúka: úpravy poistných podmienok pre životné poistenie (napr. poistné plnenie nebude obmedzené v prípade smrti alebo invalidity poisteného v bezprostrednej alebo následnej súvislosti s vojnovými udalosťami a mierovými misiami), špeciálnu zľavu na poistnom a benefit Prémia Plus.

Dohodnuté boli aj zľavnené sadzby v produktoch neživotného poistenia: povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel, havarijné poistenie, poistenie zodpovednosti zamestnanca voči zamestnávateľovi, poistenie nehnuteľnosti a prívätneho majetku.

Podrobnejšie informácie o jednotlivých zvýhodnených produktoch budeme zverejňovať prostredníctvom vojenských médií aj v budúcnosti.

Kto má záujem o podrobnejšie informácie, môže sa obrátiť na infolinku na telefónnych číslach 0902 959 100 alebo 0902 959 104.

Predsedsntvo Rady klubu generálov

Ilustračné foto **Peter DOVINA**

Pamiatka na zosnulých

V týchto dňoch si hádam každý z nás zaspomína na svojich blízkych, ktorí už nie sú medzi nami. S úctou spomíname na našich starých rodičov i rodičov. Spomíname na ich dobrotu, lásku k nám a na všetko krásne, čo sme s nimi vo svojom živote prežili.

Ale naše spomínanie by malo byť zamerané i na tých, ktorí za cenu položenia svojho vlastného života bojovali v rôznom čase na rôznych miestach preto, aby sme mohli teraz v tomto čase žiť v pokoji, mieri, slobodne a bez obáv, že budú trpieť naši rodičia, naše deti, či my samotní.

Právo na to, aby sme na nich spomínali v našich myšlienkach, našich modlitbách majú nielen preto, že bojovali statočne, odhodlane za pokoj a mier na tomto svete, ale aj pre vysoké morálne a duchovné hodnoty, ktoré v sebe mnohí z nich nosili a o nich svedčili. Dúfam, že list Bohu nájdený v kabáte ruského vojaka, ktorý zahynul v druhej svetovej vojne nás o tom presvedčí. Počúvaj, Bože...

Nikdy predtým som s Tebou nehovoril, ale dnes sa mi chce pozdraviť Ťa. Ty to vieš, od detstva presviedčali ma, že nie si. A ja, hlupák, som im uveril. Nikdy som Tvoje dielo nevnímal. Ale dnes v noci som sa díval z krátera, čo zostal po granáte, na hviezdne nebo nado mnou. A zrazu, na vesmír hľadiac, pochopil som, aké len kruté môže klamstvo byť!

Ja neviem, Bože, či mi podáš ruku, no Ty ma pochopíš, keď poviem Ti: nie je to zvláštne, že v týchto hrôzach pekla svet sa mi zrazu otvoril a ja som spoznal Teba? Navyše už povedať nemám čo, len toľko snád: som rád, že som Ťa spoznal. O polnoci čaká nás útok. Nemám strach. Veď Ty sa na nás zhora díváš...

Signál znie. Tak teda musím ísť. Ty dobre vieš, že bude tuhý tento boj, a možno už dnes v noci zaklopem na Tvoju bránu. Hoci do dnešného dňa som nebol Tvojim priateľom. Tak dovoľíš mi vstúpiť dnu, keď prídem? Zdá sa, že plačem, Bože, to je dôkaz, že ozaj sa to stalo: pochopil som. Odpusť, môj Bože, odchádzam. Sotva sa zas vrátim. Zvláštne, no už sa smrti nebojím.

VEČNÁ IM PAMIATKA!

Tento list je zo zborníka Svetlo a život, ktorý bol vydaný v Bruseli v roku 1990.

kpt. Mgr. Marek IGNACIK, PhD.

dekan ekumenickej pastoračnej služby Velit. vzdušných síl Zvolen

Kurz vojenských ordinárov

Vo Vatikáne sa 11. až 13. októbra 2007 pod gesciou Kongregácie pre biskupov Svätej stolice konal II. medzinárodný kurz formácie vojenských ordinárov a kaplánov vojenských ordinariátov v oblasti medzinárodného humanitárneho práva. Zúčastnil sa na ňom aj ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek. „Pre vojenských ordinárov a ich kaplánov je dôležité poznať aj problematiku humanitárneho práva, lebo sú často prítomní v oblastiach konfliktov aj v zahraničných misiách. Tak potom môžu vplyvať na zverených vojakov, aby si oni aj v týchto neľahkých situáciách uvedomovali dôstojnosť každého človeka, jeho práv, a snažili sa o spravodlivé riešenie problémov tak, aby sa súčasne rešpektoval každý človek a jeho ľudskosť.“ V rámci programu vystúpili tiež predstavitelia rôznych náboženstiev s ich pohľadmi na humanitárne právo.

Text a foto **mjr. Tibor UJLACKÝ**

Na púti v Chorvátsku

Na pozvanie svojho brata v biskupskej službe Mons. Juraja Jezerinaca sa 5. až 8. októbra 2007 zúčastnil ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek na oficiálnej návšteve Vojenského ordinariátu Chorvátskej republiky v Záhrebe. Návšteva sa uskutočnila pri príležitosti 10. výročia erigovania ordinariátu a 15. jubilejnej púte chorvátskych vojakov a policajtov do Marija Bystrice, najväčšieho mariánskeho pútnického miesta Chorvátov. Na oslavách sa zúčastnili aj vojenski ordinári z Veľkej Británie, Litvy a generálni vikári vojenských ordinariátov z Nemecka, Rakúska, Francúzska a Bosny a Hercegoviny. Vojenský ordinariát Chorvátskej republiky vznikol v roku 1997. Jeho 50 kaplánov pôsobí v jednotkách armády a polície. Tradične sa pod vedením svojho biskupa v prvý októbrový týždeň už 15 rokov stretávajú v niekoľko tisícovom počte chorvátski vojaci a policajti pri svätyni svojej národnej patrónky panny Márie Bystrickej. Návšteva umožnila nadviazať vzájomné vzťahy medzi obomi duchovnými službami, výsledkom čoho bude v roku 2008 aj účasť chorvátskej delegácie na 12. národnej púti do Levoče.

Text a foto **mjr. Tibor UJLACKÝ**

MEDAILA ŠPORTOVÁ DISCIPLÍNA

zlato	50 m znak	čat. Ľuboš Križko
zlato	100 m znak	čat. Ľuboš Križko
striebro	džudo do 100 kg	rtm. Zoltán Palkovác
bronz	20 km chôdza	čat. Matej Tóth

Svetové armádne hry

14. október 2007 zmenil indický Hyderabad na Babylon. Stačí zostať chvíľu ticho a počujete množstvo rozličných jazykov, vidíte stovky ľudí z rôznych kontinentov, krajín a národností v exotických uniformách. Začínajú sa štvrté svetové armádne hry. Takmer päťtisíc športovcov zo 103 krajín víťali tance a rituály domácich umelcov. Exotickú atmosféru znásobila domáca populárna hudba s tradičnými indickými motívmi. Hyderabad privítal aj 36-členú výpravu Slovenska. Zástavu niesol džudista rotmajster Zoltán Palkovác (na foto hore), za ktorým kráčali atléti, zápasníci, parašutisti a plavec čatár Ľuboš Križko. Záverečný ohňostroj, svojou veľkosťou a hollywoodskym štýlom, trochu narušil príjemnú ázijskú atmosféru, no zároveň otvoril dvere bojom o medailu.

Je tu prvý súťažný deň, prvá disciplína a my máme hneď dve železka v ohni. Presne o 7.30 ráno sa výstrelom štartovacej pištole začínajú preteky v chôdzi na 20 km. V dresoch VŠC Dukla Banská Bystrica, ktorá tu reprezentuje Slovenskú republiku, sa predstavili čatár Matej Tóth a Miloš Bátorový. Miloš (štartové číslo 472) prefaľ celovú čiaru ako tretí. Tu sa začala slovenská zbierka úspechov. Medailovú zbierku sa pokúsila rozšíriť kladivárka rtn. Martina Danišová a guliár rtn. Mikuláš Konopka. Nepodarilo sa, no umiestnenia v prvej osmičke neúspechom určite neboli.

Druhý súťažný deň sa o prírastok v podobe zlata, v disciplíne 50 m znak, postaral odchovanec trenčianskeho športového gymnázia Ľuboš Križko (na foto vpravo dolu). Pod vedením trénera Jiřího Waltera sa o pár dní podarila aj ďalšia „placka“. S rovnakým prehľadom ako v 50-tke, tak aj v stovke potvrdil svoju výbornú formu. Vo svojom druhom predstavení vyplával pre Slovenskú republiku opäť zlatú medailu.

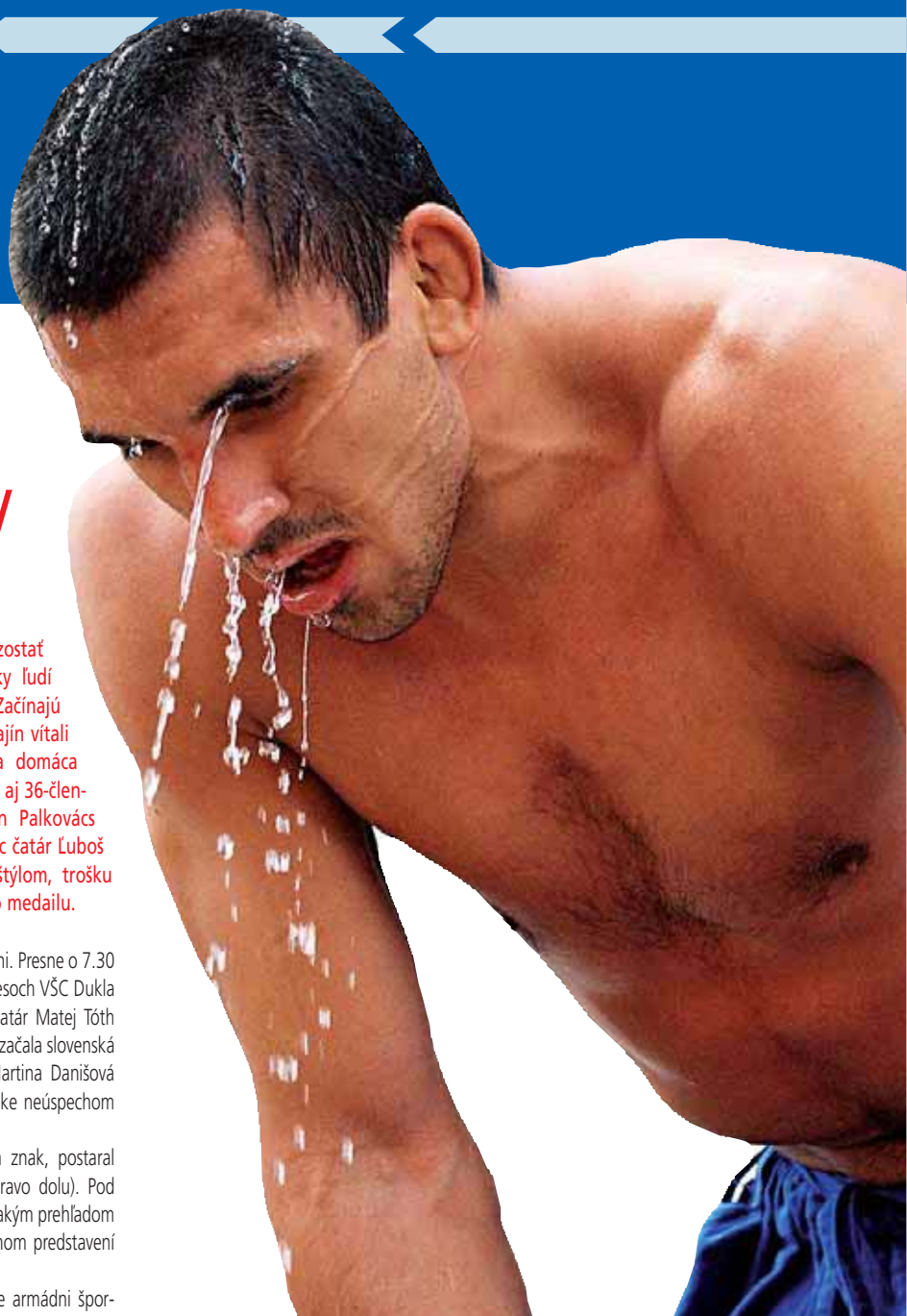
To, že armádni športovci to vedia nielen vo vode, ale aj vo vzduchu, dokazovala päťka slovenských parašutistov. Vrtulník stúpa do tisícmetrovej výšky, postupne vysadzuje piatich parašutistov, ktorých úlohou je pristáť čo najpresnejšie k zvolenému bodu veľkosti päťkorunovej mince. Elektronický merač signalizuje

vzdialenosť jednotlivých pristátí od stredu. Rozhodcovia tieto vzdialenosti sčítajú a víťazom sa stáva skupina, ktorá má na konte najmenší počet centimetrov. Slovenskí borci pristáli v prvej desiatke medzi početnou konkurenciou svetového parašutizmu.

Bližší sa záver hier a my sme mali poslednú možnosť zabojovať a rozšíriť medailovú zbierku. Rotmajster Zoltán Palkovác ju doplnil o striebro v džude do 100 kg, keď sa do finále prebojoval cez olympijského víťaza Bielorusa Makarova. V boji o zlato to žiaľ nevyšlo podľa jeho predstáv, no umiestnenie na 2. mieste na svetových hrách určite poteší.

Slovenský armádny šport si na svetových armádnych hrách vybojoval dve zlaté, jednu striebornú a bronzovú medailu. Úspešných športovcov 30. októbra prijal minister obrany František Kašícký a poďakoval sa im za výbornú reprezentáciu.

Text a foto **Branislav GOTTHARDT**

Majstrovstvá síl v hokejbale

V martinskej posádke „velil“ minulý mesiac tri dni športový duch súťaživosti a túžby víťaziť. Na ihrisku hokejbalového oddielu Kométa Vrutky sa v dňoch 10. až 12. októbra 2007 konali spoločné Majstrovstvá síl výcviku a podpory OS SR a Pozemných síl OS SR v hokejbale profesionálnych vojakov – Prebor Veliteľa Síl výcviku a podpory.

Majstrovstiev sa zúčastnilo v ôsmich mužstvách spolu stoštyri hráčov. Usporiadateľom akcie bolo Veliteľstvo SVaP a hlavným organizátorom Oprávarenský prápor Martin. „Tohtoročný turnaj bol v poradí tretí. Predchádzajúce dva prebiehali ako Oprávár Cup. Tento bol po prvýkrát organizovaný aj ako Prebor Veliteľa Síl výcviku a podpory,“ objasnil veliteľ majstrovstiev major Ing. Daniel Ličko.

„Nováčikom tretieho ročníka bol útvar Čestnej stráže prezidenta SR a prevkapiením turnaja zasa družstvo 5. pluku špeciálneho určenia Žilina, ktoré svoje kvality dokázalo víťazstvom a získalo Putovný pohár Oprávár Cup,“ dodal mjr. Ličko.

„Je to pre nás príjemným prevkapiením. Pri príprave a samotných zápasoch sme využili aj niektoré skúsenosti z podobného športu, ktorému sa príležitostne venujeme - floorbalu, no s prvenstvom sme nepočítali,“ prezradil kapitán víťazného mužstva rotný Karol Šamaj, ktorý sa hokejbalu vo svojom voľnom čase venuje už pätnásť rok.

Vysokú úroveň podujatia a výbornú organizáciu ocenil aj riaditeľ majstrovstiev kapitán Róbert Parišek z Veliteľstva SVaP Trenčín. „Tieto majstrovstvá patria po organizačnej aj športovej stránke medzi najlepšie zvládnuté,“ zhodnotil. „V súčasnosti sa vojenské súťaže už neobmedzujú iba na futbal či beh. Pribúdajú nové športy, ako napríklad hokejbal, floorbal či volejbal. Ponuka začína byť atraktívnejšia a záujem vyšší, čo má v konečnom dôsledku aj pozitívny vplyv na upevňovanie fyzickej zdatnosti profesionálnych vojakov ozbrojených síl,“ dodal riaditeľ majstrovstiev.

Podľa organizátorov turnaja by mali hokejbalové majstrovstvá prebehnúť v septembri budúceho roku už na celorezortnej úrovni – ako Prebor Ozbrojených síl SR.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Víťazi 3. ročníka Oprávár Cup 2007:

1. miesto: 5. pluk špeciálneho určenia Žilina
2. miesto: Oprávarenský prápor Martin
3. miesto: 11. mechanizovaný prápor Martin
4. miesto: Čestná stráž prezidenta SR Bratislava

Ostrostreleci od logistov

So siedmimi gólmi v šiestich zápasoch sa stal najlepším strelcom v 5. ročníku futbalového turnaja O pohár generálneho riaditeľa Way Industry Krupina kapitán Stanislav Orgoník z Veliteľstva logistiky Trenčín. Pohár celkových víťazov za spomenutých logistov prevzal z rúk generálneho riaditeľa Júliusa Mokoša kapitán tímu kapitán Juraj Dobrota (na fotografii). V konkurencii 12 mužstiev skončili 29. septembra vo Zvolene ako strieborní policajti z Krajského riaditeľstva policajného zboru Banská Bystrica. Ozbrojené sily reprezentovali aj mužstvá generálneho štábu, pozemných aj vzdušných síl, ako aj oboch čestných stráží.

Treba dodať, že ešte v júni sa v Prešove uskutočnili majstrovstvá rezortu vo futbale. Najlepší bol domáci tím z VÚ 1172 pred VÚ 4405 Nitra a VÚ 2362 Liptovský Mikuláš.

(pv)

5 x odpovedz

- 1) **Technika rytia písma do povrchu tvrdých materiálov sa nazýva:**
 - a) gravírovanie
 - b) gravimetrovanie
 - c) grafológia
- 2) **Hlavná postava z diela Starec a more sa volá:**
 - a) Santico
 - b) Silvio
 - c) Santiago
- 3) **Čo je to osifikácia?**
 - a) odvápnenie
 - b) skostnatenie
 - c) strata minerálov
- 4) **Anglické slovo „concealing“ znamená v preklade:**
 - a) koncentrácia pri streľbe
 - b) intenzívne osvetľovanie bojiska
 - c) maskovanie pomocou prachu
- 5) **Základňa mobilných komunikačných a informačných systémov so sídlom v Ružomberku vznikla**
 - a) 30. septembra 2007
 - b) 1. októbra 2007
 - c) 1. novembra 2007

Správne odpovede: 1a), 2c), 3b), 4c), 5b).

Črepiny v bare

Ruská aj nemecká helma z druhej svetovej vojny, poľné lopatky z vojny prvej, ale tiež veľké vitríny plné črepín a úlomkov z havarovaného lietadla Messerschmitt BF 410B-2. Z toho, ktoré sa 26. júna 1944 zrútilo v Malých Karpatoch. Aj to je súčasťou skutočne neobvyklej výzdoby jedného baru v dedine Doľany neďaleko Trnavy. „V roku 2004 som bol so svokrom v lese. Zrazu mi len tak medzi rečou ukázal na miesto neďaleko dediny, kde cez vojnu spadlo lietadlo. Nemal som čas zapochybovať o jeho slovách, pretože vzápätí sme aj na povrchu našli kopu kovových črepín,“ spomenie Branislav Jakubčík, majiteľ podniku. „Svokor lietadlo videl, keď padalo. Aj s rodičmi sa pri leteckých bitkách schovali v horách...“ B. Jakubčík

dodáva, že hneď po tom, ako svoju minipozíciu otvoril, ho navštívil amatérsky historik Boris Súdny spolu s Markom Gregušom, ktorý je amatérsky archeológ. „O zrútenom lietadle vedeli všetko, no o presnom mieste pádu netušili...“

Vzdušné sily fašistickej Tretej ríše prišli o uvedené lietadlo spolu s pätnástimi ďalšími pri veľkom americkom leteckom útoku na viaceré ciele v okolí Viedne. Branislav Jakubčík si myslí, že aj takýmto či podobným spôsobom sa dajú pripomenúť dejiny tej - ktorej obce. Návštevníci jeho rodinného baru a reštaurácie si však tiež môžu zalistovať trebárs v knihe Petra Kaššáka a Martiána Hrodogha s názvom Konečná zastávka: Slovensko, ktorá hovorí o osudoch posádok amerických lietadiel zostrelých nad našim územím, pozrieť si modely lietadiel a podobne. Nuž, sto ľudí, sto chutí ...

Text a foto (pv)

[FOTOZAJÍMAVOSŤ]

ZASMEJME SA ...

Riaditeľ väznice sa pýta nastupujúceho dozorca:

- Chlapče a naozaj si budete vedieť poradiť s tými kriminálnikmi?
- Samozrejme, pán riaditeľ. Keby niektorý z nich príliš vyvádza, nemilosrdne ho vyhodím...

...

V americkom štáte príde k odsúdeniaci na smrť riaditeľ väznice a vraví mu: - Tak, zajtra na úsvite vás odvedú na elektrické kreslo. Aké vám mám splniť posledné želanie?

- Jediné, pán riaditeľ, aby ste ma v poslednej chvíli držali za ruku.

...

Stretnú sa dvaja starí známi a jeden z nich je super nahodený. Nový oblek, kravata,

drahý kabát, topánky a kufrík z krokodíla. Ten druhý sa ho pýta:

- Asi sa ti dobre darí, keď si chodíš taký vyoblekaný.
- Ale vieš, otvoril som si taký malý butik.
- Héj, a s čím?
- Normálka, so šperhákom.

...

Pýta sa väzeň spoluväzňa:

- Za čo sedíš?
- Za peniaze.
- Dokelu, a mne za to sedenie neplatia!

...

- Hudobné nástroje sú pre mňa osudné.

- Prečo by boli?

- Otrieskal som v bare jednému chlapovi o hlavu gitaru a dostal som za to basu.

Podvodník

Nrtn. Norbert D., býv. príslušník VÚ 4977 Sliač, sa v roku 2001 zoznámil s „úspešným“ podnikateľom z Nítry, ktorý mu sľúbil prostredníctvom svojej firmy zhodnotiť našetrené peniaze tak, že ich preinvestuje a vyplatí mu 10%-ný úrok. Norbert D. vložil na účet tohto podnikateľa ako pôžičku nielen svoje peniaze, ale na túto transakciu nahovoril aj svojho otca. Spočiatku im z vložených peňazí bol vyplatený dohodnutý 10%-ný úrok, avšak koncom roku 2001 už tento podnikateľ odďaľoval nielen vyplatenie dohodnutého úroku, ale aj vrátenie zapožičaných peňazí. Preto začiatkom roku 2002 Norbert D. aj so svojím otcom dali podnikateľovi písomnú výpoveď zo zmluvy o pôžičke, avšak márne žiadali vrátenie peňazí. Podnikateľ tvrdil, že potrebuje ďalšie peniaze, aby mu vyšli jeho zámery. Norbert D. preto v priebehu mesiacov marec až december v roku 2002 nahovoril na zapožičanie peňazí ďalších svojich priateľov a kolegov z práce s tým, že peniaze sú zapožičané pre neho, avšak boli vkladane na účet tohto podnikateľa. Samozrejme, že ani v budúcnosti k žiadnym ďalším obchodom nedošlo a poškodení prišli nielen o svoje úspory, ale aj o sľubovaný 10%-ný úrok. Mimochodom, tento podnikateľ bol neskôr Krajským súdom v Nitre odsúdený pre trestný čin podvodu, keď aj ďalším poškodeným spôsobil škodu vo výške takmer 15 miliónov korún, k nepodmienečnému trestu odňatia slobody na 8 rokov.

Pretože Norbert D. v snahe získať svoje zapožičané peniaze, zapojil do tejto „transakcie“ ďalších svojich priateľov a kolegov, ktorým však neuviedol skutočný stav vecí, najmä však to, že tzv. „podnikateľ“ je už od konca roku 2001 platobne neschopný a nimi zapožičané peniaze nevracal v dohodnutom termíne, začali sa prípadom zaoberať orgány trestného konania.

A Vojenským obvodovým súdom v Banskej Bystrici bol Norbert D. následne uznaný vinným z pokračujúceho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b) Tr. zák., účinného do 31.12.2005, pretože na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatil tým, že uviedol niekoho do omylu a spôsobil tak na cudzom majetku značnú škodu a odsúdený k trestu odňatia slobody na 2 roky s podmieneným odkladom výkonu trestu na 4 roky a zaviazaný k náhrade spôsobenej škody.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Vianočné pečivo

Vyhľadávaným remeselníkom v období ešte čiernobielych televízorov značky MÁNES bol televízny opravár. Na mojej spojovacej rote slúžil ako náčelník spojovacej dielne čatár Cicvárek vyučený za opravára televízorov z Prahy. Jeho služby využívali takmer všetci dôstojníci v posádke.

V tom období sa vojaci základnej služby nemohli cez vianočné sviatky dostať domov, okrem ženatých, prípadne tých, ktorí mali to šťastie, že boli vybraní. Štedrovečernú večeru vojaci trávili spolu so svojimi veliteľmi. Spravidla sa podávala kapustnica a rybie filé so zemiakovým šalátom. Na prílepšenie dostali vojaci balíček rôznych sladkostí, dokonca južného ovocia aj s búrskymi orieškami. Keď som prišiel na spojovaciu rotu k slávnostne prestretému štedrovečernému stolu zarazilo ma, že na stole bolo netradične hojne vianočného pečiva, čo nebývalo zvykom. Myslel som si, že niektorý z vojakov dostal od rodičov balík a obetoval dobroty kolektívu roty. Po zaželaní si pekných a spokojných Vianočných sviatkov a dobrej chuti pustili sme sa do toho, čo sme mali nastolované. Nedalo mi, aby som sa neopýtal, kto obohatil náš štedrovečerný stôl o vianočné pečivo. Prihlásil sa čatár Cicvárek. Pochválil som ho za to, že je taký súdržný s kolektívom, a že sa vianočným pečivom, čo mu poslali rodičia podelil aj s kamarátmi. On mi na to povedal, že žiadny balík nedostal, že ho na Štedrý deň ráno zavolať zástupca veliteľa pluku plk. Král, aby mu prišiel opraviť televízor, ktorý sa práve pokazil. Televízor sa mu podarilo opraviť až večer. Pani Kráľová mu z vďačnosti priniesla misu plnú vianočných pochúťok. Keď to videl, požiadal ju, či náhodou nemá nejaké vrecko. Domáca pani vrecko priniesla, on zobral misu s pečivom a celú vysypal do vrecka. Slušne sa poďakoval a odišiel na rotu.

A tak rodina plk. Kráľa zrejme zostala na Štedrý večer bez vianočného pečiva, ale pokojne sa mohla pozeráť na vianočný televízny program. Aj táto príhoda potvrdila, že dobré remeslo má zlaté dno. V tomto príbehu dobré remeslo prinieslo vojakom na štedrovečerný stôl čerstvé vianočné pečivo.

Ing. Tomáš ŠVEC

SLOVENSKÉ PRÍSLOVIE	sladko-vodná ryba	kopanie okolo rastlín, kyrenie	popevok	čistý, po nemecky	vidieť, po francúzsky	obyvateľ Arménska	EČV okr. Liptovský Mikuláš	orol, po nemecky	Pomôcky: Aola, oft, Paks, Ea, voir, Tanaka	štvorček (typ.)	Tomáš (dom.)	artista	popred	sídlo v Melanézii
cirkulovala									časť cyklistických pretekov					
1									vlhko					
									keď					
MPZ Rumunska			am. muž. meno Olympia (dom.)				rádium (zn.) nikto			veľmi túžil (expr.) osobné zámeno				
otec (hovor. z maď.)				časť Kollárovej Slávy dcéry sťa				páštarska skratka býv. japon. politik			ženské meno (Odeta) a podobne			
veľká sieň					spojovací klíneček alebo (bás.)				nem. rieka (Naab) vetva				udrelo nohou	hrádza na vodnom toku
Autor: Vojtech Kúkoľ	vaňa, po česky pokojí zbrani					ako, po rusky meno sučky				maďarské sídlo lososovitá mor. ryba				
čínska droga			len angl. žen. meno (Anna)				haluška, po česky ta				vrcholec sťažňa muži, po anglicky			
televízne ženské meno				neodídem asýrsky boh mesta Eridu								MPZ Polska high tenision		
nemecká číslovka					2									
Renáta (dom.)					patriaci amarantovi									

Iracká nákupná horúčka

Irak už vlní v septembri objednal veľké množstvo amerických zbraní a munície. Približne po roku teraz nasleduje ďalšia objednávka. Zahŕňa takisto množstvo munície, vrtulníky i obrnené vozidlá, ale jej skutočný význam je v niečom inom. Irak totiž objednal aj väčší počet nákladných áut a rôznych špecializovaných vozidiel. Kým doteraz sa iracká armáda v logistike spoliehala na Američanov, nová objednávka znamená, že začína budovať nezávislé operačné kapacity.

V najnovšej objednávke je 123 544 automatických pušiek M16A4 a 12 035 pušiek M4. Iracká armáda chce spolu 142,4 milióna nábojov kalibru 5,56 mm. V tomto počte je aj cvičná munícia. Nasleduje 19,3 milióna nábojov kalibru 7,62 mm a 5,8 milióna nábojov kalibru 9 mm. Doplní ich menšie množstvo ďalšej munície.

Väčšie kalibre zastupuje 10-tisíc 40-milimetrových granátov, 32-tisíc ostrých a 32-tisíc osvetľovacích granátov pre minomety kalibru 60 mm, 5000 ostrých a 5000 osvetľovacích granátov pre minomety kalibru 81 mm. Irackí vojaci dostanú aj 12808 vysielaciek rôznych typov.

Ručné zbrane doplní 336 obojživelných obrnených transportérov BTR-3E1, ktoré spoločne vyrábajú Ukrajina a Spojené arabské emiráty. BTR-3E1 vychádza zo staršieho BTR-80, ale má zväčšený vnútorný priestor, poháňa ho nový dieselový motor a výzbroj tvorí 30 mm kanón, 40 mm granátomet, 7,62 mm guľomet a protitankové rakety.

Iracká armáda chce aj ďalších 32 vrtulníkov Huey, čo zvýši ich celkový počet na 64.

Medzi objednanými vozidlami je 980 Humvee, 189 obrnených Land Cruiserov a 1815 ľahkých nákladných áut, 2120 nákladných áut rôznych typov s nosnosťou od 5 do 35 ton. Na zozname sú aj sanitky, cisterny, hasičské autá, autobusy, buldozéry či nakladače.

Väčšina požadovaných zbraní a vozidiel je amerického pôvodu. Dodávky z USA však niekedy viazu a iracká armáda prejavuje nespokojnosť. Výsledkom je, že vláda v Bagdade zvažuje nákup zbraní za 100 miliónov dolárov aj z Číny.

Miroslav BARIČ

Foto **US Army**

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od 3. februára vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.20 hod. do 18.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Teší sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký. (r)

Armádný magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16,20 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete

SÚŤAŽ

Ako píšeme na strane 37, poisťovňa Allianz a spoločnosť Beneficium Group v spolupráci s Klubom generálov SR vyvinuli pre príslušníkov Ozbrojených síl SR poisťný program **Život v armáde**, ktorý predstavuje kombináciu rizikového životného poistenia a kapitálového poistenia. Je určený profesionálnym vojakom, štátnym zamestnancom a zamestnancom, ktorí tvoria civilný personál Ozbrojených síl SR. V rámci programu možno uzatvoriť životné poistenie – kapitálové a rizikové, úrazové poistenie, pripoistenie smrti následkom úrazu, pripoistenie kritických chorôb, pripoistenie oslobodenia od platenia poisťného či pripoistenie dočasného dôchodku. Viac informácií získate v spoločnosti Beneficium Group a.s. na t. č. 0902 959 104 a 0902 959 100.

Traja z tých, ktorí do konca novembra správne zodpovedia na otázku „Koľko slovenských vojakov pôsobilo v októbri 2007 v operáciách medzinárodného krízového manažmentu (+/- 10%)?“, budú zaradení do žrebovania o hodnotné vecné ceny. Odpovede **zasielajte na adresu redakcie** alebo na **milena.slezakova@mod.gov.sk**. (r)

MEDZINÁRODNÝ VEĽTRH OBRANNEJ TECHNIKY BRATISLAVA INTERNATIONAL DEFENCE EXHIBITION BRATISLAVA

28. - 30. APRÍL 2008

BRATISLAVA - SLOVAK REPUBLIC

SAFELY TOGETHER

**NAJPERSPEKTÍVNEJŠIA VÝSTAVA OBRANNÉHO PRIEMYSLU
THE MOST PROMISING DEFENCE EXHIBITION**

**ZÁŠTITA
A ODBORNÁ GARANCIA**

Minister obrany SR
Združenie obranného priemyslu SR

**UNDER THE AUSPICES
AND EXPERT GUARANTEE OF**

Minister of Defence of the Slovak Republic
Slovak Defense Industry Association

www.ideb.sk

**INCHEBA
EXPO BRATISLAVA**

www.incheba.sk